

STATE COMMON ENTRANCE TEST CELL, MUMBAI

Information Brochure for Registration, Counseling Document
Verification, Preference Form Filling and Admission Process **for**
In-service medical officers

DNB DEGREE / DIPLOMA ADMISSION 2024

**Procedure for Selection and Admission to DNB
Postgraduate Courses (Degree/Diploma) seats in
Maharashtra State for In-service Medical Officers**

OFFICE OF COMMISSIONER, STATE CELL CELL, MAHARASHTRA STATE, MUMBAI

8th Floor, New Excelsior Building, A. K. NayakMarg, Fort, Mumbai - 400 001 (M.S.)

Tel No.:+91-22- 22016157/59/53/34/19/28

Email ID: maharashtra.cetcell@gmail.com WEBSITE: <http://www.mahacet.org>

**Admission process for DNB Degree / Diploma Seats for
In-service Medical officers through NEET PG 2024
Clarification**

1. The Draft of this Information Brochure was prepared by the Commissionerate of Health Services, Mumbai.
2. The aforesaid Draft of the Information Brochure was approved by Commissionerate of Health Services, Mumbai vide letter no.F.N.151/01/25,dated -09/01/2025.
3. The aforesaid Approved Information Brochure was forwarded by the Commissionerate of Health Services, Mumbai, to the State CET Cell by letter No. and soft copy of the same was also forwarded to the State CET Cell by e-mail dated 09/01/2025.
4. This State CET Cell, without making any change whatsoever in the aforesaid Information Brochure, which has been approved by the Commissionerate of Health Services, Mumbai, Government of Maharashtra and that has been further sanctioned by the Admissions Regulating Authority, has published the same on the State CET Cell website, which is www.mahacet.org. This is to once again to clarify that the State CET Cell has not at all made any change whatsoever in the Information Brochure so approved and sanctioned by the aforesaid Authorities.

NEET PG 2024

Admission process for DNB Degree / Diploma Seats for In-service Medical officers at State Govt. Medical Colleges/ Corporation Medical Colleges& Hospitals /District Level Hospitals under Public Health Department

IMPORTANT INFORMATION AT A GLANCE

1	Declaration of NEET-PG 2024Rank	:	23/08/2024
2	Online registration, application form filling and uploading of Documents	:	Candidate should regularly visit www.mahacet.org
3	Publication of Provisional Merit List of In-service medical officers.	:	
4	Publication of Final Merit list of Eligible In-service Medical Officers	:	
5	Online preferences(choices) filling process	:	
6	Declaration of list of the selected candidates for Round 1	:	
7	Last date of joining of Round 1	:	
8	Declaration of list of selected candidates for Round 2	:	
9	Last date of joining for Round 2	:	
10	Declaration of list of selected candidate for Round 3 if needed	:	
11	Last date of Joining for Round 3	:	
12	Cutoff date of admission process as per NMC guideline	:	
13	Certificates / Documents to be uploaded and produced at the time physical document verification <ol style="list-style-type: none"> Online downloaded Application form for State NEET PG 2024 Copy of downloaded NEET-PG 2024 Admit Card Any Photo ID proof (Aadhar Card/Driving License, PAN Card, Pass port) NEET-PG 2024 Mark sheet Nationality Certificate /valid passport or School Leaving Certificate of HSC/ 12th Std. indicating the nationality of the candidate as "Indian" MBBS degree/Passing certificate. Internship completion certificate from University or the Head of the Institution. Permanent / Provisional Registration certificate of Maharashtra Medical Council or other State Medical Councils in India / NMC. Certificate from Head of Institute showing that the Medical College/ Institute from which the candidate has passed MBBS examination is recognized by National Medical Commission. Medical Fitness Certificate. (As per Annexure – M) Copy of Receipt of online fee payment for Rs. 3000/-. <p>If applicable, Caste certificate, Caste validity certificate, Non Creamy Layer Certificate, EWS eligibility Certificate, For Person with Disability (PWD) Candidates – Medical Disability Certificate as per Annexure-D, Orphan Certificate form Competent Authority, Bond release certificate.</p>		

Table of Contents

Sr. No.	Title	Page No.
1.	Introduction & Clarification	5-7
2.	Definitions	6
3.	Competent Authority	6
4.	Authority	6
5.	List of Medical Postgraduate courses	7
6.	Distribution of PG Medical Seats (A) Government/ Corporation / Government Aided Medical Colleges, &(B) Unaided Private And Minority Medical Colleges	7-9
7.	Eligibility Criteria For NEET-PG 2024 Medical Postgraduate Courses	9-13
8.	Online Registration, Administrative Fees, Uploading Documents & Preparation of Provisional Merit List	14-16
9.	Online Document Uploading Process & the List of Documents For Uploading	17-19
10.	State Merit List	19
11.	Online Preference Filling Process And Selection Process By Cap Computerised Round	19-25
12.	Validity of DNB Degree /Diploma	25
13.	List of DNB Degree/ Diploma Courses	
14.	Distribution of Degree/ Diploma Seats	
15.	Caution Notice	26
16.	Unfair Means	
17.	CONDITIONS TO BE SATISFIED BY CANDIDATE AFTER SELECTION	27-28
18.	During the course	29

ANNEXURES

A	Govt. GR dated 11 Sept. 2024	30
B	Government Letter dated -09 /01/2025 for approval to NEET PG Information Brochure 2024	31
C	List of Medical Colleges/Institutes where admission to the Medical Post-graduate courses will be done along with college code Numbers.	32
D	Definitions	33-34
E	List of Degree Postgraduate Medical Courses with Code Numbers	35
F	Govt. GR for In-service candidates 19 July-2023	36-47
G	Persons With Disability (PWD) Reservation & Proforma of Certificate	48-49
H	Constitutional Reservation	50-53
I	Orphan reservation	54-63
J	General Administration Department Government Resolutions no. RAD/4019/C.R. 31/16-A, dated 31 st May 2021 for EWS Category Reservation	64-73
K	SEBC Category Reservation	74-86
L	Hon'ble Supreme court order Dated 16/12/2021 in Special Leave to Appeal (C) No(s).10487/2021	87-90
M	Medical Fitness Certificate	91
N	As per Govt. of Maharashtra General Administration Department No. - Code-2024/P.No. 75/Reserve-5, dated 5th September, 2024, candidates belonging to OBC Category can produce his/her Caste Validity certificate up-to six months from the date of application for admission to the Health Science Courses	92-93
O	MCI Gazette Notification No. MCI-18(1)/2018-Med./100818, dated: 5 th April 2018	94-105
P	Specimen Copy of Online Application Form 2024	106
Q	General Instructions for filling Online Application Form	107
R	Specimen Copy of Preference Form	108
S	Govt. GR dated 4/2/2022 DNB Degree/ Diploma dated 02/01/2023	109-115
T	Government Resolution regarding completion of Indemnity Bond	116-117

COMMISSIONERATE, STATE CET CELL MAHARASHTRA
PROCEDURE FOR ADMISSION TO DNB DEGREE / DIPLOMA POST-
GRADUATE COURSES AT GOVERNMENT / CORPORATION MEDICAL
COLLEGES& HOSPITALS FOR IN- SERVICE MEDICAL OFFICERS
THROUGH NEET-PG 2024

1. INTRODUCTION:

1.1 STATE CET ACT:

- 1.1.1 As per Government Resolution No. DNB 2024/662/seva-3, dated:11/09/2024, for admission to NBE Degree/Diploma Courses-2024 for In-service Medical officers, NBE Postgraduate courses at all Government/Corporation Medical Colleges & Hospitals situated in the State of Maharashtra for In-service Quota Seats is being carried out in accordance with the permission given through this Government Resolution. **(Annexure -A)**
- 1.1.2 Commissionerate of Health Services Government of Maharashtra has given approval for NEET-PG-2024 Information Brochure as per Letter No. f.n.151/01/2025, dated- 09/01/2025 **(Annexure -B)**
- 1.1.3 Instructions in this information brochure regarding admission process are liable to change based on any order / instruction / rules / directions by National Medical Commission (NMC) / Central Government / State Government / Hon'ble Supreme Court and Hon'ble High Court from time to time.

1.2 CLARIFICATION:

NEET-PG is an eligibility-cum-ranking examination prescribed as a single entrance examination to various NBE PG Degree/Diploma Courses.

No other Entrance Examination, either at State or institution level, shall be valid for entry to NBE PG Degree/Diploma Courses for academic session 2024. Qualifying NEET PG is mandatory for entry to various NBE PG Degree/Diploma Courses in the State of Maharashtra.

- 1.2.1 **SCOPE OF NEET-PG 2024:-** NEET PG 2024 shall be single eligibility cum entrance examination for admission to various Postgraduate Medical Courses for the academic session 2024-25.

1.2.2 For admission to 2024-2025 academic session, online NEET PG 2024 examination has been conducted by NBE Authority appointed by Government of India, New Delhi.

- The validity of result of NEET PG 2024 shall be only for current admissions session i.e. 2024, for NBE PG Degree / Diploma courses and cannot be carried forward for the next session of admission to NBE PG Degree / Diploma courses.

1.2.3 **For admission to Medical Postgraduate courses at all Government/ Corporation medical colleges & Hospitals in the State of Maharashtra, State Merit list of eligible In-service candidates will be prepared by the Competent Authority of the State of Maharashtra on the basis of NEET-PG 2024 examination.**

1.2.4 The list of Medical colleges / Institutions conducting post graduate Medical courses where admission will be carried out by State CET Cell for academic year 2024-25 is listed in **(Annexure 'C')**.

1.2.5 This procedure is applicable only to the seats at disposal of Competent Authority, STATE CET CELL, for Government/Corporation Medical colleges & Hospitals in the academic year 2024-2025. **No promise is implied therein for subsequent years and no expectations should be based on this procedure for future.**

2. DEFINITIONS of important terms are given in **Annexure "D"**

3. COMPETENT AUTHORITY:

The Commissioner, State CET Cell, Mumbai has been designated as Competent Authority for selection and admissions to NBE Degree/Diploma Courses- 2024 for In-service Medical officers. Admission to NBE Postgraduate courses at all Government/Corporation Medical Colleges & Hospitals situated in the State of Maharashtra for In-service Quota Seats is being carried out in accordance with the permission given through this Government Resolution **(Annexure – A)**.

These admissions will be done on the available post-graduate seats at disposal of Competent Authority for In-service Quota Seats of Government/Corporation Medical Colleges & Hospitals from the State of Maharashtra. The Competent Authority will supervise and control the selection process by implementing these procedures.

The Competent Authority will issue necessary executive instructions for

implementation of these procedures and provide relevant information to be published or communicated. The Competent Authority will declare time-table, details of the date(s) of various procedures relating to admission process, in consultation with Nodal officer.

4. AUTHORITY:

4.1 Nodal Officer: Director of Health Services, Mumbai will act as Nodal Officer to advise and assist this admission process.

4.2 Document verification:

Document Verification will be carried out on the instructions given by the Competent Authority in respect of Online / Offline (physical) Document verification process.

5. GRIEVANCE REDRESSAL AUTHORITY (IN GENERAL)

As per section 9 of the Act, any grievance regarding the admission process will be dealt by the Commissioner, State CET Cell.

6. LIST OF NBE POSTGRADUATE COURSES:

The list of available NBE Postgraduate Degree/Diploma courses along with code numbers are given in (**Annexure-“E”**.)

7. DISTRIBUTION OF PG MEDICAL SEATS IN GOVERNMENT/ CORPORATION MEDICAL COLLEGES& HOSPITALS (As per approval from NBE).

7.1 The seats available for admission to NBE Postgraduate courses through NEET-PG 2024 will be from Institutions located in the State Maharashtra i.e. Government / Corporation medical colleges & Hospitals

7.2 The seats available for admission to NBE postgraduate courses will be reserved for In-service candidates in the State Government services, who have served for at least 3 years in remote and/or difficult areas as per **Annexure “F”**. For In-service quota reservation, any change made by Government from time to time will be applicable. 5% of available seats in Postgraduate courses in Government and Government Aided institutions will be reserved for Person with Disability (PWD) candidates as per **Annexure “G”**. 1% of available postgraduate seats are reserved for Orphan category candidate. There will be constitutional reservation applicable in Available seats as mentioned in **Annexure “H”**. The parallel (Horizontal)

reservation will be applicable for In-service quota seats, PWD quota seats and Orphan quota seats in Government institutions.

- 7.3 All India quota seats in Government/Corporation medical colleges & Hospitals (i.e. 50% seats of the intake capacity) for post-graduate courses will be filled by the Competent Authority appointed by the Ministry of Health and Family Welfare, Government of India, through merit list of All India NEET-PG 2024.
- 7.4 The seat position for the admissions to NBE Postgraduate in-service quota seats of Government/Corporation Medical Colleges/District Level Hospitals will be displayed on the website www.mahacet.org in due course.
- 7.5 The institute wise, course wise Intake Capacity of the seats will be as per Postgraduate Regulation of NMC and National board of Examination.
- 7.6 The seats available will be filled in, on the basis of State Merit list of NEET-PG 2024. There will be constitutional /EWS/ Person with disability (PWD)/ Orphan reservation in these seats as per Government orders issued from time to time **(Annexure “I, J & K”)**.
- 7.7 As per G.R. No. Orphan – 2022/C.R. 122/Ka-03 dated 6th April 2023 of Women and Child Development Department, One percent of available postgraduate seats are reserved for Orphan category candidate **(Annexure “I”)**.
- 7.8 **EWS CATEGORY RESERVATION:** 10% seats of the available seats shall be reserved for candidate belonging to EWS category. **(Annexure “J”)**.
- 7.9 **SEBC (Socially & Educationally Backward Classes) Reservation:** 10% seats of the available seats shall be reserved for candidate belonging to SEBC category. This reservation will be subject to outcome of W.P. No. 3468/2024 in Hon’ble High Court Mumbai and any other future court cases in this regard. **(Annexure “K”)**.
- 7.10 AIQ seats will not be reverted back to the respective States after the completion of AIQ Round 2 in compliance of the Order dated 16/12/2021 in Special Leave to Appeal (C) No(s).10487/2021 before the Hon’ble Supreme Court of India **(Annexure “L”)**.

7.11 If the seats reserved for State In-service quota in the particular Constitutional reserve category remain unfilled on account of unavailability of candidate(s) after inter-seas per rules amongst In-service candidates, the remaining seat(s) shall be included in the respective Constitutional reserve category. **These seats will not be distributed to Non-in-service candidates using NEET-PG 2024 merit list.**

7.12 Postgraduate seats left unfilled in an academic year, shall not be carried forward to the next or subsequent academic year. The last date of joining NBE Degree/Diploma courses is as per the guidelines of NMC / NBE /MCC released from time to time. The academic year will start as per the guidelines from NBE.

7.13 The validity of All India Rank based on result of NEET PG 2024 shall be only for current admission session i.e. 2024 for NBE Degree/Diploma courses and cannot be carried forward for the next session of admission for NBE Degree/Diploma courses.

8. ELIGIBILITY CRITERIA FOR NEET-PG 2024 NBE POSTGRADUATE COURSES :

- 8.1 Candidate must be an **Indian National**. Nationality Certificate issued by District Magistrate or Additional District Magistrate or Chief Metropolitan Magistrate or valid passport or School Leaving Certificate of HSC/12th Std. indicating the nationality of the candidate as “Indian” shall constitute the proof of nationality.
- 8.2 All candidates, who have passed final M.B.B.S degree course examination and completed one year internship training from a recognized medical college are eligible.
- 8.3 Candidate must be In-service, currently working under Commissionerate of Health Service and must fulfill all other eligibility criteria for In-service candidates As per Public Health Department Government Resolution No. MMO-2023/C.R.301/Service-3, dated: 19th July 2023, and or any Government Resolution issued from time to time.

- 8.4 The Candidate must be medically fit. **(Annexure-M)**
- 8.5 All Candidates desirous to take admission for NBE Degree/Diploma courses under In-service quota must have appeared for NEET-PG 2024 and declared eligible by the Competent Authority of NEET-PG 2024, Government of India, New Delhi.
- 8.6 **To be eligible for selection:**
- 8.5.1 To be eligible for selection to Medical Postgraduate courses a candidate belonging to **General Category and EWS category** must secure minimum of marks at 50th percentile and candidate belonging to **constitutional reservation category and constitutional reservation category with Person with disability (PWD) claim** must secure minimum of marks at 40th percentile in NEET-PG 2024. Person with disability (PWD) from general category and EWS category must secure minimum of marks at 45th percentile in NEET-PG 2024.
- 8.5.2 A candidate who fails to obtain the minimum eligibility percentile /marks as prescribed in regulations shall not be admitted to any Postgraduate courses in the said academic year 2024-2025.
- 8.5.3 However, the eligibility criteria decided by NMC / Government of India if revised will be applicable from time to time.
- 8.7 The NMC /Maharashtra Medical Council / Other State Medical Council registration is mandatory for NEET-PG 2024 qualifying candidates. Registration certificate should be produced at the time of document verification process. A candidate without registration certificate will be held ineligible for admission.
- 8.8 **Candidates belonging to Backward Classes (Including SEBC) / EWS must have claimed so in his online registration, failing which such a claim will not be entertained subsequently.** Candidate belonging to above **Categories** should produce **Caste Certificate, Caste Validity Certificate and Non-Creamy Layer Certificate / EWS eligibility certificate (wherever applicable)** at the time of online Document Verification process. Candidate who fails to produce above said certificates will be considered as **Open Category Candidate** provided he/she fulfills the eligibility criteria of NEET-PG 2024 during subsequent round(s). As per

Govt. of Maharashtra G.R. No. Misc.-2024/C.R. 75/Reservation-5 dated 22nd July 2024 and As per Govt. of Maharashtra General Administration Department No. - Code-2024/P.No. 75/Reserve-5, dated 5th September, 2024 candidates belonging to SEBC & OBC Category can produce his/her Caste Validity certificate up to six months from the date of application for admission to the NBE Courses, failing which his/her admission will stand cancelled and he/she will be responsible for the same.

- Candidates belonging to **EWS category will be required to produce Eligibility certificate for Economically Weaker Section in prescribed format issued by Concerned Authority, Government of Maharashtra for academic year 2024-25 (Annexure – "J")**, at the time of physical document verification process. Candidate who fails to produce above said certificates will be considered as **Open Category Candidate** provided he/she fulfils the eligibility criteria of NEET-PG 2024.

8.9 Reserve category/EWS candidate must claim his category at the time of registration. A candidate belonging to a respective category but not having any physical document can also claim respective category reservation during online registration process; however he/she must produce the said certificates at the time of physical Document Verification process and at the time of joining at the allotted college/institution so as to avail respective category claim.

8.10 **A Candidate belonging to 'Creamy Layer' amongst the categories (VJ) DT-A, NT-B, NT-C, NT-D, OBC, SEBC and SBC must note that the provision of reservation is NOT applicable to him / her. A candidate claiming benefit of reservation under these categories will be required to produce Non-Creamy Layer Certificate as specified in the Government Resolutions from time to time. The certificate in prescribed Proforma stating that it is valid up to 31/03/2025 or later, should be submitted at the time of online document verification process.**

- 8.11 In view of Hon'ble Supreme Court order dated 06/09/2017 in CA 11234-48 of 2017, it is mandatory to submit Caste Validity Certificate. As per Govt. of Maharashtra G.R. No. Misc.-2024/C.R. 75/Reservation-5 dated 22nd July 2024 and As per Govt. of Maharashtra General Administration Department No. - Code-2024/P. No. 75/Reserve-5, dated 5th September, 2024 candidates belonging to SEBC & OBC Category can produce his/her Caste Validity certificate up to six months from the date of application for admission to the Health Science Courses, failing which his/her admission will stand cancelled and he/she will be responsible for the same **(Annexure – K & Annexure – N)**.
- 8.12 **Candidates who have passed postgraduate diploma course** will be eligible for admission to **postgraduate degree course in the same subject only** through NEET-PG 2024. (For exception, refer to clause No. 8.18.9)
- 8.13 The candidate has to fulfill qualifications and eligibility criteria as notified by Central Government /NMC from time to time.
- 8.14 **In-Service Eligibility Criteria:**
- 8.14.1 Eligibility for in-Service candidates will be as per criteria laid down by the Public Health Department of State of Maharashtra for In-service Medical Officers. As per Public Health Department Government Resolution No. MMO-2023/C.R.301/Service-3, dated: 19th July 2023, and or any Government Resolution issued from time to time.
- 8.14.2 In service candidate must have appeared for NEET-PG 2024, and declared eligible by Competent Authority, Government of India, New Delhi.
- 8.14.3 Non In-service candidates i.e. general candidates are not eligible to apply for this in-service quota seats.
- 8.15 Candidates for in-service NBE Postgraduate quota seats shall be selected strictly on the basis of their NEET-PG merit. The decision in this regard taken by The Commissionerate of Health Services, Public Health Department, and Government of Maharashtra will be final.

8.16 **Non-eligibility of Candidate:** The following candidates are not eligible for admission process through NEET-PG 2024.

8.16.1 **Candidates who have not appeared for NEET-PG 2024 conducted by Competent Authority, Government of India, New Delhi.**

8.16.2 Candidates who have not obtained NMC/Maharashtra Medical Council / Other State Medical Council registration before the date of physical document verification process.

8.16.3 Candidates who had been admitted to PG course in previous two academic years and resigned / left /not joined which **resulted in lapse of a seat.**

8.16.4 Candidates who are previously registered and are pursuing / have completed the PG degree course or have obtained PG degree are not eligible for admission through NEET PG 2024.

8.16.5 Candidates who are registered for PG diploma and pursuing the course.

8.16.6 Non In-service candidates i.e. general candidates are not eligible to apply for this in-service quota seats.

9. There shall be no admission of students in respect of any academic session beyond **cut-off date as prescribed by NMC** for postgraduate courses under any circumstances.

10. The NMC may direct, that any student identified as having obtained admission after the last date for closure of admission be discharged from the course of study, or any medical qualification granted to such a student shall not be a recognized qualification for the purpose of the Indian Medical Council Act, 1956. The institution which grants admission to any student after the last date specified for the same shall also be liable to face such action as may be prescribed by NMC.

11. **ONLINE REGISTRATION, ADMINISTRATIVE FEES, SECURITY DEPOSIT, UPLOADING DOCUMENTS & PREPARATION OF PROVISIONAL MERITLIST**

Admission process of NEET PG 2024 for In-service Quota Seats will be carried out as per Gazette Notification No. MCI-18(1)/2018-Med./100818, dated 5th April 2018 (**Annexure “O”**)

11.1 The Competent Authority shall issue Notice regarding schedule of online registration and submission of online Application from eligible In-service

candidates for the preparation of provisional state merit list for admission to postgraduate courses of In-service quota seats in State of Maharashtra. Candidate who has appeared for NEET-PG 2024, and desirous for admission to In-service quota seats of Maharashtra state, should submit online application form, which will be made available on website "www.mahacet.org". The candidates will be required to submit **prescribed online application form (ANNEXURE "P" Specimen Copy of online application).**

- 11.2 In-Service candidates may kindly note that online registration and submission of online application of NBE Postgraduate courses 2024 for in-service quota seats does not confirm any automatic right to secure a postgraduate seat from In-service quota. The selection and admission is subject to the fulfilment of eligibility criteria as prescribed by concerned establishment i.e. Director of Health Services Government of Maharashtra. Competent Authority shall not be responsible, if such in-service candidates are refused for admission on account of non-eligibility of In-service candidature, under In-service Quota.
- 11.3 Cost of online application form fee of NBE Postgraduate courses 2024 (NBE-PG 2024) for in-service quota seats is Rs.3000/-. This application fee is not refundable, hence candidates are advised to go through the Information Brochure and ascertain the eligibility before paying fee. It is sole responsibility of candidate to ascertain online payment of fees within prescribed period, failing which online application will be rejected.
- 11.4 Online application Form will be made available and will be notified in due course by State CET Cell. Before filling Online Application form, candidate should download information brochure of DNB Degree/Diploma admission 2024 and read the same carefully. The Applicants must possess the required criteria and educational qualification as mentioned in the Information Brochure of DNB Degree/Diploma admission 2024 for In-service Medical Officers.

Online application form filling process:

The details of online form submission process will be published in Notice and made available on website www.mahacet.org as mentioned below.

'Apply Online for In-service NBE PG Seats 2024' Link will be available on website www.mahacet.org. Click on the above Link.

- a) Application form link will be displayed. Click on Application form link.

- b) Instruction page will be displayed. Carefully read the Instructions for filling online form (**Annexure "Q"**). After reading Instructions, applicant has to click NEXT button to go to actual Online Application form (**Annexure "Q" a specimen copy of online application form**)
- c) Candidate should fill required information in application form along with active mobile number and email address. Candidate will receive OTP on registered Mobile Number & Email address for facilitating registration for DNB Degree/Diploma admission 2024.
- d) Candidate should fill all the entries in application form.
- e) System will validate required fields before allowing him / her to submit.
- f) Before submission of Application Form, the candidate should read carefully the conditions given under "**Declaration by the Candidate.**" Candidate should agree to the below given conditions, before submitting the application form.

"Declaration by the candidate"

- i) I hereby solemnly and sincerely affirm that each and every statement made and the entire information given by me in the application form is true and correct.
  - ii) I have not concealed any material information, however if any information submitted herein is found fraudulent, incorrect or untrue. I understand that I am liable to criminal prosecution and I also agree to forgo my seat in NBE Postgraduate course. I also understand that my selection and admission to the course is also liable to be cancelled.
  - iii) I have carefully read the rules & regulations of DNB Degree/Diploma admission 2024 brochure and I agree to abide by them. Hereby accept in entire the legality, validity and correctness of these rules. I understand by submitting this application I have accepted the correctness, validity and/or justifiability of all these and that had I not accepted the correctness and validity of these rules, I would not have submitted this application and further that it will not be open hereinafter to challenge and/or question validity and/ or correctness of any rule or part thereof.
  - iv) I undertake to submit all the required original certificates at the time of physical document verification process as well as at the time of admission to a course/college as per the rules, failing which I understand that my claim for selection shall not be granted.
- If candidates agreed for aforesaid conditions, then only he should click the "I Agree" Button so that his application form will be accepted.

- g) During submission the system will ask **“Password”** to the candidate.
- h) Eligible Candidate will be able to submit the form. **There is provision to make changes in the Application Form before Click on Submit Button. Candidate should verify the correctness of entries made in application form. There is no provision to make changes in the application form once Submit Button is clicked.**
- i) After submission of form candidate has to pay Non Refundable online prescribed fee Rs. 3000/- through payment gateway provided for it.
- j) Candidate should take printout of Receipt of online fee payment.
- k) **‘Log In’** Link will be available on website www.mahacet.org to verify the application Form.
- l) Candidate should **login** with Application No. (User Name) and his/her unique password to download the printout of Application Form. Candidate has to preserve the downloaded printout of Application Form for subsequent use.
- m) Applicants need not send copy of Application Form or any document to this office.
- n) Please note that if you commit any mistake in filling the online Application Form, it cannot be corrected by this office. The office will take no responsibility of any kind for such applications.
Candidate should preserve the:
  - (i) Receipt of online fee payment.
  - (ii) Copy of downloaded online application form
  - (iii) Downloaded copy of Information Brochure for subsequent use.
- o) **Uploading of Documents:** After successful online payment, Candidate has to upload scan copy of required documents in due course before the day of admission.

12. ONLINE DOCUMENT UPLOADING PROCESS & THE LIST OF DOCUMENTS FOR UPLOADING:

- 12.1 Online document uploading will be on the same website and on his/her user name and password.
- 12.2 Candidate has to upload all the relevant documents on this site under following head as listed below.

List of Document

- i. Online downloaded Application form of State In-service NBE-PG 2024
- ii. Copy of downloaded NEET-PG 2024 Admit Card
- iii. Any Photo ID proof (Aadhar Card/Driving License/PAN Card/Passport)

- iv. Copy of downloaded NEET-PG 2024result/Mark sheet.
- v. Nationality certificate or valid passport or School Leaving Certificate of SSC/HSC, indicating the nationality of the candidate as “Indian”
- vi. M.B.B.S. Degree/Passing Certificate
- vii. Internship Completion Certificate from University / Head of the Institution.
- viii. Permanent/provisional registration certificate of Maharashtra Medical Council or other State Medical Councils in India or NMC.
- ix. Certificate from Head of Institute stating that the Medical College/Institute from which the candidate has passed MBBS examination is recognized by NMC/erstwhile Medical Council of India.
- x. Medical Fitness Certificate (as per **Annexure – M**)
- xi. Copy of Receipt of online fee payment of Rs.3000/-.

If applicable-

- i. Caste Certificate
- ii. Caste Validity Certificate.
- iii. Non-Creamy Layer Certificate {for (VJ) DT -A, NT-B, NT-C, NT-D, OBC, SEBC & SBC Candidates} issued by appropriate authority as specified in the Government Resolutions from time to time and should be valid up to 31/03/2025 or later.
- iv. EWS candidates should produce eligibility certificate in prescribed format issued by appropriate authority, for academic year 2024-25.
- v. For Persons with disability (PWD) Candidates - Medical Disability Certificate from certificate issuing authority.
- vi. Orphan Certificate from appropriate authority.

12.3 For Constitutional reservation category candidates: Ear-Marking -

Reserved category candidate entitled to admission on the basis of merit in an open category seat will have the option of taking admission either against his/her respective category seat or on an open category seat. If he/she opts for the reserved category, he/she will be deemed to have been admitted as an open category candidate and not as reserved category candidate. One seat in the college where he/she was eligible for admission against open seat shall be earmarked for a candidate belonging to the respective reserved category. Such earmarked seat will be made available immediately to the successive reserved category candidate from the same category merit.

12.4 **Physical document verification process**

The Candidate will have to report at the allotted centre/college with her/his Original Documents for physical document verification. The candidate should report personally (**proxy not allowed**) to the respective allotted Centre/College, for the physical Document Verification.

Note:

- 1) Reserved Category candidates who do not have Caste Validity Certificate at the time of Physical document verification process, will be considered as Open merit candidates subject to fulfilling eligibility for open category. As per Govt. of Maharashtra G.R. No. Misc.-2024/C.R. 75/Reservation-5 dated 22nd July 2024 and As per Govt. of Maharashtra General Administration Department No. - Code-2024/P.No. 75/Reserve-5, dated 5th September, 2024 candidates belonging to SEBC & OBC Category can produce his/her Caste Validity certificate up-to six months from the date of application for admission to the Health Science Courses, failing which his/her admission will stand cancelled and he/she will be responsible for the same (**Annexure- K & Annexure - N**).
  - 2) (VJ)DT -A, NT-B, NT-C, NT-D, OBC, SEBC and SBC category candidates who do not have Non Creamy Layer Certificate (valid up to 31/03/2025 or later) at the time of physical document verification process will be considered as Open Merit candidates subject to fulfilling eligibility for open category.
  - 3) EWS candidates who do not have EWS Eligibility Certificate, for academic year 2024-25 at the time of document verification process will be considered as open merit candidates subject to fulfilling eligibility.
  - 4) Applicants belonging to SBC: The person belonging to Special Backward Class (SBC) is to be considered as OBC candidate and such candidate will be required to produce Non-Creamy Layer Certificate (valid up to 31/03/2025 or later).
- 12.5 **Cut-off date for the eligibility:** The eligibility of the candidate shall be determined and/or decided for all purposes including for applicability of all these Rules and Regulations by considering the last date of uploading documents during the online submission form as specified by the competent authority. It is made abundantly clear that if a candidate is found ineligible as on the last date as specified above, in terms of these Rules and Regulation, and if such an ineligible candidate acquires the requisite eligibility after the aforesaid cut-off date, such subsequent

acquisition of eligibility will not make an ineligible candidate eligible for any purpose whatsoever for the purpose of admission.

- 13. MERIT LIST:** On the basis of information submitted by the candidate(s) through online application a merit list will be prepared by the Competent Authority after verification of the in-service status of the candidates through establishment section under Commissionerate of Health Services. This list will be published on the website of State CET Cell as per constitutional and/or specified reservation.

14. ONLINE PREFERENCE FILLING PROCESS AND SELECTION PROCESS BY COMPUTERISED ROUND:

The Institute-wise Availability of Seats for 2024-25 Sessions for online preference form filling process are as per Admission to CHS DNB Degree/Diploma courses for academic year 2024-25, will be done online by way of filling of the online “Preference Form” through the Log-in ID created by the candidate (specimen copy of preference form- **Annexure-R**). The selection of the candidates will be made on the basis of preferences given by the candidate. Preferences (choices) will be allowed to fill online to those candidates who are found to be eligible. List of eligible candidates will be published as final state merit list. Seat allocation shall be made centrally at a later date on the basis of final state merit list published by the State CET cell and preferences exercised by the candidate.

The candidate can fill online preference form multiple times before clicking submit button. Once submit button is clicked, there is no provision to change the preference(s). These preference(s) will be used for first admission round and subsequent admission round(s) of selection/up gradation (if any). Up gradation in subsequent rounds is compulsory.

There shall be two or more rounds of selection of candidates depending on the availability of vacant seats. The selection will be on the basis of merit and the preferences submitted by the candidate. For second and subsequent rounds (if any) no separate online preferences will be filled by the candidate. The choices of courses and Institutes once entered online shall be final and irrevocable. This final data shall be used in entire selection process.

The Subject & Institute combination code is a number which is specific for each Institute & Subject combination

- **It is a four-digit combination code.**

Candidate should fill minimum one preference and maximum as desired. It is not compulsory to fill all Preferences. The first two digit of the code indicates specific Institute and last two digits indicates particular subject.

Post MBBS DNB Degree Courses		
Code Number	Institute Name	Subject Name
0102	Bhahratratna Dr. B.A.M.G. Hospital	DNB OBGY
0203	Rajiv Gandhi medical College	DNB Medicine
Post MBBS DNB Diploma Courses		
Code Number	Institute Name	Subject Name
1812	Daga Hospital Nagpur	D.A.
0917	Dr. R.N. Cooper, MGH medical college, Vile parle	D.M.R.D(NBE)

Institute & Subject codes are available in (Annexure-C & E).

The allotment of seats is based on the Preferences submitted by the candidate for the same Institute and same subject. Candidate should fill his most preferred subject and Institute code as preference no. 1 followed by his next choice as preference no. 2 and so on. While filling the subject and Institute codes, the number should be entered correctly in the boxes given in the preference form. Candidate must be very careful while filling the preference form.

Candidate can fill minimum one preference or any desired number of preferences for DNB Degree/Diploma Courses 2024-25admission. If a candidate does not give preference for a particular code then it means that he / she is not interested / desiring to take that PG seat. Candidate should note that there will be no change / addition / deletion

in his / her list of preferences at later date / stage.

A) JOINING THE INSTITUTE: (submitting online willingness to join the Institute and Payment of the Processing fee)

All the candidates to whom a seat has been allotted in the 1st round on the basis of Merit-cum-Preference will have to compulsorily submit online willingness to join the institute and course allotted on the website and pay the processing fee for the same by 'LOGGING IN' in the candidate(s) account created on the website.

If a candidate gets selected for a particular DNB Degree/Diploma course, then the candidate is required to join that course as per the procedure (submit online willingness). In case he /she does not join the course, he / she will not be eligible for subsequent admission process of DNB Degree/Diploma 2024-25.

It is made clear that even if a candidate to whom a seat has been allotted in the 1st round wants a betterment of his/her choice, such a candidate must initially accept the allotment and join the institute by submitting the willingness online and pay the processing fee at State CET cell (details of which are given below), failing to which such a candidate will not be Eligible for all further admission round(s) including MOP-UP round(s) for academic year 2024-2025.

After submission of the willingness the candidate have to pay the non-refundable processing fee of Rs.2000/-

Submission of willingness to join the institute & course for each admission round will require payment of the processing fees of Rs.2000/- (non-refundable)

The candidate(s) have to upload the transaction details of the paid processing fees in the document uploading section.

If any candidate to whom a seat has been allotted in the 1st round does not join the institute and course seat by not submitting the willingness and not paying the processing fee, it will be presumed that such a candidate is not interested in the admission process and for all further admission round (s) including MOP-UP round(s) of admission, such candidate shall not be considered for allotment of any seat.

The seat so allotted to such a candidate who does not join, will be presumed to be a vacant seat as on and from the next date after the date set out as the last date for submission of willingness to join the institute in terms of such allotment. Such a vacant seat will be allotted in the next round of admission process based on the merit and preferences of the remaining eligible candidate(s). All the candidates who have filled the preference form and to whom a seat could not be allotted in the first round will be held eligible for allotment of a seat in the subsequent Round(s). After concluding the first round, for further round(s) candidate, who has been allotted a seat in the earlier round and joined the course (online), as also the candidate who have not been allotted any seat, will be eligible. In the subsequent round(s), betterment chance(s) will be given to the candidate(s) who have already been allotted seat(s) in the previous round(s) and who have completed the joining process but have not retained their seat(s). After selection in any round if a candidate fails to join the institute (online/physical), he/she will be ineligible for subsequent admission process.

A) Status Retention:

In case if a candidate to whom a seat has been allotted in the first round and is satisfied with the allotment, such a candidate must submit an online Status Retention form and pay the fees of Rs.5000/- (non-refundable) as a seat retention fee to confirm their admission.

Candidate who has submitted status retention form will not be eligible for remaining subsequent round(s). It is hereby made clear that the period provided for submission of Status Retention Form is crucial and vital. This period shall not be extended for any reason whatsoever. Submission of the Status Retention Form is an irrevocable and irreversible act for the candidate submitting such Status Retention Form. It is made clear that under no circumstances whatsoever, a candidate will be allowed to submit a Status Retention Form after the aforesaid last date. Under any circumstances whatsoever, a candidate who has submitted a Status Retention Form shall not be allowed to withdraw the same. All the candidates therefore, should take the note of this before submission of such a Status Retention Form. Names of all the candidates who have

submitted the Status Retention Form as above within the prescribed time and the seats occupied by them will be removed out of consideration for the remaining admission process.

Candidate should join the allotted institute physically with given period, stamp & signature of institute on selection letter, and upload the acknowledged selection letter in his/her login within given period only.

Based on preferences given, the seats will be allotted on merit and the allotment will be displayed on the State CET cell website. Candidates who will submit status retention form and subsequently do not join the institute later will be liable for seat lapse penalty Rs.10,00,000/- (Rupees Ten lakh only). **(Annexure - S)**

After the first round, Competent Authority may conduct subsequent admission round(s), based on the same preference form, and no separate preference shall be required to be filled by the candidate. For these subsequent computerized admissions round(s) following candidates shall not be eligible:

- (a) Selected but not joined (online)
- (b) Filled status retention form
- (c) Joined and resigned after allotment of seat(s) and
- (d) Joined but not working in the institute

Will not be considered eligible for further admission round(s) including MOP-UP round(s) admission process.

Inter-se Round: Category wise seats remaining vacant after the initial rounds will then be filled up through inter-se rounds.

Vacant seats: If the seats remain vacant, will be filled by MOP up-round. For filling these seats, no fresh preference(s) will be called from the candidates. These seats will be added to the seat matrix and allotted as per the preferences (choices) already exercised by the eligible candidate(s) during online preference filing system.

- PWD vacant seats :If the seats reserved for the person with disabilities in a particular category remain unfilled an account of unavailability of candidates the seats shall be included in the

annual sanctioned seats for the respective category and allotted as per the preferences (choices) already exercised by the eligible candidate(s) during online preference filing system.

Mop-Up Round (s): After conducting two or more admission rounds of seat allotments if seat(s) remain vacant due to non-allotment, non-reporting for admission and resigning after joining or any other reason, such seats will be filled in Mop-Up round(s) which will be conducted by State if required based on necessity. The details of the Mop Up round(s) will be declared by way of notice on the website in due course.

A) Eligibility for MOP-UP Round(s):

1. All candidates admitted in regular online rounds and secured the admission (joined the course online and paid processing fee(s)) but not filled status retention form.
2. All the candidates who are wait listed and to whom choice was not available during previous rounds.

B) Candidates NOT ELIGIBLE for Mop-Up Round(s):

1. Candidate to whom a seat has been allotted in computerized admission rounds and not joined.
2. Candidate who has filled status retention form.
3. Those candidates who had joined and resigned after allotment of seats in previous rounds.
4. Those candidates who are joined but not working in the institution.

15. VALIDITY OF DNB DEGREE/DIPLOMA 2024-25

The validity of the admissions of DNB Degree/Diploma 2024-25 shall be only for the current academic session i.e. 2024-25 academic year for DNB Degree/Diploma courses and cannot be carried forward for the next session of admissions for these courses.

In case the NEET percentile cut off is revised by the NBE Board, the department may call for applications from In-service candidates

subsequently based on the revised criteria during the ongoing admission session subject to NBE schedule on last date of joining for the said courses.

16. LIST OF DNB DEGREE/DIPLOMA COURSES

The list of available medical post graduate DNB Degree/ diploma courses is given in **(Annexure-C & E)**

17. DISTRIBUTION OF DNB DEGREE/DIPLOMA SEATS

The seat distribution of institutions for DNB Degree/Diploma 2024-25 will be made available on website i.e. **www.mahacet.org** and Web Link given on the website which contains distribution of available seats.

The seats reserved for person with disability (PWD) candidates will be shown in the chart. The institute-wise, subject-wise and category-wise distribution will also be available on website. It should be noted that category candidates are eligible and can avail open merit seats by virtue of merit. Category seats, if at all remain unclaimed by a particular category candidate are made available to other categories & to open category candidates as per inter-se category round procedure.

17.1 The seats available for admission to DNB Degree/Diploma courses 2024-25 will be from Hospitals and Medical Colleges located in Maharashtra i.e. institutes coming under Medical Education Department, Public Health Department and Municipal Corporations.

17.1 The seats distribution will be as per government policy which is subject to change from time to time.

17.1 Seats left unfilled in academic year shall not be carried forward to the next or subsequent academic year. The date of starting the academic year will be declared in due course.

18. CAUTION NOTICE-

- a) Candidates are advised to refer to website www.mahacet.org and Information Brochure 2024-25 for authentic information, periodic updates about DNB Degree/Diploma 2024-25.
- b) Candidates are advised not to be allured by various claims of any party or person or institute for securing seat in DNB Degree/Diploma 2024-25 as per regulations.

- c) Candidates are advised to bring any such information to the notice of State CET Cell by **email: cetcell@mahacet.org** or by writing to **COMMISSIONRATE, COMMON ENTRANCE TEST CELL, MUMBAI, 8th Floor, New Excelsior Building, A. K. Nayak Marg, Fort, Mumbai - 400 001 (M.S.).**

19. UNFAIR MEANS -

If during the course of admission/training, a candidate is found indulging in any of the following, he/she shall be deemed to have used unfair means.

- 19.1 If the candidate is found to have made a wrong statement in his/her application form for admission or has attempted to secure or has secured admission to the DNB Degree/Diploma course by making a false statement or by production of false document.
- 19.2 If the candidate hides information about having taken admission in any PG course in different institute or having completed PG course in any other specialty.
- 19.3 If at any stage a candidate has tampered with any entry in the certificate or statement of marks or any certificate issued by any governmental or non- governmental body or any other document that has been issued to him/her by the board.
- 19.4 Impersonation.
- 19.5 Threatening any of the officials connected with the conduct of the admissions or threatening any other candidate.
- 19.6 Candidates found to have attempted or trying to attempt personally or through another person to influence or pressurize a member, or any officer or official connected with the admissions of CHS either at the office or their respective residences, in any matter concerned with admission sessions.
- 19.7 Pressurizing a member, or any officer or official for change in place of posting or deputation after the admission session.
- 19.8 Any candidate found guilty of having adopted any one or more

of the above unfair means/conduct is liable to be penalized with a penalty by the Competent Authority which may vary from cancellation of the admission/expulsion for the next 7 years and/or cancellation of candidature as may be decided by the Competent Authority/CHS.

- 19.9 Disclaimer:-The decision of State CET Cell shall be final and binding for declaration of any person / candidate guilty of foregoing or such offences as shall be classified as Unfair Means.

20. CONDITIONS TO BE SATISFIED BY CANDIDATE AFTER SELECTION

- A) During the physical joining the candidate taking admission for DNB Degree/DNB Diploma will have to get their physical document verification done and submit the Course fee and original documents at the institute on or before the prescribed date given by the State PG (DNB) department, Commissionerate of Health Services.
- B) All selected candidates will have to complete all six terms totalling to three years under DNB Degree programme and completion of all four terms totalling to two years under DNB Diploma programme. Failure to do so will result in penalty of 'seat lapse' condition.
- C) The selected candidate will have to submit all the relevant original certificates/documents at the institute.

1. Fees Structure:

- A) The candidates taking admission for DNB Degree/Diploma courses have to pay their academic annual fees as prescribed by NBE in their Information Bulletin. The said fees have to be paid to the Institute in which the candidate has taken the admission. Fees for Candidates taking admission in Medical colleges and Hospitals under (DMER/Corporation) will be applicable as per department/institute norms. The receipt of the payment of the annual fees should be submitted at the institute during the physical joining along with the original documents.
- 2. The candidate has to pay the application form fees, processing fees of joining and status retention fee during the CAP round(s) at State CET Cell.

3. Bond:

A) As per government resolution [GRnumber २०१९/प्र.क्र.१६५/सेवा-३, दि. १९/०३/२०१९ and any GR issued in this regard from time to time.

- Candidates joining the DNB Degree courses 2024-25 will be required to sign a bond to serve the Public Health Department under GoM for a period of five years.
- Candidates joining the DNB Diploma courses 2024-25 will be required to sign a bond to serve the Public Health Department under GoM for a period of three years.
- Candidate not completing the bond will be required to pay Rs.50,00,000/- (Rupees Fifty lakh only) for the default. **(Annexure-S)**

B) The bond is to be written on Rs.100/- (Rupees 100 only) stamp-paper, signed by the candidate and should be notarized.

C) The Proforma for bond is given in **(Annexure-T.)**

3. Penalty:

- A) The candidate who has joined for DNB Degree/Diploma course should complete the tenure, failing which she/he will be required to pay Rs.10,00,000/- (Rupees Ten lakh only) for non-completion of tenure.
- B) Any candidate responsible for the lapse of DNB Degree/Diploma Seat under any circumstances will have to pay penalty of Rs.10,00,000/- (Rupees Ten lakh only).
- C) Candidates who have submitted the online status retention form and subsequently do not join the institute will be liable for seat lapse penalty Rs.10,00,000/- (Rupees Ten lakh only).
- D) Any candidate responsible for causing seat lapse will not be allowed to take admission for DNB Degree/Diploma courses for next two years.

4. Cancellation and Refund:

- A) Candidates who have joined the institute and due to any reasons want to cancel the admission then CHS has no liability for refunding any fees paid by the candidate.

21. DURING THE COURSE :

- B) Candidates are supposed to be on call for 24*7 a week. They can avail leaves as per NBE guidelines. Leaves taken/absentee beyond the prescribed limit from NBE will cause the term to be delayed for completion by those many days.
- C) Candidates can avail library facility for study established in the institute as per rules of the institute.
- D) Candidates will have to undergo compulsory trainings, supplementary for their subject, time to time.
- E) Any behaviour causing harm to the institute/patients or their relatives/co-workers, disturbance in service provision or indecent behaviour towards patients or their relatives/co-workers will lead to immediate cancellation of admission.
- F) Candidates cannot work as an individual medical practitioner during course period. Any such act will be liable for legal action under 'professional misconduct'.

ANNEXURE -"A"

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
जी.टी. हॉस्पिटल संकुल इमारत, १० वा मजला,
नवीन मंत्रालय, मुंबई-४०० ००१

दूरध्वनी क्र ०२२-२२६१७५१०६-२१५.

क्र.डिएनबी-२०२४/प्र.क्र.६६२/सेवा-३
प्रति,

दिनांक : ११ सप्टेंबर, २०२४

आयुक्त, आरोग्य सेवा,
आरोग्य सेवा आयुक्तालय,
आरोग्य भवन, मुंबई.

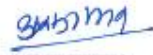
विषय :- NBE DNB पदवी/ पदविका अभ्यासक्रम -२०२४ सेवांतर्गत वैद्यकीय प्रवेश
प्रक्रियेबाबत...

संदर्भ :- उपसंचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांचे पत्र क्र.संआसेआ/एनबीई
प्रवेश प्रक्रिया २४/न.क्र.२५१/४८०-४८१/२०२४, दि.१०.०९.२०२४.

महोदय,

उपरोक्त संदर्भाधीन पत्रान्वये सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकारी यांचेकरीता NBE DNB पदवी/ पदविका अभ्यासक्रम- २०२४ प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यासाठी आयुक्त, राज्य सामाईक प्रवेश परीक्षा कक्ष (State CET Cell), मुंबई यांची नियुक्ती करण्यास शासनाकडून मान्यता मिळणेबाबत विनंती केली आहे.

त्यानुषंगाने कळविण्यात येते की, सन २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षापासून या विभागातील सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकार्यांसाठीच्या प्रवेश प्रक्रियेचे आयोजन, उमेदवारांची गुणवत्ता यादी तसेच गुणवत्ता यादीच्या आधारे विहीत पद्धतीनुसार प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यासाठी आयुक्त, राज्य सामाईक प्रवेश परीक्षा कक्ष (State CET Cell), मुंबई यांची नियुक्ती करण्यास शासनाकडून मान्यता देण्यात येत आहे.

(अ.स.जाधव)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

प्रत:

१. आयुक्त, राज्य सामाईक प्रवेश परीक्षा कक्ष (State CET Cell), मुंबई
२. निवडनस्ती (सेवा ३)

ANNEXURE -"B"

		आरोग्य सेवा आयुक्तालय (महाराष्ट्र राज्य)		
"आरोग्य भवन", सेंट जॉर्ज्स रुग्णालय आवार, पी.डिमेलो रोड, मुंबई - ४०				
कार्यालय संचालक (वैयक्तिक)	दूरध्वनी २२६२१०३१-३६ २२६२१००६	Website https://arogya.maharashtra.gov.in/ Email : cpsdhs01@gmail.com CHS PG Cell, 6 th floor, Arogya Bhavan, Mumbai		

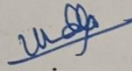
जा.क्र.संआसेआ/ डिएनबी पदवी /पदविका प्रवेश प्रक्रिया २४/न.क्र. १५१/ ०१ /२०२५
दि. ०९ / ०१ /२०२५

प्रति,
मा. आयुक्त,
राज्य सामाईक प्रवेश परीक्षा कक्ष (State CET Cell)
८ वा मजला, न्यु एक्सेलसियर विल्डिंग,
ए.के.नायक मार्ग, फोर्ट मुंबई - ०१

विषय :- शैक्षणिक वर्ष २०२४-२०२५ करिता डिनएबी पदविका /पदवी २०२४-२५ च्या
प्रवेश प्रक्रिया माहिती पुस्तिका प्रसिध्द करणेबाबत.

संदर्भ :- मा. आयुक्त आरोग्य सेवा आयुक्तालय तथा अभियान संचालक, मुंबई यांची
दि. २६/१२/२०२४ रोजीची मान्य टिपणी.

उपरोक्त संदर्भित विषयास अनुसरुन शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ करिता एनबीई डिएनबी
पदविका/पदवी २०२४-२५ प्रवेश प्रक्रियेची माहिती पुस्तिकेमधील संस्था, अतिरिक्त जागा तसेच
सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकारी यांचे संदर्भातील काही मुदयांमध्ये बदल करण्यात आलेला असून
त्यानुसार सुधारित माहिती पुस्तिका आपणास पुढील प्रक्रिया राबविण्यासाठी सादर करण्यात येत आहे.

उपसंचालक
आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई

प्रत माहितीस्तव सविनय सादर-

- १) मा.आयुक्त, आरोग्य सेवा आयुक्तालय तथा अभियान संचालक, मुंबई
- २) मा.संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई

ANNEXURE -"C"

List of Medical College/District Level Hospitals where admission to the NBE In-service quota seats will be done along-with college code number

Sr. No	Name of the college	Code Numbers
1	BharatRatnaDr.BabasahebAmbedkar Municipal General Hospital, S V Road, ParkehNagar,OppositeKandivali Police Station,Kandivali (West),Mumbai, Maharashtra-400067	01
2	Rajiv Gandhi Medical College and ChhatrapatiShivajiMaharaj Hospital Thane Belapur Road, Kalwa, Thane Maharashtra	02
3	SETH V. C. GANDHI and M. A. VORA MUNICIPAL GENERAL HOSPITAL (RAJAWADI HOSPITAL),NEAR POST OFFICE, GHATKOPAR EAST MUMBAI, Maharashtra-400077	03
4	K B Bhabha Municipal General Hospital, Bandra (West),	04
5	ShriVasantRaoNaik Govt. Medical College, Yavatmal, Maharashtra-445001	05
6	Government Medical College and Hospital Nandurbar Civil hospital campus, Sakri Road, Nandurbar-425412	06
7	Khan BahadurBhabha Hospital, BelgramiRoad,Opp. goal Building Near Kurla Police Station,Old L B S Road,Kurla Mumbai,Maharashtra-400070	07
8	VishnuprasadNandrai Desai Municipal General Hospital, 11th Road,TPS,Golibar,Santacruz (E) Mumbai, Maharashtra-400055	08
9	Dr. R N Cooper Municipal General Hospital (Associated with H B T (HinduhridaysamratBalasaheb Thackeray) medical college)North South Road No.1, Vile Parle (West), Mumbai-400056Maharashtra	09
10	Govt. Medical College and hospital, Near Ashok Watika, Collector Office Road,Akola, Maharashtra-444001	10
11	GOVERNMENT MEDICAL COLLEGE OSMANABAD OSMANABAD-413501 Maharashtra	11
12	Government Medical College Civil Hospital Campus, SindhudurgNagari, Oros, Tal.- Kudal, Dist. Sindhudurg-416812	12
13	GOVERNMENT MEDICAL COLLEGE GONDIA GMC,GONDIA, KTS HOSPITAL COMPOUND, NEHRU SQUARE, GONDIA-441601	13
14	PanditMadan Mohan MalaviyaShatabdiHospital,WamanTukaramPatilMarg,Govandi, Mumbai, Maharashtra-400088	14
15	Government Medical College AlibagRaigad District Hospital Limayewadi, Alibag Beach road, District-Raigad-402201 Maharashtra	15
16	Government Medical College and Hospital Sadar bazar camp, Satara-415001 Maharashtra	16
17	SHRI BHAUSAHEB HIRE GOVT. MEDICAL COLLEGE, DHULE CHAKKARDBARDI CAMPUS, SURAT BYPASS, MUMBAI -AGRA HIGHWAY, DHULE-424311 MAHARASHTRA	17
18	Daga Memorial Women Government Hospital Nagpur GanjakhethChowkGanbhibag Nagpur Maharashtra-440002	18
19	District Hospital Bhandara Near Bus Stand, District Hospital Bhandara Maharashtra	19
20	District Hospital,Near S P Office, Barshi Road Beed, Maharashtra-431122	20
21	Women Hospital, Infront Of AakashwaniKendra,Osmanabad Maharashtra,Maharashtra-413501	21
22	District Hospital for Women Near Durga chowk,Akola-44400 Maharashtra	22
23	District Women Hospital,Amravati Maharashtra , Maharashtra-444601	23
24	NEW Thergaon Hospital SN9/38, Bapujibuva Nagar, opposite thergaon Police Chowki, Near Tapkir Chowk, Thergaon Maharashtra -411033.	24

ANNEXURE -"D"

DEFINITIONS

Unless the context other requires,

- (a) **"Act"** means the Maharashtra Unaided Private Professional Educational Institutions (Regulation of Admissions and Fees) Act, 2015 (Mah. Act XXVIII of 2015);
- (b) **"Competent Authority"** means the Commissioner of State CET appointed by the Government under section 10, for conducting CET through **CAP** for the admissions into Private Professional Educational Institutions;
- (c) **"Admission Reporting Institution"** means an institution where the Candidate shall report for confirmation of admission by submission of documents and payment of fees;
- (d) **"Application Form"** means the prescribed form to be filled up for online or offline by the candidate for admission to the Courses as defined in clause (f);
- (e) **"CAP Seats"** means the seats filled in through the Centralized Admission Process(CAP) carried out by the Competent Authority;
- (f) **"The Common Entrance Test"(CET)"**, for the purpose of the courses, means the "National Eligibility Cum Entrance Test (NEET-PG)" or "National Eligibility Cum Entrance Test (NEET-MDS)", as applicable to the respective Course.
- (g) **"The Courses"** means the Postgraduate Medical Courses, as the case may be, conducted in the State as per the approval of the MCI;
- (h) **"Eligible Candidates"** means the candidates who are eligible for different professional courses as notified by the Government, from time to time, under sub-section (1) of section 3 of the Act;
- (i) **"Internship"** means the compulsory rotating internship to be completed as per rules or regulations of the NMC / erstwhile MCI and the Maharashtra Medical Council (MMC) and the concerned University;
- (j) **"Inter-se-Merit"** means the order of merit in respect of various classes, category and candidature types of the Candidates determined by following the CET merit in accordance with these rules;
- (k) **"the MCI"** means the Medical Council of India constituted under the Indian Medical Council Act, 1956 (102 of 1956);
- (l) **"MCI regulations"** means the regulations of Medical Council of India made for the purposes of the Courses;

- (m) "**National Eligibility Cum Entrance Test (NEET-PG)**" or "NEET-PG" means the eligibility cum ranking examination prescribed as the single central entrance examination conducted by the National Board of Examinations under section 10D of the Indian Medical Council Act, 1956 (102 of 1956) for the purpose of admissions respectively to NBE Postgraduate Degree / Diploma Courses;
- (n) "**Registration**" means the registration of the qualification either with the MCI or the Maharashtra Medical Council (MMC) after completing 1-year compulsory rotating internship.
- (o) "**Nodal Officer**" means the Director of the Health Services, Commissionerate of Health Services, Mumbai.
- (p) "**Professional Education**" means any educational course of study declared and notified as such, from time to time by the Government which includes a course leading to the award of an Under Graduate or Post-Graduate degree, diploma, by whatever name called and recognized by the appropriate authority;
- (q) "**Regulations**" means the regulations framed by the Regulating Authorities;
- (r) "**Regulating Authority**" means the Admissions Regulating Authority under section 7 or the Fees Regulating Authority under section 11, as the case may be ;
- (s) "**Sanctioned intake**" means the total number of seats sanctioned or approved by the appropriate authority for admitting candidates in a single academic year in each professional course of study
- (t) "**EWS**" means Economically Weaker Section include person who are not covered under the scheme of reservation for SCs, STs, and OBCs and whose family has gross annual income below Rs. 8,00,000/- as per Government resolution of General Administration Department ROD-4019/C.R 31/ 16-A Dated 12 February 2019.
- (u) "**Orphan**" means a child— (i) who is without biological or adoptive parents or legal guardian; or (ii) whose legal guardian is not willing to take, or capable of taking care of the child; as defined in Juvenile Justice (Care and Protection of Children) act 2015
- (v) "**NMC**" means The National Medical Commission (NMC) has been constituted by an act of Parliament known as National Medical Commission Act, 2019 which came into force on 25.9.2020 by gazette notification dated 24.9.2020.
- (w) "**SEBC**" means *Socially & Educationally Backward Classes*.

ANNEXURE – E

LIST OF DEGREE / DIPLOMA POSTGRADUATE MEDICAL COURSES WITH CODE NUMBER

Sr. No.	Subject	Subject code
1.	DNB Anaesthesia	01
2.	DNB Gynaecology and Obstetrics	02
3.	DNB Medicine	03
4.	DNB Surgery	04
5.	DNB Ophthalmology	05
6.	DNB Orthopaedics	06
7.	DNB Paediatrics	07
8.	DNB Radio Diagnosis	08
9.	DNB Dermatology, Venereology and Leprosy	09
10.	DNB Pathology	10
11.	DNB Psychiatry	11
12.	DNB Diploma in Anaesthesia	12
13.	DNB Diploma in Gynaecology and Obstetrics	13
14.	DNB Diploma in Paediatrics	14
15.	DNB Diploma in Ophthalmology	15
16.	DNB Diploma in Tuberculosis & Chest Disease	16
17.	DNB Diploma in Radio Diagnosis	17
18.	DNB Diploma in ENT	18

ANNEXURE “F”

Government Resolution for Eligibility Criteria In-service Medical officers service Under Directorate of Health Services.

महाराष्ट्र वैद्यकीय व आरोग्य सेवा गट- अ
सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांसाठी (In Service
Medical Officers) पदव्युत्तर पदवी/ पदविका
अभ्यासक्रम प्रवेश सुधारित निवड नियमावली. . .

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: मवैअ-२०२३/प्र.क्र.३०१/सेवा ३
१० वा मजला, संकुल इमारत,
जी.टी. रुग्णालय आवार, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ००१.
दिनांक : १९ जुलै, २०२३.

वाचा :

१. वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, शासन निर्णय क्र.एकईडी-१००९/प्र.क्र.२१०/०९/शिक्षण-२, दि.२०.०५.२०१०.
२. वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, शासन निर्णय क्र.एकईडी-१०१०/प्र.क्र.१८४/१०/शिक्षण-२, दि.२८.०५.२०१०.
३. सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र.मवैअ-१०१०/३९०/प्र.क्र.३६६/सेवा-३, दि.१९.०६.२०१०.
४. सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र. मवैअ-१९१०/४६६/प्र.क्र.४११/१०/सेवा-३, दि.०३.०५.२०११.
५. सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र.मवैअ-२०१५/प्र.क्र.८५/सेवा-३, दि.१७.०७.२०१५.
६. सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र.मवैअ-१३१६/प्र.क्र.२५०/सेवा-३, दि.०२.०७.२०१६.
७. सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन परिपत्रक क्र.मवैअ-१३१६/प्र.क्र.२५०(भाग-२)/सेवा-३, दि.२८.११.२०१६.
८. सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र.मवैअ-२०१७/ प्र.क्र.८५/सेवा-३, दि.२४.११.२०१७.
९. मेडीकल कौन्सिल ऑफ इंडियाची दि.२०.१०.२००८ ची अधिसूचना.
- १०.केंद्र शासनाची दि.०५ एप्रिल २०१८ रोजीची अधिसूचना.
- ११.डॉ. प्रकाश डोके यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीचा अहवाल.
- १२.सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र. मवैअ-२०१९/प्र.क्र.१६५/सेवा-३, दि.१९.०३.२०१९ (सांकेतांक क्र.२०१९०३१३१०४७१२३४१७)
- १३.सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र. मवैअ-२०१९/प्र.क्र.१६५/सेवा-३, दि.१९.०३.२०१९ (सांकेतांक क्र.२०१९०३१३१०४७३५१३१७)
- १४.सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन शुध्दीपत्रक क्र. मवैअ-२०१९/प्र.क्र.१६५(भाग-अ)/सेवा-३, दि.२६.०३.२०२०.

१५. वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग शासन निर्णय क्र. एमईडी-१०२०/प्र.क्र.९०/२०/ शिक्षण-२, दि.२६.०९.२०२२.
१६. सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन पुरकपत्र क्र. मवैअ-२०१९/प्र.क्र.१६५(अ)/ सेवा-३, दि.११.१०.२०२२.

प्रस्तावना:-

सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकार्यांना पदव्युत्तर पदविका अभ्यासक्रमास प्रवेश मिळण्याच्या अनुषंगाने त्यांचा गुणानुक्रम ठरविण्यासाठी त्यांना तसे गुणांकन/ गुणाधिक्य देण्यासाठी सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत असलेल्या राज्यातील सर्व आरोग्य संस्थांचे अतिदुर्गम (Remote), दुर्गम (Difficult) व ग्रामीण (Rural) प्रकारात वर्गीकरण करण्यासाठी दि.२४.११.२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये डॉ. प्रकाश डोके, सेवानि. संचालक, आरोग्य सेवा यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीचा उद्देश भारतीय वैद्यक परीषद (MCI) पोस्ट ग्रॅज्युएट मेडीकल एज्युकेशन रेग्युलेशन, २००० च्या अनुच्छेद ९(१)(बी) प्रमाणे राज्यातील दुर्गम व ग्रामीण क्षेत्रातील संस्थांचे निश्चितीकरण करणे हा होता.

सदर समितीने आरोग्य संस्थांचे वर्गीकरण करताना आदिवासी, नक्षलग्रस्त, डोंगराळ, ग्रामीण व मुख्यालयातील उपलब्ध सोयीसुविधा या बाबी विचारात घेऊन संस्थांना गुण देऊन त्यानुसार सदर संस्थांमध्ये सेवा देणाऱ्या वैद्यकीय अधिकार्यांना प्रतिवर्षी अनुज्ञेय गुणाधिकाची (Incentive Marks) टक्केवारी निश्चित केली. या अनुषंगाने सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत असलेल्या २१६२ आरोग्य संस्थांचे अतिदुर्गम/ दुर्गम व ग्रामीण प्रकारात या विभागाच्या दि.१९.०३.२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये वर्गीकरण करण्यात आले. तसेच सदर शासन निर्णयामध्ये नमूद संस्थामध्ये सेवा देणाऱ्या वैद्यकीय अधिकारी यांचेकरीता वाचा क्र.१२ येथे नमूद शासन निर्णयान्वये पदव्युत्तर पदवी/ पदविका अभ्यासक्रमास प्रवेश देण्याकरीता सुधारित निवड नियमावली निश्चित करण्यात आली.

भारतीय आयुर्विज्ञान परीषद (MCI)/ राष्ट्रीय आयुर्विज्ञान आयोग (NMC) यांचे Postgraduate Medical Regulations, २००० मधील कलम ९ नुसार सध्या वैद्यकीय पदव्युत्तर पदविका अभ्यासक्रमांच्या ५० टक्के जागा सेवांतर्गत उमेदवारांकरीता राखीव ठेवण्यात येत होत्या. तथापि, वैद्यकीय पदव्युत्तर

पदवी अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशाकरीता सेवांतर्गत उमेदवारांना आरक्षण लागू करण्याबाबत उक्त विनियमनामध्ये कोणतीही तरतुद नव्हती. तथापि, तामिळनाडू मेडीकल ऑफिसर्स असोसिएशन विरुद्ध युनियन ऑफ इंडीया व इतर यासंदर्भात रिट याचिका (सिव्हील) क्र.१९६/२०१८ मध्ये मा. सर्वोच्च न्यायालयाने पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशाकरीता सेवांतर्गत उमेदवारांना आरक्षण लागू करण्याकरीता **Postgraduate Medical Regulations, २०००** नुसार मनाई करण्यात आलेली नाही, असे स्पष्ट केले आहे. याअनुषंगाने वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाच्या दि.२६.०९.२०२२ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षापासून राज्यातील शासकीय/ महापालिका वैद्यकीय महाविद्यालयामधील पदव्युत्तर पदवी / पदविका अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशाकरीता सेवांतर्गत उमेदवारांसाठी काही अटींच्या अधिन राहून राज्य कोट्यातील २० टक्के जागा राखीव ठेवण्यात आलेल्या आहेत.

महाराष्ट्र राज्य राजपत्रित वैद्यकीय अधिकारी “गट-अ” संघटना (मॅग्नो) तसेच अन्य वैद्यकीय अधिकारी गट-अ यांनी अघोषित संस्थांमध्ये सेवा देत असलेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनाही पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमाकरीता राज्य कोट्यातून उपलब्ध होणाऱ्या जागांवर प्रवेश देण्यात यावा, अशी मागणी केली आहे. याअनुषंगाने वाचा क्र.१२ येथील दि.१९.०३.२०१९ येथील शासन निर्णयात आवश्यक त्या सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय :-

वाचा क्र.१२ व १४ येथील शासन निर्णय व शुध्दीपत्रक या शासन निर्णयान्वये अधिक्रमित करण्यात येत आहे.

२. राज्याच्या दुर्गम/ अतिदुर्गम, आदिवासी व नक्षलग्रस्त भागांमध्ये वैद्यकीय अधिकारी उपलब्ध व्हावेत याकरीता त्या भागात कार्यरत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना प्रोत्साहन देण्याच्या हेतूने भारतीय वैद्यक परिषदेच्या दि.१७.११.२००९ च्या अधिसूचनेच्या अनुषंगाने शासनाच्या वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाने दि.२०.०५.२०१० चा शासन निर्णय निर्गमित केला आहे. या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार तसेच केंद्र शासनाच्या दिनांक ०५.४.२०१८ च्या अधिसूचनेनुसार सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना त्यांच्या

अतिदुर्गम (Remote), दुर्गम (Difficult) व ग्रामीण (Rural), (यामध्ये आदिवासी, नक्षलग्रस्त भाग समाविष्ट आहे) भागात केलेल्या ०३ वर्षांच्या नियमित सेवेकरीता ३० टक्क्यांच्या मर्यादेत गुणाधिक्य देण्यात येईल. शासनाने नियुक्त केलेल्या डॉ. डोके समितीने शिफारस केल्याप्रमाणे शासन निर्णय दि.१९.०३.२०१९ अन्वये अतिदुर्गम (Remote), दुर्गम (Difficult) व ग्रामीण (Rural) (यामध्ये आदिवासी व नक्षलग्रस्त समाविष्ट आहे) भागातील आरोग्य संस्थांची यादी घोषित केलेली असून त्यात वेळोवेळी केलेल्या सुधारणांनुसार गुणाधिक्य अनुज्ञेय राहिल. तथापि, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाच्या वाचा क्र.१५ येथील दि.२६.०९.२०२२ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये पदव्युत्तर पदवी / पदविका अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशाकरीता सेवांतर्गत उमेदवारांकरीता राज्य कोट्यातील २० टक्के जागा राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत. या कोट्यातून प्रवेश घेणाऱ्या सेवांतर्गत उमेदवारांना घोषित संस्थांमधील किमान ०३ वर्षे सेवा दिल्यास त्या प्रमाणात गुण अनुज्ञेय राहतील. तथापि, सदर आरक्षणाच्या कोट्याव्यतिरिक्त सर्वसाधारण प्रवर्गातून प्रवेशासाठी इच्छुक सेवांतर्गत उमेदवारांना नीट परीक्षेतील गुणांव्यतिरिक्त वेगळे गुणाधिक्य मिळणार नाही.

३. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई हे सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांसाठी एकत्रितरीत्या प्रवेश प्रक्रिया राबवतील. पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशासंदर्भात घेण्यात येणाऱ्या प्रवेश परीक्षेसाठी सक्षम प्राधिकारी म्हणून आयुक्त, State CET Cell, मुंबई हे परीक्षा घेणे, परिक्षेचा निकाल जाहीर करणे, सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांसाठी राखीव पदव्युत्तर पदविका/ सर्वसाधारण गुणानुक्रमानुसार पदवी/ पदविका अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशासाठी उपलब्ध जागांचा महाविद्यालय निहाय तपशिल घोषित करतील.

४. पदव्युत्तर प्रशिक्षणासाठी सेवांतर्गत प्रतिनियुक्ती मिळण्यासाठी खालीप्रमाणे निकष राहतील.

४.१ राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परिक्षेस (NEET PG) बसण्यास संबंधित उप संचालक, आरोग्य सेवा, परिमंडळ यांची लेखी परवानगी घेणे अनिवार्य आहे. त्यासाठी संबंधित वैद्यकीय अधिकारी यांनी प्रवेश परीक्षेच्या दिनांकाच्या किमान १५ दिवस अगोदर अर्ज विहित मार्गाने उपसंचालक, कार्यालयाकडे सादर करणे आवश्यक राहिल. तसेच राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षेला (NEET PG) बसण्यासाठी उप संचालकांची परवानगी

न घेता थेट अर्ज करणाऱ्या सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी कार्यमुक्त केले जाणार नाही.

४.२ वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची नियुक्ती सेवावप्रवेश नियमातील तरतुदीनुसार विहित पद्धतीने झालेली असावी, तसेच सेवा कालावधी बंधपत्रित/ अस्थायी / कंत्राटी सेवेचा कालावधी वगळून प्रतीवर्षीच्या राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षेच्या (NEET PG) दिनांकास नियमित स्वरूपात किमान ३ वर्षे झालेला असावा.

४.३ वैद्यकीय अधिकाऱ्यांचे वय पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाच्या (NEET PG) प्रवेश परीक्षेच्या दिनांकास ४५ वर्षांपेक्षा जास्त नसावे.

४.४ नामनिर्देशनाने नियुक्ती झालेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांचा परिविक्षाधीन कालावधी प्रवेश परीक्षेच्या (NEET PG) दिनांकास समाधानकारकरीत्या समाप्त करण्यात आलेला असावा. तांत्रिक कारणामुळे ज्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांचा परिविक्षाधीन कालावधी समाप्त केल्याबाबतचे शासनाचे औपचारिक आदेश निर्गमित करण्यात आले नाहीत, परंतु त्यांची ३ वर्षांची समाधानकारक सेवा झाली आहे, अशा उमेदवारांना ते परिविक्षा कालावधी समाप्त करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या अटींची पूर्तता करीत असतील तरच त्यांना (NEET PG) प्रवेश परीक्षेस बसण्यास संबंधित उप संचालक, आरोग्य सेवा परिमंडळ हे परवानगी देतील.

४.५ वैद्यकीय अधिकाऱ्यांविरुद्ध विभागीय चौकशी अथवा फौजदारी प्रकरण प्रलंबित/ प्रस्तावित किंवा सुरु असल्यास त्यास (NEET PG) प्रवेश परीक्षेस बसण्यास अपात्र समजण्यात येईल. अशा वैद्यकीय अधिकारी यांना उप संचालक स्तरावरून प्रवेश परीक्षेस बसण्यास ना हरकत प्रमाणपत्र देण्यात येऊ नये.

४.६ वाचा क्र.१३ येथील दि.१९.०३.२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयातील व त्यामध्ये वेळोवेळी करण्यात आलेल्या सुधारणेसह अतिदुर्गम (Remote), दुर्गम (Difficult) व ग्रामीण (Rural) भागातील घोषित आरोग्य संस्थांमध्ये किमान ०३ वर्षे सेवा दिलेल्या तसेच उपरोक्त ४.१ ते ४.५ मधील अटी पूर्ण करणाऱ्या सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकारी यांना वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाच्या वाचा क्र.१५ येथील शासन निर्णयान्वये पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाकरीता राखीव ठेवण्यात आलेल्या राज्य कोट्यातील २० टक्के

जागांवर प्राधान्याने प्रवेश देण्यात येईल. घोषित आरोग्य संस्थांमधील सर्व पात्र सेवांतर्गत उमेदवारांना प्रवेश दिल्यानंतर राखीव २० टक्के कोट्यातील शिल्लक/ रिक्त राहणाऱ्या जागांवर ज्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची अघोषित संस्थांमधील नियमित सेवा ही किमान ०३ वर्षे किंवा त्याहून अधिक असेल अशा वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना त्यांच्या NEET PG या पदव्युत्तर प्रवेश परीक्षेतील गुणवत्तेनुसार प्रवेश देण्यात येईल. सदर सर्व वैद्यकीय अधिकारी प्रतिनियुक्तीस पात्र राहतील.

५. अतिदुर्गम, दुर्गम व ग्रामीण भागासाठी गुण देण्याचे निकष खालीलप्रमाणे राहतील.

५.१ वाचा क्र. १३ येथील शासन निर्णयान्वये, सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना पदव्युत्तर पदविका अभ्यासक्रमास प्रवेश मिळताना गुणाधिक्य देण्यासाठी सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत असलेल्या आरोग्य संस्थेचे वर्गीकरण अतिदुर्गम (Remote), दुर्गम (Difficult) व ग्रामीण (Rural) आरोग्य संस्था म्हणून घोषित करण्यात आले आहे.

५.२ वाचा क्र. १३ येथील शासन निर्णयान्वये अतिदुर्गम, दुर्गम व ग्रामीण भागातील आरोग्य संस्था घोषित करण्यात आलेल्या संस्थांच्या वर्गीकरणानुसार गुणाधिक्य देण्याची तरतूद दि.१९.०३.२०१९ चा शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून लागू राहिल व त्यातील निकषानुसार सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकारी यांनी या दिनांकापासून दिलेल्या सेवेसाठी गुणाधिक्य देण्यात यावेत. तथापि, दि.१९.०३.२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयापूर्वीच्या सेवेसाठी त्यावेळी अस्तित्वात असलेल्या शासन निर्णयातील आरोग्य संस्थांच्या वर्गीकरणानुसार गुणाधिक्य अनुज्ञेय राहिल.

५.३ सदर सेवेची गणना करताना खालील बाबी विचारात घेण्यात याव्यात.

अ. सदर ३ वर्षांचा नियमित सेवा कालावधी हा थेट रुग्णसेवेशी संबंधित असला पाहिजे. म्हणजेच तालुका आरोग्य अधिकारी व अन्य प्रशासकीय पदावरील सेवा उपरोक्त ३ वर्षांच्या कालावधीतून वगळण्यात यावी.

आ. सदर सेवेची गणना करताना अनुज्ञेय असलेली व मंजूर करण्यात आलेली रजा वगळता अनुपस्थितीचा कालावधी ग्राह्य धरण्यात येणार नाही.

इ. सदर आरोग्य संस्थेमध्ये नियमित पदस्थापनेद्वारे नियुक्त वैद्यकीय अधिकारी यांची सेवाच केवळ विचारात घेण्यात यावी. प्रतिनियुक्ती अथवा अतिरिक्त कार्यभाराद्वारे होणारी पदस्थापना विचारात घेऊ नये.

ई. वैद्यकीय अधिकारी वाचा येथील क्र.१३ च्या शासन निर्णयासोबतच्या प्रपत्रात नमूद असलेल्या घोषित संस्थामध्ये नियमित पदस्थापनेद्वारे कार्यरत असणे आवश्यक आहे. प्रतिनियुक्ती अथवा उसनवारी तत्वावर अन्यत्र सेवा बजावल्यास त्याला केवळ मूळ पदस्थापना घोषित क्षेत्रातील आहे या सबबीखाली अतिरिक्त गुणांकनाचा फायदा घेता येणार नाही.

५.४ राष्ट्रीय पात्रता तथा प्रवेश परीक्षा (NEET PG) प्रक्रियेचा निकाल प्राप्त झाल्यानंतर पात्र उमेदवारांना गुणाधिक्य देण्यासाठी संचालनालय स्तरावर संचालक, आरोग्य सेवा १, मुंबई यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने संबंधित वैद्यकीय अधिकाऱ्यांचा अतिदुर्गम (Remote), दुर्गम (Difficult) व ग्रामीण (Rural) भागातील (यामध्ये आदिवासी, नक्षलग्रस्त भाग समाविष्ट) सेवाकाल योग्यरित्या तपासून शासन निर्णय दि.१९.०३.२०१९ नुसार दुर्गम, अतिदुर्गम, व ग्रामीण भागात (यामध्ये आदिवासी, नक्षलग्रस्त भाग समाविष्ट) केलेल्या सेवेबद्दल वरीलप्रमाणे ०३ वर्षासाठी प्राप्त गुणांच्या ३० टक्के मर्यादेत गुणाधिक्य देऊन अशा सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची अंतिम गुणवत्ता यादी तयार करावी. तसेच अघोषित संस्थांमधील नियमित ३ वर्षे सेवा झालेल्या सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकारी यांची NEET PG च्या गुणानुसार गुणवत्ता यादी स्वतंत्ररित्या तयार करण्यात यावी. सदर दोन्ही गुणवत्ता याद्या संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई तसेच आयुक्त, State CET Cell, मुंबई यांना कळवावी.

५.५ शासन निर्णय क्र.मवैअ-२०१९/प्र.क्र.१६५/सेवा-३, दि.१९.०३.२०१९ (सांकेतांक क्र.२०१९०३१३१०४७३५१३१७) मध्ये संस्थांचे वर्गीकरण करण्यात आलेले आहे. या संस्थांव्यतिरिक्त नव्याने संस्था निर्माण झाल्यास त्यांचे वर्गीकरण व यापूर्वी घोषित संस्थांच्या तपासणीअंती त्यांच्या वर्गीकरणामध्ये काही सुधारणा आवश्यक असल्यास, नविन संस्थांच्या

वर्गीकरणासाठी / जुन्या संस्थांच्या वर्गीकरणांमध्ये सुधारणा करण्यासाठी आयुक्तालय स्तरावर खालील प्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.

अ. क्र.	पदनाम	
१	आयुक्त, आरोग्य सेवा, मुंबई	अध्यक्ष
२	संचालक, आरोग्य सेवा-१, मुंबई	सदस्य
३	सह संचालक, रुग्णालये (राज्यस्तर)	सदस्य
४	सह संचालक, प्रा.आ. केंद्रे, उपकेंद्रे व दवाखाने (जिल्हास्तर)	सदस्य
५	सह संचालक, अर्थ व प्रशासन	सदस्य सचिव
६	निमंत्रित विशेषज्ञ	सदस्य

या समितीने उपरोक्त नुसार A1/ A2/ A3/ B1/ B2 यातील वर्गीकरण करतांना डॉ. डोके समितीने ठरविलेल्या निकष विचारात घेऊन वर्गीकरण करावे व या वर्गीकरणानुसार गुण अनुज्ञेय राहतील.

६. जे वैद्यकीय अधिकारी सेवांतर्गत २० टक्के कोट्यातून पदव्युत्तर अभ्यासक्रमास प्रवेश मिळण्यास अपात्र ठरतील तथापि त्यांची ५ वर्षांची नियमित सेवा झाली असल्यास व त्यांनी सर्वसाधारण कोट्यात विहीत मार्गाने प्रवेश घेतल्यास ते अध्ययन रजेस पात्र असतील.

७. ज्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांचा घोषित व अघोषित संस्थेमध्ये दिलेल्या नियमित सेवेचा कालावधी ०३ वर्षापेक्षा कमी असेल असे वैद्यकीय अधिकारी सेवांतर्गत पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी प्रवेशासाठी अपात्र ठरतील. तसेच ज्या वैद्यकीय अधिकारी यांची नियमित सेवा ३ वर्षापेक्षा जास्त झाली परंतु ते सेवांतर्गत कोट्यात अपात्र ठरले किंवा ५ वर्षापेक्षा कमी सेवा झाली आहे अशा वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी परस्पर पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतला तर त्यांना शासनाचे कुठलेही लाभ अनुज्ञेय राहणार नाहीत, तसेच त्यांचा अभ्यासक्रम कालावधी शासकीय सेवेत ग्राह्य न धरता नियमानुसार सदर कालावधी अनधिकृत गैरहजेरी समजून अकार्यदिन म्हणून समजण्यात येईल.

८. खाजगी वैद्यकीय महाविद्यालयात प्रवेश घेतला असल्यास महाविद्यालयाचे अनुज्ञेय शुल्क हे संबंधित वैद्यकीय अधिकाऱ्यास भरावे लागेल.

९. ज्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी नियमित सेवेत रुजू झाल्यानंतर अथवा तत्पूर्वी एखादया विषयामध्ये पदव्युत्तर पदविका धारण केली असल्यास, अशा वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना त्याच विषयाच्या पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमासाठी सर्वसाधारण गुणवत्तेनुसार प्रवेश घेता येईल. तसेच एक पदवी असलेल्या उमेदवारांना दुसऱ्या पदवीसाठी किंवा अन्य कोणत्याही पदविकेसाठी नोंदणी देण्यात येणार नाही.

१०. पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी निवड झालेल्या उमेदवारांनी पदव्युत्तर पदविका/ पदवी अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यावर, असे वैद्यकीय अधिकारी सार्वजनिक आरोग्य विभागामध्ये (म्हणजेच सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अखत्यारीतील आरोग्य संस्थांमध्येच) किमान ३ वर्षे सेवा व पदव्युत्तर पदवी पूर्ण झाल्यावर सार्वजनिक आरोग्य विभागाची (म्हणजेच सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अखत्यारीतील आरोग्य संस्थांमध्येच) किमान ५ वर्षे सेवा करतील असे बंधपत्र (हमीपत्र) अभ्यासक्रमासाठी रुजू होण्यापूर्वी संचालक, आरोग्य सेवा १, मुंबई यांचेकडे भरून देणे आवश्यक राहिल. बंधपत्रातील अटी न पाळल्यास सदर वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना रु.५०,००,०००/- (रु. पन्नास लक्ष) एवढी किंवा शासन वेळोवेळी विहित करेल एवढी बंधपत्राची रक्कम दंड म्हणून संचालक, आरोग्य सेवा-१, मुंबई यांचेकडे जमा करावी लागेल व असा दंड वसूल करायची जबाबदारी संचालक, आरोग्य सेवा-१, मुंबई यांची राहिल.

१०.१ सेवांतर्गत पदव्युत्तर पदवी/ पदविका पूर्ण केल्यानंतर उक्त नमूद बंधपत्र पूर्ण करणे आवश्यक राहिल. संबंधित वैद्यकीय अधिकाऱ्यास पदव्युत्तर पदवी करावयाची असल्यास व त्यापूर्वी सेवांतर्गत पदव्युत्तर पदविकेसाठीचा बंधपत्र कालावधी सुरु असल्यास तो कालावधी पूर्ण करणे बंधनकारक राहिल. तो बंधपत्र कालावधी पूर्ण न केल्यास मुद्दा क्र.१० मध्ये नमूद दंडात्मक रक्कम भरूनच संबंधित वैद्यकीय अधिकाऱ्यास सेवांतर्गत पदव्युत्तर पदवीसाठी पात्र ठरविण्यात येईल.

१०.२ सेवांतर्गत उमेदवारांना पदव्युत्तर अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत द्यावयाच्या बंधपत्रित सेवेव्यतिरिक्त वाचा क्र. १५ येथील शासन निर्णयानुसार

शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात देखील एक वर्षाची सामाजिक दायित्व सेवा देणे बंधनकारक राहिल.

११. परिच्छेद क्र.१० येथे नमूद बंधपत्रानुसार ३ वर्षाची / ५ वर्षाची सेवा देताना त्यापैकी किमान २ वर्षाची सेवा दुर्गम, अतिदुर्गम व ग्रामीण (यामध्ये आदिवासी व नक्षलग्रस्त भागातील आरोग्य संस्था समाविष्ट आहेत) अशा आरोग्य संस्थांमध्ये करणे बंधनकारक राहिल.

१२. पदव्युत्तर अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर पदस्थापनेबाबतची कार्यवाही शासन स्तरावरून करण्यात येईल. संबंधित उमेदवारांना विशिष्ट ठिकाणी नियुक्ती देण्याची मागणी करता येणार नाही. शासन अशा उमेदवाराला ज्या ठिकाणी नियुक्ती देईल, त्या ठिकाणी त्यांना सेवा देणे बंधनकारक राहिल.

१३. पदव्युत्तर पदवी / पदविकेकरीता नोंदणी देऊन प्रतिनियुक्ती दिलेल्या तसेच अध्ययन रजेवर गेलेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी अभ्यासक्रमाकरीता रुजू होवून अभ्यासक्रम पूर्ण न केल्यास / अभ्यासक्रम मध्येच सोडून दिल्यास प्रतिनियुक्ती कालावधीत त्यांना देण्यात आलेले वेतन व भत्ते त्यांचे कडून वसूल करण्यात येतील. त्याशिवाय MCI च्या नियम, अटी व शर्तीनुसार दंडाची रक्कमदेखील त्यांना भरावी लागेल. तसेच सदरहू वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या सेवांतर्गत पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाच्या नोंदणीसाठी भविष्यात कोणत्याही परिस्थितीचा विचार केला जाणार नाही.

१४. पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाकरीता निवड झालेल्या उमेदवारांची माहिती संबंधित वैद्यकीय महाविद्यालयांना आरोग्य सेवा संचालनालयाकडून दिली जाईल. पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाकरीता प्रतिनियुक्ती आदेश प्राप्त होताच संबंधित उमेदवारांनी त्यांना दिलेल्या वैद्यकीय महाविद्यालयात अर्ज करून प्रवेश घेणे आवश्यक राहिल.

१५. पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाकरीता प्रवेश घेतलेल्या उमेदवारांना अभ्यासक्रम (टर्म) पूर्ण होवून परिक्षेला बसलेल्या उमेदवारांना परीक्षा संपताच संबंधित वैद्यकीय महाविद्यालयांनी तात्काळ कार्यमुक्त करावे. एखादा उमेदवार प्रथम प्रयत्नामध्ये परिक्षेला बसला नाही / उत्तीर्ण झाला नाही अथवा त्या जागेवर दुसऱ्या

वैद्यकीय अधिकाऱ्याची प्रतिनियुक्ती झाली नाही, तरीदेखील वैद्यकीय महाविद्यालयांनी उमेदवारांना परीक्षा संपताच कार्यमुक्त करावे.

१६. अभ्यासक्रम पूर्ण करून संबंधित महाविद्यालयाने कार्यमुक्त केल्यावर पदव्युत्तर पदविका / पदवी च्या अनुषंगाने शासनाकडून सुधारित पदस्थापना मिळेपर्यंत असे वैद्यकीय अधिकारी पूर्वी ज्या परिमंडळात कार्यरत होते त्याच परिमंडळाच्या उप संचालकांनी परिमंडळात तात्पुरती पदस्थापना द्यावी. त्याकरीता उमेदवारांनी परीक्षा होताच संबंधित परिमंडळात हजर होऊन तसा रुजू अहवाल द्यावा व त्याची प्रत संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई यांना द्यावी. अन्यथा, त्यांचे वेतन रोखण्यात येईल.

१७. अभ्यासक्रमाच्या कालावधीत उमेदवारांनी शक्यतोवर रजेवर जावू नये. निकडीच्या प्रसंगी रजा घेतल्यास त्याची माहिती संबंधित वैद्यकीय महाविद्यालयाच्या अधिष्ठाता मार्फत संचालक, आरोग्य सेवा-१ मुंबई यांना कळवावी. संबंधित विद्यापीठाच्या पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाच्या उपस्थितीच्या नियमानुसार आवश्यक कालावधीच्या अधीन राहून रजा अनुज्ञेय राहिल.

१८. पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाकरीता आलेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना उपलब्धतेनुसार निवासाची व्यवस्था संबंधित महाविद्यालयाने करावी.

१९. पदव्युत्तर पदविका अभ्यासक्रमासाठी निवड झालेल्या सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना प्रतिनियुक्तीपूर्वी ज्या कार्यालयातून वेतन आहरीत केले जात होते, त्या कार्यालयाने संबंधित वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना सर्व आर्थिक लाभ प्रदान करून व सेवापुस्तक परिपूर्ण करून त्यांना संबंधित उप संचालक, आरोग्य सेवा कार्यालयातील अधिसंख्य पदावर रुजू होण्यासाठी तात्काळ कार्यमुक्त करावे.

२०. वरील नियमातील कोणत्याही नियमाच्या तरतूदीबद्दल वाद निर्माण झाल्यास / अर्थाबद्दल शंका उपस्थित करण्यात आल्यास यासंबंधी सार्वजनिक आरोग्य विभागाचे अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव यांनी दिलेले स्पष्टीकरण अंतिम राहिल आणि सर्व संबंधितांवर बंधनकारक राहिल.

२१. वरील नियमात कोणत्याही वेळेस पूर्वसूचना न देता बदल / सुधारणा करण्याचे अधिकार शासनास राहतील.

२२. आयुर्वेद तसेच दंतशल्यचिकित्सा विद्याशाखेतील पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी सुद्धा वरीलप्रमाणे प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यात येईल. तथापि, वाचा क्र. १५ नुसार २० टक्के कोट्यातील जागांचे आरक्षण हे केवळ एम.बी.बी.एस. व तदनंतरची पदविका धारक वैद्यकीय अधिकाऱ्यांकरीताच लागू राहिल. गट-अ व गट ब संवर्गामध्ये कार्यरत असलेले आणि आयुर्वेद पदवी धारण करीत असलेले वैद्यकीय अधिकारी तसेच गट ब मधील दंतशल्य चिकित्सक वरील सर्व अटींची पूर्तता करीत असल्यास, दंत तसेच आयुर्वेद विद्याशाखेतील पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी आयोजित करण्यात येणाऱ्या सामाईक / (NEET PG) प्रवेश परिक्षेसाठी पात्र असतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.mahashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२३०७१७१६१३१८८२१७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

**AVINASH
SARDAR
JADHAV**

Digitally signed by AVINASH SARDAR JADHAV
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF
MAHARASHTRA, ou=PUBLIC HEALTH
DEPARTMENT,
2.5.4.20=77e749a5820964d03e94305adeb0ee
2ff62c5f02efc5b019e8b49dc59175a25c,
postalCode=400032, st=Maharashtra,
serialNumber=AA8FDCAA7AE61AB4BED501E
19D7948D7197874F2989B9878081607ADCBD
FE844, cn=AVINASH SARDAR JADHAV
Date: 2023.07.19 17:31:56 +05'30'

(अ.स.जाधव)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा. मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) अपर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

पृष्ठ १३ पैकी १२

ANNEXURE"G"

PERSONS WITH DISABILITY (PWD) RESERVATION

Office of ADG (ME)
Ph. No.011-23062493
Fax No. 011-23061907
Email: adgme@nic.in

GOVERNMENT OF INDIA
DIRECTORATE GENERAL OF HEALTH
SERVICES
NIRMAN BHAWAN, NEW DELHI-110108

By E-mail//Urgent
Date.18.02.2019

F.No U-12021/ 05/ 2018- MEC(Part)

To,

Directors Medical Education of states/ Principals/ Deans of Medical Institutions
designated as Disability Centres

Sub: - Guidelines issued by BOG, MCI regarding admission of PwD students and format of Certificate of Disability to be issued to students- reg.

Sir,

I am directed to say that Board of Governors in Supersession of Medical Council of India has issued **Guidelines regarding admission of students with "Specified Disabilities" under the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 vide Gazette Notification No. MCI-34(41)/2018-Med./170045 dated 5th February, 2019** (Notification enclosed as ANNEXURE-I). The extent of "specified disability" in a Person with Disability (PwD candidate) shall be assessed in accordance with these guidelines for the purpose of issuing Disability Certificate and at the time of admission in the college.

A List of Disability Centres which have been designated as PwD Centres to issue Disability Certificates by this Directorate is being attached as ANNEXURE-II. Further, a format of **Disability Certificate** is being enclosed herewith (as ANNEXURE-III) which has to be provided to the PwD candidates, specifying the Name of the Disability, Range of Disability and whether the PwD candidate is **Eligible/ Not Eligible** for admission to Medical Courses. A Notice regarding this has already been uploaded on the website of Medical Counselling Committee(www.mcc.nic.in) for the information/ knowledge & benefit of PwD candidates.

You are requested to do the needful to examine and issue Disability Certificates to PwD candidates, so that they can avail the benefit of 5% PwD reservation earmarked by Ministry of Social Justice & Empowerment for 21 Benchmark Disabilities given under Rights of Persons with Disability Act 2016,

This issues with the approval of competent authority.

Yours Faithfully,

(Prof. (Dr.) B. Srinivas)
Assistant Director General (ME)
Tel. 23062493, Fax-23061907
E-Mail:- adgme@nic.in

Copy to:

1. PS to JS(ME)
2. PS to DGHS
3. PS to Chairman, MCC

CERTIFICATE OF DISABILITY

(As per Gazette Notification No. MCI-34(41)/2018-Med./170045 dated 5th February, 2019 for admission to Medical Courses in All India Quota)

Certificate No. _____ Dated _____

Name of the Designated Disability Centre (as per ANNEXURE): _____

This to certify that Dr. / Mr. / Ms. _____

Aged _____ Years Son/ Daughter of Mr. _____

R/o _____

Recent Passport
Size Photograph
of the candidate
duly attested by
the issuing
authority

NEET Roll No. _____, Rank No. _____, has the following

Disability (Name of the Specified Disability) _____

and has Permanent Physical Impairment(PPI) with the Disability Range (in percentage)

of _____ (in words) _____ (in Figures).

- Please tick on the "Specified Disability"
(Assessment may be done on the basis of Gazette of India, Extraordinary, Part-II, Section 3 Sub-section(ii), Ministry of Social Justice and Empowerment)

S/No.	Disability Type	Type of Disability	Specified Disability
1.	Physical Disability	A. Locomotor Disability B. Visual Impairment C. Hearing Impairment D. Speech & Language Disability	a. Leprosy cured person, b. Cerebral Palsy, c. Dwarfism, d. Muscular Dystrophy, e. Acid attack Victims, f. others such as Amputation, Poliomyelitis a. Blindness b. Low Vision a. Deaf b. Hard of hearing a. Organic/ Neurological causes
2.	Intellectual Disability		a. Specific Learning Disabilities(Perceptual disabilities, Dyslexia, Dyscalculia, Dyspraxia & Developmental Aphasia b. Autism Spectrum Disorders
3.	Mental Behaviour		a. Mental illness
4.	Disability caused due to	a. Chronic Neurological Conditions b. Blood Disorders	i. Multiple Sclerosis ii. Parkinsonism i. Haemophilia, ii. Thalassemia, iii. Sickle Cell Disease
5.	Multiple Disabilities including Deaf Blindness		More than one of the above specified disabilities

- **Conclusion:** He/ She is **Eligible/ Not Eligible** for admission in Medical/ Dental courses as per the MCI/ DCI Guidelines subject to his being otherwise medically fit.

Sign & Name _____

(Concerned Specialist)

Sign & Name _____

(Concerned Specialist)

Sign & Name _____

(Concerned Specialist)

ANNEXURE "H"

CONSTITUTIONAL RESERVATION

- 1) The candidates recognized by the State of Maharashtra as belonging to the following Backward Classes, shall alone be eligible to claim admissions as against the seats reserved for such backward class categories. The constitutional reservation at Government/ Corporation Institutes and Private Unaided Institutes is as mentioned below.

Category		Reservation Quota	
		Reservation from available State quota at Government Institute	Reservation from sanctioned intake Private Unaided Institutions/Colleges
A	Scheduled Castes and Scheduled Caste converts to Buddhism (SC)	13.0 percent	6.5 percent
B	Scheduled Tribes (ST)	7.0 Percent	3.5 percent
C	Vimukta Jati (VJ) DT-A	3.0 percent	1.5 percent
D	Nomadic Tribes NT-B	2.5 percent	1.25 percent
E	Nomadic Tribes NT-C	3.5 percent	1.75 percent
F	Nomadic Tribes NT-D	2.0 percent	1.0 percent
G	Other Backward Classes (OBC) including SBC	19.0 percent	9.5 percent
H	SEBC	10.0 percent	10.0 percent
Total		60.0 percent	35.0 percent

I	Economically Weaker Section (EWS)	10.0 percent	-
---	-----------------------------------	---------------------	----------

Note:

- i. In Government institution, constitutional reservation is as per MEDD GR .No.CET3518/C.R.32/18/Edu-2 dated 29/01/2018
  - ii. **In Private unaided institutions constitutional reservation is 25 percent of total sanctioned intake as per the Maharashtra Government Notification, Medical Education and Drugs department, No.PGM-1006/3207/CR-362/06/EDU-2, dated 08th, January 2007.**
  - iii. **SEBC (Socially & Educationally Backward Classes) Reservation:** In Government / Corporation / Private Unaided Institutions, 10% seats of the available seats shall be reserved for candidate belonging to SEBC category. This reservation will be subject to outcome of W.P. No. 3468/2024 in Hon'ble High Court Mumbai and any other future court cases in this regard. **(Annexure "L")**
- 2) Candidates belonging to aforesaid Backward Class categories will be required to submit the Caste Certificate and the Caste/Tribe Validity Certificate. As per Govt. of Maharashtra G.R. No. Misc.-2024/C.R. 75/Reservation-5 dated 22nd July 2024 and As per Govt. of Maharashtra General Administration Department No. - Code-2024/P.No. 75/Reserve-5, dated 5th September, 2024 candidates

belonging to SEBC & OBC Category can produce his/her Caste Validity certificate upto six months from the date of application for admission to the Health Science Courses, failing which his/her admission will stand cancelled and he/she will be responsible for the same **(Annexure – L&T)**.

- 3) Caste certificate issuing authority: - Caste certificate stating that the caste is recognized under a particular backward class category in Maharashtra state is issued by Sub-Divisional Magistrate/Executive Magistrate/Metropolitan Magistrate in Maharashtra state.

4) **The Caste/Tribe validity Certificate issuing Authorities are as follows: -**

- a) For Candidates belonging to Scheduled Caste, Scheduled Caste converts to Buddhism, VimuktaJati, Nomadic Tribes^{1, 2, 3}, Other Backward Class and SEBC, Caste Validity Certificate is issued by **Divisional Caste Certificate Scrutiny Committee of respective Divisional Social Welfare Office** (Konkan, Pune, Nashik, Aurangabad, Amravati and Nagpur).
- b) For Candidates belonging to Scheduled Tribe the Tribe Validity Certificate is issued by Director/Deputy Director, **Tribe Certificate Scrutiny Committee of respective Region** (Konkan, Pune, Nashik, Aurangabad, Amravati and Nagpur).

- 5) ***The candidate should have claimed the constitutional reservation in the original application form.*** The candidate claiming constitutional reservation must submit original **caste validity certificate at the time of counseling for filling preference form, failing which the category claim will not be granted.** As per Govt. of Maharashtra G.R. No. Misc.-2024/C.R. 75/Reservation-5 dated 22nd July 2024 and As per Govt. of Maharashtra General Administration Department No. - Code-2024/P.No. 75/Reserve-5, dated 5th September, 2024 candidates belonging to SEBC & OBC Category can produce his/her Caste Validity certificate upto six months from the date of application for admission to the Health Science Courses, failing which his/her admission will stand cancelled and he/she will be responsible for the same **(Annexure – L&T)**.

6) **NON-CREAMY LAYER**

A candidate belonging to 'Creamy Layer' amongst the categories (C) to (H) must note that the provision of reservation is NOT applicable to him/her. A candidate claiming benefit of reservation under the categories (C) to (H) above will be required to produce Non-Creamy Layer Certificate as specified in the Government resolution No.CBC-10/2008/CR-697/VJNT⁻¹, dated 24th June,

2013. The certificate should be **valid upto 31/03/2025**. The Non-Creamy Layer Certificate is issued by Sub-Divisional Officer/Deputy Collector/Collector of the district.

However, such a Non-Creamy Layer Certificate shall be produced in any case at the time of filling up of Preference Form, failing which the category claimed will not be granted“

Applicants belonging to Special Backward Class

N.B.: AS per the Maharashtra Government ACT NO. XXX of 2006 dated 1st August 2006 the candidate belonging to the Special Backward Category shall be considered from and out of their respective original / parent Reserved Category such as Other Backward Classes.

- 7) Inter-se amongst the reserved categories will be operated at the end of each admission process against the unfilled reserved categories seats as per merit and choice of the reserved categories candidates.

The seats remaining vacant from various categories will be filled in during inter-se admission process as follows:

2. a) From among the candidates of their respective group from the Inter-se State Merit List of that particular group where the vacancies exist–

A -The groups are as follows -

GROUP - I	
(i) Scheduled Castes and Schedule Caste converted to Buddhism (S.C.)	
(ii) Scheduled Tribes including those living out-side specified area (S.T.)	
GROUP - II	
(i) VimuktaJati (VJ)(DT-A)	
(ii) Nomadic Tribes (NT-B)	
GROUP - III	
(i) Nomadic Tribes (NT-C)	
(ii) Nomadic Tribes (NT-D)	
(iii) Other Backward Classes (OBC) including SBC	

- (b) If the seats still remain vacant, then the seats will be filled, from among the candidates of all the categories mentioned above from the all categories combined merit list.

- (c) If the seats still remain vacant then the seats will be filled from among the candidates of the common merit list.

B – The seats remaining vacant of EWS and SEBC category will be filled from among the candidates of the Common merit list.

- 8) **Ear-Marking:** Reserved category candidate entitled to admission on the basis of merit in an open category seat will have the option of taking admission either against his/her respective category seat or on an open category seat. If he/she opts for the reserved category, he/she will be deemed to have been admitted as an open category candidate and not as reserved category candidate. One seat in

the college where he/she was eligible for admission against open seat shall be earmarked for a candidate belonging to the respective reserved category. Such earmarked seat will be made available immediately to the successive reserved category candidate from the same category merit.

Admission under constitutional reservation seat will be governed by the Maharashtra Schedule Castes, Scheduled Tribes, Denotified Tribes (VimuktaJatis), Nomadic Tribes, Other Backward Classes and Special Backward Category Regulation of Issuance and Verification of Caste Certificate Act, 2000 (Mah. Act No. XXIII of 2001).

ANNEXURE -"I"

Government Resolution No.Orphan-2022/CR 122/KA-03,Dated06/04/2023 regarding Orphan reservation.

अनाथ आरक्षण धोरणामध्ये बदल
करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक- अनाथ-२०२२/प्र.क्र.१२२/का-०३
नविन प्रशासन भवन, तिसरा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक- ६ एप्रिल, २०२३.

वाचा :-

- १) शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, क्र.संकीर्ण-२०१३/प्र.क्र.१०९/का.०३, दि.०६.०६.२०१६.
- २) शासन शुध्दीपत्रक, महिला व बाल विकास विभाग क्र.संकीर्ण-२०१३/प्र.क्र.१०९/का-३, दिनांक ९.५.२०१८.
- ३) शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, क्र.अमुजा-२०११/प्र.क्र.२१२/का.०३, दि.०२.०४.२०१८.
- ४) शासन परिपत्रक, महिला व बाल विकास विभाग क्रमांक-अनाथ-२०१८/प्र.क्र.१८२/का.०३, दि.२०.८.२०१९.
- ५) शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, क्र. अनाथ-२०१८/प्र.क्र.१८२/का-०३, दि.२३.०८.२०२१
- ६) शासन शुध्दीपत्रक महिला व बाल विकास विभाग क्र. अनाथ-२०१८/प्र.क्र.१८२/का-०३, दिनांक २६.११.२०२१.
- ७) दिनांक २३.०३.२०२३ रोजी आयोजित मा. मंत्रीमंडळाच्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना :-

अनाथ मुलांना राज्य शासनाच्या विविध सवलतींचा लाभ घेता यावा, याकरीता दि. १७/०१/२०१८ रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळाच्या बैठकीतील निर्णयानुसार शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, दि.२/४/२०१८ अन्वये अनाथ मुलांना सर्वप्रथम खुल्या प्रवर्गातून शिक्षण व नोकरी यामध्ये १ टक्का समांतर आरक्षण लागू करण्यात आले. व अनाथ आरक्षणाच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने मार्गदर्शक सूचना महिला व बाल विकास विभाग, शासन परिपत्रक दि. २०/०८/२०१९ अन्वये निर्गमित करण्यात आल्या.

अनाथ आरक्षणाबाबतच्या दि. २/०४/२०१८ च्या शासन निर्णयात नमूद व्याख्येत बदल करणे तसेच अनाथांची तीन प्रकारांमध्ये वर्गवारी करणे तसेच अनाथांना खुल्या प्रवर्गातून १ टक्का आरक्षण लागू करण्याऐवजी दिव्यांगांच्या धर्तीवर उपलब्ध पद संख्येच्या १ टक्का आरक्षण लागू करणे याबाबतचा प्रस्ताव मा. मंत्रीमंडळाच्या मान्यतेस्तव सादर करण्यात आला. दि. ११/०८/२०२१ रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळाच्या बैठकीतील निर्णयानुसार अनाथांना दिव्यांगांच्या धर्तीवर १ टक्के आरक्षण लागू करणे, अनाथांच्या व्याख्येमध्ये बदल करणे, अनाथांची तीन प्रकारांमध्ये वर्गवारी करणे, अनाथ प्रमाणपत्र नमून्यात बदल करणे यानुषंगाने अनाथ आरक्षणासंदर्भातील सर्व शासन निर्णय अधिक्रमित करुन दिनांक २३ ऑगस्ट, २०२१ रोजी शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे.

या शासन निर्णयातील अनाथांच्या कोणत्याही प्रवर्गावर अन्याय होणार नाही तसेच सर्व प्रवर्गांना समान संधी उपलब्ध व्हावी याकरिता सध्या उपलब्ध असलेल्या १ टक्का आरक्षणाच्या मर्यादेतच अनाथांच्या प्रवर्गांमध्ये

आरक्षित पदांची विभागणी करण्याबाबत दि. २३.०३.२०२३ रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीतील निर्णयानुसार पुढील शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

अनाथ आरक्षण घोरणामध्ये बदल करण्यासाठी वाचा क्र.५ येथील शासन निर्णय तसेच वाचा क्र.६ येथील शासन शुद्धिपत्रक अधिक्रमित करून हा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

अनाथांना दिव्यांगांच्या धर्तीवर शिक्षण व शासकीय (निमशासकीय तसेच शासन अनुदानित संस्थांमधील) पद भरतीमध्ये उपलब्ध पदांच्या १ टक्का इतके आरक्षण लागू करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. या आरक्षणासाठी पात्रतेचे निकष, आरक्षणाचे स्वरूप, अटी व शर्ती, आरक्षणाच्या अंमलबजावणीसाठी मार्गदर्शक सूचना, अनाथांसाठी प्रमाणपत्र निर्गमित करावयाची कार्यपद्धती तसेच अनाथ प्रमाणपत्राचा नमुना पुढीलप्रमाणे विहित करण्यात येत आहेत.

१. अनाथ आरक्षण पात्रता निकष

- १) “संस्थात्मक” या प्रवर्गामध्ये ज्यांच्या वयाची १८ वर्षे पूर्ण होण्यापूर्वी त्यांच्या आई वडीलांचे निधन झाले आहे व ज्यांचे शासन मान्यता प्राप्त संस्थांमध्ये पालन पोषण झाले आहे (त्यांच्या नातेवाईकांची अथवा जातीची माहिती उपलब्ध असो किंवा नसो) अशा बालकांचा समावेश असेल.

(महिला व बाल विकास विभागांतर्गत बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ अन्वये कार्यरत बालकांच्या काळजी व संरक्षणाशी संबंधित संस्थांमध्ये तसेच महिला व बाल विकास विभागाव्यतिरिक्त अन्य विभागांकडून मान्यता प्रदान करण्यात आलेल्या अनाथालये अथवा तत्सदृश संस्थांमध्ये पालन पोषण झालेल्या अनाथांचा यामध्ये समावेश असेल.)

- २) “संस्थाबाह्य” या प्रवर्गामध्ये ज्यांच्या वयाची १८ वर्षे पूर्ण होण्यापूर्वी त्यांच्या आई वडीलांचे निधन झाले आहे आणि ज्यांचे शासन मान्यताप्राप्त संस्थाबाहेर/नातेवाईकाकडे संगोपन झालेले आहे अशा बालकांचा समावेश असेल.

२. आरक्षणाचे स्वरूप

- १) अनाथ आरक्षणाची अंमलबजावणी दिव्यांग आरक्षणाच्या धर्तीवर करण्यात येईल.
- २) सदर आरक्षण तसेच शैक्षणिक संस्था वसतिगृहे व व्यावसायिक शिक्षण प्रवेशासाठी आणि शासकीय पदभरतीसाठी लागू राहील.
- ३) अनाथांसाठी आरक्षित पदे ही पदभरतीसाठी उपलब्ध एकूण पदसंख्येच्या तसेच शैक्षणिक प्रवेशासाठी उपलब्ध एकूण जागांच्या १% इतकी असतील.
- ४) अनाथांसाठी आरक्षित पदांची विभागणी संस्थात्मक व संस्थाबाह्य या प्रवर्गांमध्ये पुढीलप्रमाणे करण्यात येईल:
  १. शिक्षण व नोकरीमध्ये अनाथ प्रवर्गासाठी उपलब्ध जागा समसंख्येत असल्यास संस्थात्मक व संस्थाबाह्य प्रवर्गास समप्रमाणात जागा वाटून देण्यात याव्यात.
  २. अनाथ आरक्षण प्रवर्गासाठी उपलब्ध जागा विषम संख्येत असल्यास आधी जागांची समप्रमाणात विभागणी करावी व उरलेले अधिकचे १ पद हे पहिल्या पदभरतीमध्ये संस्थात्मक प्रवर्गासाठी उपलब्ध करून द्यावे. व त्यापुढील पदभरतीमध्येसुद्धा विषम जागा उपलब्ध असतील तर उपरोक्तप्रमाणे जागांची सम-समान विभागणी केल्यावर उरलेले अधिकचे १ पद हे त्या पदभरतीमध्ये संस्थाबाह्य

प्रवर्गासाठी उपलब्ध करून देण्यात यावे. अशा प्रकारे अधिकचे पद आळीपाळीने संस्थात्मक व संस्थाबाह्य प्रवर्गासाठी उपलब्ध करून देण्यात यावे.

- III. तथापि, एका वर्षी विषम संख्येत पदे उपलब्ध झाली व त्यानंतरच्या पुढील पदभरतीमध्ये समप्रमाणात पदे उपलब्ध झाल्यास पुढील प्रमाणे कार्यवाही करावी-
  - पहिल्या भरती प्रक्रियेमध्ये तीन पदे उपलब्ध झाल्यास दोन पदे संस्थात्मक व एक पद संस्थाबाह्य उमेदवारांना उपलब्ध होतील.
  - पुढील भरतीप्रक्रियेमध्ये दोन पदे उपलब्ध झाल्यास दोन्ही प्रवर्गांना एक-एक पद उपलब्ध होईल.
  - त्या पुढील भरतीप्रक्रियेमध्ये पुन्हा तीन पदे उपलब्ध झाल्यास एक पद संस्थात्मक व दोन पदे संस्थाबाह्य उमेदवारांना उपलब्ध होतील.

३. अटी व शर्ती

- १) आरक्षणाचा लाभ घेण्यासाठी उमेदवारांकडे महिला व बाल विकास विभागाकडून निर्गमित अनाथ प्रमाणपत्र असणे आवश्यक असेल.
- २) अनाथ आरक्षणासाठी अर्ज करणा-या उमेदवाराने तो महाराष्ट्र राज्याचा अधिवासी (Domicile) असल्याचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक असेल.
- ३) पदभरतीमध्ये अनाथ आरक्षणासाठी अर्ज करणाऱ्या उमेदवाराने संबंधित पदाच्या सेवा प्रवेश नियमातील तरतूदीनुसार पदासाठी आवश्यक असणारी किमान शैक्षणिक व इतर अर्हता प्राप्त केलेली असणे बंधनकारक राहिल.
- ४) अनाथ आरक्षणाचा लाभ घेऊन शासन सेवेत रुजू होणाऱ्या उमेदवाराला अनाथ प्रमाणपत्र पडताळणीच्या अधीन राहून तात्पुरत्या स्वरूपात नियुक्ती देण्यात येईल. नियुक्ती पश्चात ६ महिन्यांच्या कालावधीत आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे यांचेकडून अनाथ प्रमाणपत्राची पडताळणी करून घेण्याची जबाबदारी संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी/ विभाग प्रमुख यांची राहिल.
- ५) अनाथ आरक्षण लागू करताना शासन निर्णयातील तरतूदींचे काटेकोरपणे पालन करण्याची जबाबदारी संबंधित प्राधिकरणाची राहिल.
- ६) अनाथ आरक्षणाच्या अनुषंगाने अभिनिर्णय देण्यास महिला व बाल विकास विभाग सक्षम राहिल.
- ७) अनाथ आरक्षण हे समांतर आरक्षण असल्याने आरक्षणाच्या अनुषंगाने सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी निश्चित केलेले निकष व अटी अनाथ आरक्षणास लागू राहतील.

४. आरक्षणाच्या अंमलबजावणीसाठी मार्गदर्शक सूचना

- १) अनाथांसाठी आरक्षित पदांची गणना करताना १०० पदांमध्ये १ पद असे प्रमाण असले तरी उपलब्ध पदसंख्येच्या १%ची गणना केल्यावर संख्या अपूर्णाकात येत असल्यास ०.५० पेक्षा कमी येणारा अपूर्णाक दुर्लक्षित करावा तर ०.५० किंवा त्यापेक्षा मोठा अपूर्णाक १ समजावा.
- २) पदभरती अथवा शैक्षणिक प्रवेशासाठीची अनाथ आरक्षणाची पदे उपलब्ध पदसंख्येच्या प्रमाणात स्वतंत्रपणे दर्शविण्यात यावीत. ही पदे खुला किंवा सामाजिक आरक्षण प्रवर्गात दर्शविण्यात येऊ नयेत.
- ३) तथापि, अनाथांसाठी आरक्षित पदावर गुणवत्तेनुसार निवड झाल्यावर संबंधित अनाथ उमेदवाराचा समावेश तो ज्या सामाजिक प्रवर्गाचा आहे त्या प्रवर्गात करण्यात येईल. आणि त्याच्या सामाजिक प्रवर्गाच्या बिंदूवर त्याची गणना करण्यात येईल.

- ४) बालगृहात/अनाथालयात दाखल करण्यात येणाऱ्या काही अनाथ बालकांच्या शैक्षणिक प्रवेशावेळी त्यांची जात अंदाजे नमूद करण्यात येते. अशा अनाथांच्या जात प्रमाणपत्राची वैधता होऊ शकत नसल्यास सदर उमेदवाराचा समावेश पदभरतीनंतर खुल्या प्रवर्गात करण्यात यावा.
  - ५) सदर शासन निर्णय अंमलात येण्यापूर्वी ज्या पात्र अनाथांना महिला व बाल विकास विभागामार्फत अनाथ प्रमाणपत्र निर्गमित करण्यात आलेले आहे त्यातील “अ” व “ब” प्रवर्गाचे अनाथ प्रमाणपत्रप्राप्त अनाथांना या शासन निर्णयानुसार “संस्थात्मक” प्रवर्गातील अनाथ समजण्यात येईल. व पूर्वीच्या “क” प्रवर्गाचे प्रमाणपत्र निर्गमित करण्यात आलेल्या अनाथांना या शासन निर्णयानुसार “संस्थाबाह्य” प्रवर्गातील अनाथ समजण्यात येईल. त्यांना सुधारीत प्रमाणपत्रे वेगळ्याने निर्गमित करण्याची आवश्यकता नाही. हा शासन निर्णय लागू झाल्याच्या दिनांकापासून नव्याने विहीत नमुन्यानुसार प्रमाणपत्रे वितरीत करण्यात यावीत.
  - ६) अनाथ आरक्षणासाठी अर्ज करणा-या उमेदवारास अनुसूचित जाती या प्रवर्गासाठी निश्चित करण्यात आलेले शैक्षणिक शुल्क, परीक्षा शुल्क, किमान गुणवत्ता पात्रता आणि वयोमर्यादा इत्यादी निकष लागू राहतील.
५. “संस्थात्मक” प्रवर्गातील अनाथांसाठी प्रमाणपत्र निर्गमित करावयाची कार्यपद्धती
- १) महिला व बालविकास विभागाच्या अखत्यारीत येणा-या बालकांशी संबंधित संस्थांमध्ये वास्तव्यास असलेल्या किंवा वयाच्या १८ वर्षांनंतर संस्थेतून बाहेर पडलेल्या व अनाथ प्रमाणपत्रासाठीचे निकष पूर्ण करणा-या अनाथाने संबंधित संस्थेच्या अधीक्षकाकडे अनाथ प्रमाणपत्र मिळण्यासाठी अर्ज करावा.
  - २) संबंधित संस्थेच्या अधीक्षकांनी त्या अर्जावरून संबंधित अर्जदाराने ज्या-ज्या संस्थेत वास्तव्य केले आहे अशा सर्व संबंधित संस्थेच्या अधीक्षकांकडून आवश्यकतेनुसार त्याची माहिती स्वतः उपलब्ध करून घ्यावी. तसेच अर्जदाराच्या आई-वडीलांचा शोध घेवून, त्यापैकी कोणीही हयात नसल्याबाबतची संबंधित यंत्रणेकडून खात्री करून घ्यावी.
  - ३) संस्थेच्या अधीक्षकांनी अर्जदाराच्या आई-वडीलांचा शोध घेवून, त्यापैकी कोणीही हयात नसल्याबाबतची संबंधित यंत्रणेकडून खात्री केली असल्याचे तसेच संबंधित अर्जदाराची माहिती व उपलब्ध कागदपत्रांच्या आधारे निकषानुसार तो अनाथ असल्याचे नमूद करून जिल्हा महिला बाल विकास अधिकारी यांना प्रस्ताव सादर करावा.
  - ४) जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांनी संस्थेच्या अधीक्षकांकडून प्राप्त प्रस्तावाची छाननी पुढील दस्तावेज/पुरावे विचारात घेऊन करावी - संस्थेचे अधीक्षक यांनी सादर केलेली माहिती, जन्म-मृत्यू नोंद रजिस्टर, ग्रामसेवक/मुख्याधिकारी/वार्ड अधिकारी किंवा इतर सक्षम अधिकारी यांचेकडून निर्गमित मृत्यू दाखला, आवश्यकतेनुसार शासकीय जिल्हा रुग्णालयाकडून प्राप्त वयाचा पुरावा, शाळा सोडल्याचा दाखला, प्रवेश निर्गम रजिस्टरची प्रत, गृह चौकशी अहवाल, बाल कल्याण समिती/बाल न्याय मंडळाचे संबंधिताबाबतचे आधीचे आदेश इत्यादी.
  - ५) या छाननीनंतर जिल्हा महिला बाल विकास अधिकारी यांनी संबंधित अर्जदारास अनाथ घोषित करण्यासाठीचा प्रस्ताव स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह संबंधित जिल्ह्याच्या बाल कल्याण समितीस सादर करावा.

- ६) बाल कल्याण समितीने जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांचेकडून प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर अर्जाची पुन्हा छाननी करावी. आवश्यकता असेल तर अर्जाच्या छाननीसाठी अर्जदाराची मुलाखत किंवा पोलीस / महसूल विभागाच्या यंत्रणेचे सहाय्य घ्यावे.
  - ७) बालगृहात/अनाथालयात दाखल करण्यात येणाऱ्या काही अनाथ बालकांची जन्म तारीख/वय अंदाजे नमूद करण्यात येते. सक्षम प्राधिका-याच्या प्रमाणपत्राशिवाय अन्य कोणताही दस्तावेज वयाचा पुरावा म्हणून ग्राह्य धरू नये. ज्या बालकांच्या जन्म तारखेचा कोणताही पुरावा उपलब्ध नसेल अशा बालकांच्या वयाची चाचणी शासकीय जिल्हा रुग्णालयातून करून घेवून त्याचे वय निश्चित करून घ्यावे.
  - ८) प्रस्तावाची छाननी पूर्ण झाल्यावर अर्जदारास अनाथ प्रमाणपत्र निर्गमित करण्याची शिफारस करून किंवा अनाथ प्रमाणपत्रासाठीचा अर्ज नाकारण्यात आल्यास त्याबाबतची कारणे नमूद करून प्रस्ताव जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांच्याकडे परत पाठवावा.
  - ९) जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांनी बाल कल्याण समितीकडून प्राप्त प्रस्ताव शिफारशीसह संबंधित विभागीय उपायुक्त (महिला व बाल विकास) यांच्याकडे कार्यवाहीसाठी पाठवावा.
  - १०) जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांनी सादर केलेला प्रस्ताव /शिफारस विचारात घेऊन विभागीय उपायुक्त, महिला व बाल विकास यांनी अनाथ प्रमाणपत्र निर्गमित करण्याची कार्यवाही पूर्ण करावी. अनाथ प्रमाणपत्र निर्गमित करण्याची शिफारस करण्यात आलेल्या प्रस्तावामध्ये प्रत्यक्षात अर्ज नाकारण्यासाठी पुरेशी कारणे आढळल्यास ती नमूद करून प्रस्ताव जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांचेमार्फत बाल कल्याण समितीकडे फेरनिर्णयासाठी पाठवावा.
  - ११) तथापि महिला व बाल विकास विभागाव्यतिरिक्त अन्य विभागांकडून मान्यता प्रदान करण्यात आलेल्या अनाथालये अथवा तत्सदृश संस्थांमध्ये वास्तव्यास असलेल्या किंवा अशा संस्थांमधून बाहेर पडलेल्या अनाथांना अनाथ प्रमाणपत्र देण्यासाठीची कार्यवाही ही संस्थाबाह्य प्रवर्गातील अनाथांना अनाथ प्रमाणपत्र देण्यासाठी विहित पद्धतीनुसार करणे आवश्यक राहिल.
६. “संस्थाबाह्य” प्रवर्गातील अनाथांसाठी प्रमाणपत्र निर्गमित करावयाची कार्यपद्धती
- १) नातेवाईकांकडे पालन पोषण होणा-या/झालेल्या किंवा शासनाच्या अन्य विभागांकडून मान्यता मिळालेल्या संस्थेमध्ये वास्तव्यास असलेल्या किंवा संस्थेमधून बाहेर पडलेल्या अनाथांना अनाथ प्रमाणपत्रासाठीचा अर्ज संबंधित संस्थाचालकांच्या किंवा आपल्या नातेवाईकाच्या माध्यमातून किंवा स्वतः जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांचेकडे करता येईल.
  - २) जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांनी अर्जदारास अनाथ प्रमाणपत्र मिळणेसाठीच्या प्रस्तावाची छाननी पुढील दस्तावेज/पुराव्यांचा विचार करून करावी - संबंधित संस्थेचे संचालक यांनी सादर केलेली कागदपत्रे, जन्म-मृत्यू नोंद रजिस्टर, ग्रामसेवक/मुख्याधिकारी/वार्ड अधिकारी किंवा इतर सक्षम अधिकारी यांचेकडून निर्गमित मृत्यू दाखला, आवश्यकतेनुसार शासकीय जिल्हा रुग्णालयाकडून प्राप्त वयाचा पुरावा, शाळा सोडल्याचा दाखला, गृह चौकशी अहवाल, बाल कल्याण समिती/बाल न्याय मंडळाचे संबंधिताबाबतचे आधीचे आदेश इत्यादी.
  - ३) या छाननीनंतर जिल्हा महिला बाल विकास अधिकारी यांनी संबंधित अर्जदारास अनाथ घोषित करण्यासाठीचा प्रस्ताव स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह संबंधित जिल्ह्याच्या बाल कल्याण समितीस सादर करावा.

- ४) बाल कल्याण समितीने जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांचेकडून प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर अर्जाची पुन्हा छाननी करावी. आवश्यकता असेल तर अर्जाच्या छाननीसाठी अर्जदाराची मुलाखत किंवा पोलीस / महसूल विभागाच्या यंत्रणेचे सहाय्य घ्यावे.
- ५) बालगृहात/अनाथालयात दाखल करण्यात येणाऱ्या काही अनाथ बालकांची जन्म तारीख/वय अंदाजे नमूद करण्यात येते. सक्षम प्राधिका-याच्या प्रमाणपत्राशिवाय अन्य कोणताही दस्तावेज वयाचा पुरावा म्हणून ग्राह्य धरू नये. ज्या बालकांच्या जन्म तारखेचा कोणताही पुरावा उपलब्ध नसेल अशा बालकांच्या वयाची चाचणी शासकीय जिल्हा रुग्णालयातून करून घेवून त्याचे वय निश्चित करून घ्यावे.
- ६) प्रस्तावाची छाननी पूर्ण झाल्यावर अर्जदारास अनाथ प्रमाणपत्र निर्गमित करण्याची शिफारस करून किंवा अनाथ प्रमाणपत्रासाठीचा अर्ज नाकारण्यात आल्यास त्याबाबतची कारणे नमूद करून प्रस्ताव जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांच्याकडे परत पाठवावा.
- ७) जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांनी बाल कल्याण समितीकडून प्राप्त प्रस्ताव शिफारशीसह संबंधित विभागीय उपायुक्त (महिला व बाल विकास) यांच्याकडे कार्यवाहीसाठी पाठवावा.
- ८) जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांनी सादर केलेला प्रस्ताव /शिफारस विचारात घेऊन विभागीय उपायुक्त, महिला व बाल विकास यांनी अनाथ प्रमाणपत्र निर्गमित करण्याची कार्यवाही पूर्ण करावी. अनाथ प्रमाणपत्र निर्गमित करण्याची शिफारस करण्यात आलेल्या प्रस्तावामध्ये प्रत्यक्षात अर्ज नाकारण्यासाठी पुरेशी कारणे आढळल्यास ती नमूद करून प्रस्ताव जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांचेमार्फत बाल कल्याण समितीकडे फेरनिर्णयासाठी पाठवावा.

७. अनाथ प्रमाणपत्राचा नमुना

- १) जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी व बाल कल्याण समितीची शिफारस विचारात घेवून विभागीय उपायुक्त, महिला व बाल विकास यांनी चांगल्या प्रतीच्या कागदावर सोबतच्या प्रपत्रामध्ये विहित करण्यात आलेल्या नमुन्यानुसार छापील लेटर हेडवर अनाथ प्रमाणपत्र स्वाक्षरी करून वितरीत करावे.
- २) अनाथ प्रमाणपत्रासाठी पुढीलप्रमाणे संकेतांक विहित करण्यात येत आहे. यामध्ये पहिली दोन अक्षरे महाराष्ट्र राज्य/पुढील तीन अक्षरे प्रमाणपत्र वितरीत करण्याची कार्यवाही करणा-या जिल्ह्याची आद्याक्षरे/ पुढील तीन अक्षरे बालगृहाचा प्रकार [(IWC) हे महिला व बालविकास विभागाच्या अखत्यारीतील संस्थांमधील अनाथांसाठी; (IOG) हे महिला व बालविकास विभागाव्यतिरीक्त शासनाच्या अन्य विभागांकडून मान्यताप्राप्त संस्थांतील अनाथांसाठी आणि (NIN) कोणत्याही संस्थेत दाखल नसलेल्या व नातेवाईकांकडे पालन पोषण झालेल्या अनाथांसाठी] / संकेतामधील शेवटचे चार अंक हे संबंधित विभागीय उपायुक्त, महिला व बालविकास कार्यालयातील अनाथ प्रमाणपत्रांच्या नोंदवही (register) मधील अनाथ प्रमाणपत्राचा अनुक्रमांक दर्शवतील.

उदा. परभणी जिल्ह्यातील महिला व बालविकास अधिकारी कार्यालयाकडून प्रक्रिया झालेल्या बालगृहातील अनाथास द्यावयाच्या प्रमाणपत्राचा सांकेतांक हा MH/PRN/IWC/०००१ असा असेल.

- ३) विभागीय उप उपायुक्त, महिला व बाल विकास विभाग यांनी त्यांच्या विभागातील अनाथ प्रमाणपत्रांची नोंदवही पुढीलप्रमाणे अद्ययावत करावी - यापूर्वी अनाथ प्रमाणपत्रे निर्गमित केल्याच्या दिनांकानुसार क्रमवारीने सर्व

- २०) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई,
- २१) प्रबंधक, लोकायुक्त आणि उपलोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
- २२) प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई, नागपूर, औरंगाबाद,
- २३) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
- २४) सचिव, राज्य माहिती आयोग, मुंबई,
- २५) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
- २६) राज्यातील सर्व महामंडळे आणि उपक्रम यांचे व्यवस्थापकीय संचालक,
- २७) सर्व महानगर पालिकांचे आयुक्त,
- २८) सर्व मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा/नगरपालिका,
- २९) महालेखापाल, महाराष्ट्र (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर,
- ३०) महालेखापाल, महाराष्ट्र (लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपूर,
- ३१) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- ३२) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- ३३) सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख,
- ३४) ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
- ३५) सर्व मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांची मध्यवर्ती कार्यालये, महाराष्ट्र राज्य,
- ३६) निवडनस्ती, महिला व बाल विकास विभाग (कार्यासन -०३).

प्रपत्र
अनाथ प्रमाणपत्र

संदर्भ- १.शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, क्र.....दिनांक.....
२.बाल कल्याण समिती.....यांचे पत्र क्र.....दिनांक .....अन्वये केलेली शिफारस.
३.जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी.....यांचे शिफारस पत्र क्र.....दिनांक.....

संकेतांक क्रमांक .....

नवीन फोटो

विभागीय उपायुक्त कार्यालयाचा
गोल शिक्का

नाव - .....

१) संस्थात्मक प्रवर्गातील अनाथांसाठी “अनाथ” असल्याचे प्रमाणपत्र.

प्रमाणित करण्यात येते की, प्रवेशित नामे ----- हा/ही मुलगा / मुलगी वय वर्षे ----
जन्मदिनांक ----- दिनांक ----- पासून ----- संस्था (नोंदणी क्रमांक), पत्ता-----
----- या ----- विभागाच्या शासकीय / शासनमान्य स्वयंसेवी बालगृहात /अनाथलयात त्या
संस्थेतील प्रवेशित रजिस्टरमधील नोंदणी क्रमांक ----- नुसार दाखल झालेला अनाथ आहे. संस्थेत
दाखल होण्याची पार्श्वभूमी :- (वर्णन द्यावे)

प्रवेशित नामे ..... आई वडील मयत आहेत. / याच्या/हिच्या आई वडिलांचा ठाव ठिकाणा
सर्व मार्गांचा अवलंब करूनही अद्याप लागलेला नाही. किंवा लागण्याची शक्यता नाही. त्यामुळे संबंधित
प्रवेशित हा अनाथ असल्याचे प्रमाणित करण्यात येत आहे.

२) संस्थाबाह्य प्रवर्गातील मुलासाठी अनाथ असल्याचे प्रमाणपत्र.

प्रमाणित करण्यात येते की, अर्जदार नामे ----- वय वर्षे ----- जन्म दिनांक
----- हा /ही महिला व बाल विकास विभाग अथवा अन्य विभागांकडून मान्यताप्राप्त संस्थेमध्ये

शासन निर्णय क्रमांक-अनाथ-२०२२/प्र.क्र.१२२/का-०३.

कधीही दाखल नव्हता/नव्हती. .... याचे/हिचे आई वडील मयत असून त्याच्या/तिच्या ----- या नातेवाईकांची माहिती उपलब्ध आहे. संबंधित अर्जदार अनाथ असल्याचे प्रमाणित करण्यात येत आहे.

त्याचे/ तिचे भविष्य उज्ज्वल व्हावे, ही शुभेच्छा.

(गोल शिक्का)

स्वाक्षरी /-

नाव-

विभागीय उपायुक्त, महिला व बाल विकास,
.....विभाग.

ANNEXURE -"J"

General Administration Department Government Resolutions no.RAD/4019/C.R 31/16-A, dated 31st May,2021 for EWS Category Reservation.

Note :- As per Government letter no. CET-3519/C.R. 199/19/Edu-2, dated 05 August 2019, implementation of reservations and seat distribution for Economically Weaker Section (EWS) will be informed after directions from State Government in due course.

अराखीव उमेदवारांकरीता (खुला प्रवर्ग)
आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी शासकीय सेवा व
शैक्षणिक संस्थांमध्ये प्रवेशाकरिता १० % जागा
आरक्षित करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : राआधो ४०१९/प्र.क्र.३१/१६-अ
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक - ३१ मे, २०२१

वाचा:- १. शासन निर्णय क्रमांक राआधो ४०१९/प्र.क्र.३१/१६-अ, दि. १२ फेब्रुवारी, २०१९
२. शासन पत्र क्र. राआधो ४०१९/प्र.क्र.३१/१६-अ, दि. २० मार्च, २०१९
३. शासन पत्र क्र. राआधो ४०१९/प्र.क्र.३१/१६-अ, दि. २६ एप्रिल, २०१९
४. शासन पत्र क्र. राआधो ४०१९/प्र.क्र.३१/१६-अ, दि. ६ सप्टेंबर, २०१९
५. सा.प्र.वि., परिपत्रक क्र. राआधो ४०१९/प्र.क्र.३१/१६-अ, दू. २८ जुलै, २०२०
६. शासन निर्णय क्र. राआधो/४०१९ प्र.क्र.३१/१६ अ, दि. २३ डिसेंबर, २०२०

प्रस्तावना :-

संसदेने संविधानात १०३ व्या घटनादुरुस्तीनुसार आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी शैक्षणिक संस्थांमध्ये प्रवेशासाठी व शासन सेवेतील नियुक्त्यांमध्ये १० टक्के आरक्षण विहित केलेले आहे. त्यानुसार राज्य शासनाने मा.मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेने संदर्भ क्र.१ अन्वये अराखीव उमेदवारांकरीता (खुला प्रवर्ग) आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी (ईडब्ल्यूएस) राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमध्ये प्रवेशासाठी व शासन सेवेतील नियुक्त्यांमध्ये १० टक्के आरक्षण लागू केले आहे. सदर आरक्षणाच्या लाभासाठी ज्या घटकांना राज्यात कोणत्याही मागास प्रवर्गातील आरक्षणाचा लाभ दिला जात नाही, अशा अराखीव उमेदवारांचा (खुला प्रवर्ग) आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांचा समावेश करण्यात आला आहे.

राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमध्ये प्रवेशासाठी व शासन सेवेतील नियुक्त्यांमध्ये राज्यात सामाजिक व शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गास " महाराष्ट्र राज्य सामाजिक आणि शैक्षणिक (एसईबीसी) वर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम, २०१८ (सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६२) " मधील तरतुदींन्वये आरक्षण असल्याने राज्यात एसईबीसी प्रवर्गातील उमेदवार ईडब्ल्यूएस आरक्षणाच्या लाभासाठी अनुज्ञेय नाहीत. तथापि, ईडब्ल्यूएस आरक्षणाच्या लाभाबाबतचे केंद्र व राज्य शासनाचे निकष हे वेगवेगळे असल्याने केंद्र शासनाच्या सेवा व प्रवेश यामध्ये एसईबीसी उमेदवार हा केंद्र शासनाच्या निकषाच्या पूर्तता करून ईडब्ल्यूएस

आरक्षणाचा लाभास पात्र असल्याबाबत संदर्भ क्र.२ अन्वये कळविण्यात आले आहे. तसेच राज्य शासनाच्या सेवा व प्रवेशात एसईबीसी उमेदवारास ईडब्ल्यूएस लाभाबाबत संदर्भ क्र. ३ ते ५ अन्वये आवश्यक सूचना देण्यात आल्या होत्या.

दरम्यान मा. सर्वोच्च न्यायालयाने एसएलपी (सी) नं.१५७३७/२०१९ मध्ये दि.०९.०९.२०२० रोजीच्या अंतरीम आदेशान्वये स्थगिती दिलेली असल्याने, सदर प्रकरणी मा.सर्वोच्च न्यायालयाचा अंतिम निर्णय प्रलंबित असल्याची बाब लक्षात घेता, शैक्षणिक प्रवेश व पदभरती प्रक्रिया यामध्ये उद्भवलेल्या अडचणी विचारात घेवून तसेच विविध न्यायालयीन प्रकरणी झालेल्या निर्णयानुसार मा.मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २३.१२.२०२० रोजीच्या बैठकीत झालेल्या निर्णयानुसार, संदर्भ क्र. ६ अन्वये सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) वर्गातील उमेदवारांना सन २०२०-२१ या वर्षातील शैक्षणिक प्रवेश घेण्यासाठी व सरळसेवा भरतीकरीता आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांचे (ईडब्ल्यूएस) प्रमाणपत्र देण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. त्यानुसार एस.ई.बी.सी. प्रवर्गातील उमेदवारांना अराखीव पदांचा (खुला प्रवर्ग) अथवा ईडब्ल्यूएस आरक्षण हा लाभ ऐच्छिक ठेवण्यात आला आहे. तसेच ईडब्ल्यूएस आरक्षणाचा लाभ घेतल्यास सदर उमेदवारांस एस.ई.बी.सी. प्रवर्गासाठी असलेल्या आरक्षणाचा लाभ अनुज्ञेय रहाणार नसल्याबाबत नमूद करण्यात आले होते.

आता, मा.सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हिल अपिल नं. ३१२३/२०२० [एसएलपी (सी) नं.१५७३७/२०१९] प्रकरणी दिनांक ०५.०५.२०२१ रोजीच्या अंतिम आदेशान्वये एस.ई.बी.सी. आरक्षण अवैध ठरविले असल्याने, एस.ई.बी.सी. प्रवर्गातील उमेदवारांना मागासवर्ग आरक्षण लागू नाही. त्यामुळे एस.ई.बी.सी. प्रवर्गातील उमेदवार हे अराखीव पदांच्या लाभासाठी अनुज्ञेय आहेत. सबब सदर उमेदवार जर दि.१२.२.२०१९ रोजीचा शासन निर्णयानुसार खुल्या प्रवर्गातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक आरक्षणाच्या लाभासाठीच्या पात्रतेबाबतच्या निकषांची पूर्तता करत असतील तर त्यांना आर्थिक दुर्बल घटक आरक्षणाचा लाभ अनुज्ञेय आहे. सदर बाब विचारात घेता दि. १२.०२.२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयात सुधारणा करण्याची बाब शासनाचे विचाराधीन होती.त्यानुसार शासन आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांच्या आरक्षणाबाबत खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे :-

शासन निर्णय :

मा.सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हिल अपिल नं. ३१२३/२०२० या प्रकरणी दिनांक ०५.०५.२०२१ रोजी दिलेल्या सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) आरक्षणासंदर्भातील निर्णयास अनुसरून, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक आरक्षणासंदर्भात खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे.

१) दि.१२.२.२०१९ रोजीच्या संदर्भ क्र.१ येथील शासन निर्णयातील परिच्छेद क्र. २ (अ) (ब) खालीलप्रमाणे सुधारीत करण्यात येत आहे.

पृष्ठ ८ पैकी २

आरक्षणाचा लाभास पात्र असल्याबाबत संदर्भ क्र.२ अन्वये कळविण्यात आले आहे. तसेच राज्य शासनाच्या सेवा व प्रवेशात एसईबीसी उमेदवारास ईडब्ल्यूएस लाभाबाबत संदर्भ क्र. ३ ते ५ अन्वये आवश्यक सूचना देण्यात आल्या होत्या.

दरम्यान मा. सर्वोच्च न्यायालयाने एसएलपी (सी) नं.१५७३७/२०१९ मध्ये दि.०९.०९.२०२० रोजीच्या अंतरीम आदेशान्वये स्थगिती दिलेली असल्याने, सदर प्रकरणी मा.सर्वोच्च न्यायालयाचा अंतिम निर्णय प्रलंबित असल्याची बाब लक्षात घेता, शैक्षणिक प्रवेश व पदभरती प्रक्रिया यामध्ये उद्भवलेल्या अडचणी विचारात घेवून तसेच विविध न्यायालयीन प्रकरणी झालेल्या निर्णयानुसार मा.मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २३.१२.२०२० रोजीच्या बैठकीत झालेल्या निर्णयानुसार, संदर्भ क्र. ६ अन्वये सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) वर्गातील उमेदवारांना सन २०२०-२१ या वर्षातील शैक्षणिक प्रवेश घेण्यासाठी व सरळसेवा भरतीकरीता आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांचे (ईडब्ल्यूएस) प्रमाणपत्र देण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. त्यानुसार एस.ई.बी.सी. प्रवर्गातील उमेदवारांना अराखीव पदांचा (खुला प्रवर्ग) अथवा ईडब्ल्यूएस आरक्षण हा लाभ ऐच्छिक ठेवण्यात आला आहे. तसेच ईडब्ल्यूएस आरक्षणाचा लाभ घेतल्यास सदर उमेदवारांस एस.ई.बी.सी. प्रवर्गासाठी असलेल्या आरक्षणाचा लाभ अनुज्ञेय रहाणार नसल्याबाबत नमूद करण्यात आले होते.

आता, मा.सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हिल अपिल नं. ३१२३/२०२० [एसएलपी (सी) नं.१५७३७/२०१९] प्रकरणी दिनांक ०५.०५.२०२१ रोजीच्या अंतिम आदेशान्वये एस.ई.बी.सी. आरक्षण अवैध ठरविले असल्याने, एस.ई.बी.सी. प्रवर्गातील उमेदवारांना मागासवर्ग आरक्षण लागू नाही. त्यामुळे एस.ई.बी.सी. प्रवर्गातील उमेदवार हे अराखीव पदांच्या लाभासाठी अनुज्ञेय आहेत. सबब सदर उमेदवार जर दि.१२.२.२०१९ रोजीचा शासन निर्णयानुसार खुल्या प्रवर्गातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक आरक्षणाच्या लाभासाठीच्या पात्रतेबाबतच्या निकषांची पूर्तता करत असतील तर त्यांना आर्थिक दुर्बल घटक आरक्षणाचा लाभ अनुज्ञेय आहे. सदर बाब विचारात घेता दि. १२.०२.२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयात सुधारणा करण्याची बाब शासनाचे विचाराधीन होती.त्यानुसार शासन आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांच्या आरक्षणाबाबत खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे :-

शासन निर्णय :

मा.सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हिल अपिल नं. ३१२३/२०२० या प्रकरणी दिनांक ०५.०५.२०२१ रोजी दिलेल्या सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) आरक्षणासंदर्भातील निर्णयास अनुसरून, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक आरक्षणासंदर्भात खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे.

१) दि.१२.२.२०१९ रोजीच्या संदर्भ क्र.१ येथील शासन निर्णयातील परिच्छेद क्र. २ (अ) (ब) खालीलप्रमाणे सुधारीत करण्यात येत आहे.

तसेच ज्या निवड प्रक्रियांमध्ये एक पेक्षा अधिक टप्पे समाविष्ट असतील अथवा निवड प्रक्रिया या पुढील आर्थिक वर्षामध्ये पूर्ण होणार असतील अशा प्रकरणी प्रमाणपत्राच्या ग्राह्यतेबाबतचा दिनांक जाहिरातीमध्ये स्पष्ट नमूद करणे आवश्यक राहिल.

५) संदर्भ क्र.२ अन्वये सूचित केल्यानुसार, केंद्र शासनामधील नागरी सेवा व पदे यामध्ये सरळसेवा प्रवेशासाठी व शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशाकरीता आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकासाठी केंद्र शासन वेळोवेळी निश्चित करेल त्या निकषांच्या आधारे केंद्र शासनाने विहित केलेल्या नमुन्यात सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी प्रमाणपत्र देणे बंधनकारक आहे.

६) एसईबीसी प्रवर्गासाठी संदर्भ क्र. ३ ते ५ अन्वये देण्यात आलेले आदेश रद्द समजण्यात यावे.

७) एस.ई.बी.सी. उमेदवारांना संदर्भ क्र.६ अन्वये देण्यात आलेले लाभ कायम ठेवण्यात येत असून एस.ई.बी.सी. उमेदवार ईडब्ल्यूएस लाभासाठी पात्र असल्यास त्यांना विहित प्रमाणपत्राच्या आधारे ईडब्ल्यूएस आरक्षणाचा लाभ घेता येईल.

८) संदर्भ क्र.६ अन्वये एसईबीसी उमेदवारांना आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांचा देण्यात आलेला लाभ खालीलप्रमाणे अनुज्ञेय राहिल:-

(i) सदर लाभ एस.ई.बी.सी. आरक्षणाच्या अंतरीम स्थगितीपासून म्हणजे दि.१.९.२०२० पासून दि.५.५.२०२१ या कालावधीसाठी लागू राहिल.

(ii) दि.१.९.२०२० पूर्वी ज्या निवड प्रक्रियांचा अंतिम निकाल लागलेला आहे परंतु उमेदवारांच्या नियुक्त्या प्रलंबित आहेत अशा प्रकरणी सदर आदेश पूर्वलक्षी प्रभावाने लागू राहतील.

(iii) ज्या निवड प्रक्रिया पूर्ण झाल्या आहेत व एस.ई.बी.सी. आरक्षणानुसार नियुक्त्या करण्यात आल्या आहेत अशा प्रकरणांमध्ये सदर आदेश अनुज्ञेय होणार नाहीत.

(iv) ज्या निवड प्रक्रिया या दि.१.९.२०२० पूर्वी पूर्ण होवून नियुक्ती आदेशानुसार उमेदवार हजर झाले होते व एस.ई.बी.सी. उमेदवारांचे ईडब्ल्यूएस प्रमाणपत्र अवैध ठरविले होते, अशा प्रकरणी सदर आदेश लागू नाहीत.

९) सदर आदेश यापुढील सर्व शैक्षणिक प्रवेशांसाठी लागू राहतील.

१०) आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक पात्रता प्रमाणपत्राच्या वैधतेबाबत नियुक्ती प्राधिकारी/ शंका उद्भवल्यास सदर प्रमाणपत्राची परिच्छेद २ (ड) मधील २ (i), (ii), (iii) नुसार अपील सादर करून त्यानुसार पडताळणी करण्यात यावी.

११) संबंधित भरती वर्षात सदर आरक्षणांतर्गत सुयोग्य उमेदवार उपलब्ध न झाल्यास आरक्षणाचा अनुशेष पुढे न ओढता खुल्या प्रवर्गातून गुणवत्तेनुसार भरण्यात याव्यात.

पृष्ठ ८ पैकी ४

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Digitally signed by TIKARAM WAMANKARPATE
DN: cn=, ou=Government Of Maharashtra, ou=GENERAL
ADMINISTRATION DEPARTMENT, postalCode=400032,
ou=Maharashtra,
2.5.4.20=c979d6b23c3469db686516a03229d55a112f
17d95cf148c34cf426, ou=TIKARAM WAMANKARPATE
Date: 2023.05.21 12:07:37 +05'30'

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

१. मा. विरोधीपक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानसभा/ विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
२. मा. सर्व सन्माननिय विधानसभा/ विधानपरिषद, व संसद सदस्य महाराष्ट्र राज्य
३. मा. राज्यपालांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबारहिल, मुंबई.
४. मा. मुख्यमंत्र्यांचे अप्पर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, (विधान परिषद) विधानभवन, मुंबई.
६. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, (विधान सभा) विधानभवन, मुंबई.
७. शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव.
८. महालेखापाल, लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-१, मुंबई,
९. महालेखापाल, लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-२, नागपूर,
१०. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
११. प्रबंधक, मा. उच्च न्यायालय, मुळ न्याय शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर.
१२. प्रबंधक, मा. उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर.
१३. प्रबंधक, मा. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर.
१४. प्रबंधक, मा. लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई.
१५. सर्व विभागीय आयुक्त/सर्व जिल्हाधिकारी/सर्व विभागीय जिल्हाधिकारी/उप विभागीय अधिकारी (प्रांत अधिकारी)/ सर्व तालुका दंडाधिकारी तथा तहसिलदार, महाराष्ट्र राज्य.
१६. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य.
१७. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.

68

१८. उप सचिव (आस्थापना शाखा) , सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१९. सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव ,मंत्रालय, मुंबई.
२०. मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
२१. सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई.
२२. सचिव, राज्य माहिती आयोग, मुंबई.
२३. सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुळ शाखा व अपील शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर,
२४. सरकारी वकील, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर,
२५. सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त,
२६. सर्व मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा/नगरपालिका,
२७. विधिमंडळ ग्रंथालय, महाराष्ट्र विधानभवन, मुंबई
२८. सर्व महामंडळे , मंडळे आणि सार्वजनिक उपक्रम यांचे व्यवस्थापकीय संचालक,
२९. सर्व मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांची मध्यवर्ती कार्यालये, महाराष्ट्र राज्य,
३०. निवड नस्ती/कार्यासन १६-अ.

सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. राआधो ४०१९/प्र.क्र.३१/१६ अ, दि. ३१.०५.२०२१ सोबतचे
सहपत्र
परिशिष्ट अ
महाराष्ट्र शासन

प्रमाणपत्र क्र.

फोटो

वर्ष ----- करीता ग्राह्य

आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या पात्रतेसाठी प्रमाणपत्र

सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. राआधो/४०१९ प्र.क्र.३१/१६ अ, दिनांक ३१.०५.२०२१ अन्वये
(आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकासाठी विहित केलेल्या १० आरक्षणाचा लाभ घेण्यासाठी)

प्रमाणित करण्यात येते की, श्री/श्रीमती/कुमारी ----- श्री/श्रीमती-----
-----यांचा/यांची मुलगा/मुलगी गाव/शहर-----तालुका ----- जिल्हा/विभाग
----- महाराष्ट्र चे रहिवासी आहेत .तो/ती ----- जातीचे असून जात /पोटजात /वर्ग चे
असून सदर जात महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती ,निरधिसूचित जमाती,
(वि.जा.) भटक्या जमाती (भ.ज.) ,विशेष मागास प्रवर्ग (वि.मा.प्र.) आणि इतर मागासवर्ग (इ.मा.व.) यांच्यासाठी
आरक्षण) अधिनियम, २००१ (सन २००४ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ८) यामध्ये नमूद केलेल्या प्रवर्गातर्गत
होत नाही.

महाराष्ट्र शासन, सामान्य प्रशासन विभागाचा शासन निर्णय क्र. राआधो ४०१९/प्र.क्र.३१/१६ अ,
दिनांक १२.०२.२०१९ अन्वये त्याच्या/तिच्या कुटुंबाचे सर्व स्रोतांचे वर्ष -----मधील एकत्रित वार्षिक
उत्पन्न रु. ----- असून, सदर उत्पन्न रु.८,००,०००/- पेक्षा कमी आहे. त्यामुळे असे प्रमाणित करण्यात
येत आहे की, तो/ ती यांचा आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकामध्ये समावेश होतो.

ठिकाण :

दिनांक:

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

हे प्रमाणपत्र अर्जकर्त्याने सादर केलेल्या खालील कागदपत्र/पुरावे यांच्या आधारावर निर्गमित
करण्यात येत आहे.

१

२

३

सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. राआधो ४०१९/प्र.क्र.३१/१६ अ, दि. ३१.०५.२०२१
सोबतचे सहपत्र
Annexure-A

Government of Maharashtra

Certificate No :

Photo

(valid for Year _____)

Eligibility certificate for Economically Weaker Section

(For the purpose of 10% reservation prescribed for Economically Weaker Section vide Government Resolution
सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. राआधो 4019/प्र.क्र.31/16 अ dated 31.05.2021)

This is to certify that Shri/Smt/Kum _____ is son
/daughter/ward of _____ He/ She is resident of village / city --
_____ Taluka _____ District _____ and he /she belongs to _____
caste/sub caste /class which is not included in the cadres mentioned in the Maharashtra
State Public services (Schedule Caste, Schedule Tribes, De-notified Tribes (Vimukta Jati),
Nomadic Tribes, Special Backward category and Other Backward Classes) Act, 2001
(Maharashtra Act No 8 of 2004).

As per norms prescribed Vide Government of Maharashtra, General
Administration Department, and Government Resolution No. राआधो 4019/प्र.क्र.31/16 अ,
dated 12.02.2019. His /Her gross family annual income for Year----- from all source is
Rs.-----/- which is less than Rs.8,00,000/-. Therefore it is certified that he/ she is
within category of Economically Weaker Sections.

Place : Signature :

Date : Name :

Designation:

(This certificate has been issued on the basis of following proof/evidences/documents)

- 1.
- 2.
- 3.

पृष्ठ ८ पैकी ८

आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमांच्या
प्रवेशाकरीता राज्यातील खुल्या
प्रवर्गातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल
घटकांसाठी १० टक्के आरक्षण
लागू करणेबाबत....

महाराष्ट्र शासन

वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एमईडी-१०१९/प्र.क्र.३७/१९/शिक्षण-२,

नववा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकुल, लोकमान्य टिळक मार्ग, नवीन मंत्रालय,

मुंबई ४०० ००९,

तारीख: ०७ मार्च, २०१९

वाचा : शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.राआधो-४०१९/प्र.क्र. ३१/१६-अ, दिनांक १२
फेब्रुवारी, २०१९.

प्रस्तावना :

भारतीय संविधानातील अनुच्छेद १५(४) व (५) आणि अनुच्छेद १६ (४) अन्वये आरक्षणाचा लाभ देण्यात आलेल्या प्रवर्गाव्यतिरिक्त (मागासवर्गीय) राज्यातील खुल्या प्रवर्गातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी अल्पसंख्यांक दर्जा प्राप्त झालेल्या शैक्षणिक संस्था वगळून शासकीय शैक्षणिक संस्था / अनुदानित विद्यालये, महाविद्यालये, सर्व उच्च शिक्षण देणाऱ्या शैक्षणिक संस्था, विना अनुदानित विद्यालये, महाविद्यालये व शैक्षणिक संस्था यामध्ये एकुण प्रवेश घ्यावयाच्या जागांमध्ये १० टक्के आरक्षण सामान्य प्रशासन विभागाच्या दिनांक १२.०२.२०१९ रोजीच्या शासननिर्णयान्वये विहीत करण्यात आले आहे. तसेच, शासकीय आस्थापना, निमशासकीय आस्थापना, मंडळे/महामंडळे / नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था/ ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्था, प्राधिकरणे यांच्या आस्थापनांवरील नियुक्तीसाठी सरळसेवेच्या पदांमध्ये राज्यातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी १० टक्के आरक्षण देखील उक्त शासन निर्णयान्वये विहीत करण्यात आले आहे. सदर आरक्षणाचा लाभ घेण्यासंदर्भात अटी/शर्ती उक्त शासननिर्णयात नमूद करण्यात आल्या आहेत. शैक्षणिक संस्थांमध्ये प्रवेशाबाबतचे आवश्यक आदेश संबंधित विभागाने तात्काळ निर्गमित करावेत, असे सामान्य प्रशासन विभागाने निर्गमित केलेल्या उपरोक्त दिनांक १२.०२.२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयात नमूद करण्यात आले आहे.

त्यानुषंगाने उक्त दिनांक १२.०२.२०१९ रोजीच्या शासननिर्णयास अनुसरून आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशाकरीता खुल्या प्रवर्गातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी आरक्षण लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी राज्यातील आरोग्य विज्ञानाच्या शासकीय / महापालिका / शासनअनुदानित/ खाजगी विना अनुदानित महाविद्यालये (अल्पसंख्यांक शैक्षणिक संस्था वगळून) यांमध्ये एकुण प्रवेश घावयाच्या जागांमध्ये १० टक्के आरक्षण याद्वारे विहीत करण्यात येत आहे.

२. सदर आरक्षणाचा लाभ प्राप्त होण्याच्या अनुषंगाने पात्रता प्रमाणपत्रासंबंधातील कार्यपद्धती तथा इतर अटी / शर्ती ह्या सामान्य प्रशासन विभागाच्या दिनांक १२.०२.२०१९ रोजीच्या शासननिर्णयात नमुद केल्याप्रमाणे राहतील.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०३०७१८३८४४३९१३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

**Surendra
Pralhad
Chankar**
(सुरेन्द्र प्र. चानकर)

Digitally signed by Surendra
Pralhad Chankar
DN: cn=, o=Government of
Maharashtra, ou=MEED,
postalCode=400032,
st=Maharashtra,
2.5.4.20cda74ced4da59e5121b
e348655e71412ee58027bae27c
d84480b0553f77726,
cnc=Surendra Pralhad Chankar
Date: 2019.03.08 15:25:57
+05'30'

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राज्यपाल सचिवालय, राजभवन, मुंबई.
- २) मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे सचिव, विधानभवन, मुंबई.
- ३) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे सचिव, विधानभवन, मुंबई.
- ४) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) मा. मंत्री (वैद्यकीय शिक्षण) यांचे खासगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे सचिव, विधानभवन, मुंबई.

पृष्ठ ३ पैकी २

ANNEXURE "K"

Government Letter no. MED-1024/C.R. 178/24/Edu-2, dated 06/06/2024 for SEBC Category Reservation.

महाराष्ट्र शासन
वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग,
गो.ते.रुग्णालय आवार, ९ वा मजला,
लोकमान्य टिळक मार्ग, नवीन मंत्रालय,
मुंबई - ४०० ००९.

क्र.एमईडी-१०२४/प्र.क्र.१७८/२४/शि-२

दि.०६/०६/२०२४

प्रति,
आयुक्त,
वैद्यकीय शिक्षण, संशोधन व आयुष,
मुंबई.

विषय:-शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ करिताच्या आरोग्य विज्ञान विद्यापीठाच्या अभ्यासक्रमांच्या प्रवेश प्रक्रियेमध्ये मराठा समाजातील विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या आरक्षणाबाबत.

संदर्भ:-आपले पत्र क्र.संवैशिवसं/मराठा आरक्षण/प्रवेश प्रक्रिया/१३७/२०२४, दि.०७/०५/२०२४

महोदय,

आपल्या विषयांकित संदर्भाधीन पत्राच्या अनुषंगाने कळविण्यात येते की, शासकीय/शासन अनुदानित तसेच खाजगी विनाअनुदानित आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमांच्या शैक्षणिक संस्थांमधील/महाविद्यालयांतील शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ करिताच्या "महाराष्ट्र राज्यातील सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासवर्गाकरीता आरक्षण अधिनियम, २०२४" मधील तरतुदीनुसार राज्यस्तरीय कोट्याकरीता एकूण उपलब्ध जागांपैकी १० टक्के जागा सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासवर्ग प्रवर्गासाठी आरक्षित ठेवण्यात याव्यात.

२. सदर आरक्षण हे मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल असलेल्या रिट याचिका क्र.३४६८/२०२४ व इतर मधील भविष्यातील निर्णयास अधीन राहील. प्रवेश प्रक्रियेच्या नियमपुस्तिकेत सदर बाब प्रवेशोच्छुक उमेदवारांच्या माहितीकरिता विवक्षितपणे नमूद करणे आवश्यक राहील.

आपला,

(नि. ब. महाडीक)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत- माहिती व आवश्यक कार्यवाहीसाठी

१. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, मुंबई
२. संचालक, आयुष संचालनालय, मुंबई
३. निवडनस्ती (शिक्षण-२ कार्यासन)

मराठा समाजातील शैक्षणिक प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना इतर मागास प्रवर्गाप्रमाणे शैक्षणिक सवलती व इतर सर्व लाभ अनुज्ञेय करण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : मअसे २०२४/प्र.क्र.१९/१६-क
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक - २५ जानेवारी, २०२४

वाचा:- १) सामान्य प्रशासन विभाग, शा.नि.क्र. बीसीसी २०२०/प्र.क्र.२९५/१६ ब, दि.९.१०.२०२०
२) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शा.नि.क्र.संकीर्ण २०२०/प्र.क्र.१४०/तांशि-४, दि.१६.१२.२०२०

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्य सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गाकरीता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाची आणि राज्यातील नियंत्रणाखाली लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम २०१८, मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दि.५.०५.२०२१ रोजी अवैध ठरविला. राज्यात आरक्षण अधिनियम अस्तित्वात नसल्याने, मराठा समाजातील मुलांना शैक्षणिक सुविधांपासून वंचित राहू नये यास्तव, मा.मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेने, संदर्भ क्र. १ येथील दि.९.१०.२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये विविध सवलती देण्यात आल्या. तसेच संदर्भ क्र. २ येथील दि.१६.१२.२०२० अन्वये राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना व डॉ. पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना खुल्या प्रवर्गातून प्रवेश घेणाऱ्या मराठा समाजातील विद्यार्थ्यांना लागू करण्यात आली. तसेच ईडब्ल्यूएस प्रवर्गातून प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना सुध्दा सदर लाभ अनुज्ञेय करण्यात आला. ईडब्ल्यूएस आरक्षणाचे निकष हे इतर मागास प्रवर्गाच्या निकषापेक्षा भिन्न असल्याने मराठा समाजातील विद्यार्थी काही शैक्षणिक लाभापासून वंचित राहत आहेत.

मराठा आरक्षणासाठी श्री. मनोज जरांगे पाटील व मराठा समाजाचे इतर आंदोलनकर्ते यांचे राज्यात मराठा आरक्षणासाठी विविध स्तरावर आंदोलने सुरु आहेत. त्यानुसार श्री. मनोज जरांगे पाटील यांनी त्यासंदर्भात केलेला सततचा पाठपुरावा व मराठा बांधवांच्या विविध मागण्या लक्षात घेता, राज्य शासन मराठा आरक्षणासाठी सकारात्मक प्रतिसाद देण्याच्या दृष्टीने मराठा समाजासाठी विविध स्तरावर कार्यवाही करण्यात येत आहे. मराठा समाजाचे सामाजिक, शैक्षणिक व आर्थिक मागासलेपण तपासण्यासाठी सर्वेक्षणाचे काम युध्द पातळीवर राज्य मागासवर्ग आयोगामार्फत करण्यात येत आहे. अशा परिस्थिती मराठा समाजातील विद्यार्थी कोणताही शैक्षणिक लाभापासून वंचित राहू नयेत यास्तव, मा.मराठा आरक्षण मंत्रिमंडळ उपसमितीच्या बैठकीत झालेल्या चर्चेनुसार, मराठा समाजास इतर मागास प्रवर्गाप्रमाणे सर्व शैक्षणिक लाभ अनुज्ञेय करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय -

मराठा समाजातील विद्यार्थी आरक्षणाअभावी कोणत्याही शैक्षणिक सवलतीपासून वंचित राहू नयेत यास्तव, इतर मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना मिळणाऱ्या सर्व शैक्षणिक सोयी-सुविधा व सवलती मराठा समाजातील विद्यार्थ्यांना लागू करण्यात येत आहे.

सदर आदेश शासन निर्णय निर्गमित केल्याच्या दिनांकापासून लागू राहतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२४०१३०१८२७४५६३०७ असा आहे. हे शासन परिपत्रक डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

SUMANT
NAMDEORAO BHANGE

Digitally signed by SUMANT NAMDEORAO BHANGE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=SOCIAL JUSTICE
AND SPECIAL ASSISTANCE DEPARTMENT,
2.5.4.20=170771196a30f5a6d3859a4b0554ed3d3d1177972936de
56c2efed4d6a39e, postalCode=400032, st=Maharashtra
serialNumber=1F81B48850CC2E5A74179F14C10EC607D89BEA3022F7
5E225829CC7525E64558, cn=SUMANT NAMDEORAO BHANGE
Date: 2024.01.30 18:29:09 +05'30'

(सुमंत भांगे)

सचिव(साविस), महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. विरोधीपक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानसभा/ विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
२. मा. सर्व सन्माननिय विधानसभा/ विधानपरिषद, व संसद सदस्य महाराष्ट्र राज्य
३. मा. राज्यपालांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबारहिल, मुंबई.
४. मा. मुख्यमंत्र्यांचे अप्पर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, (विधान परिषद) विधानभवन, मुंबई.
६. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, (विधान सभा) विधानभवन, मुंबई.
७. शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव.
८. महालेखापाल, लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-१, मुंबई,
९. महालेखापाल, लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-२, नागपूर,
१०. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
११. प्रबंधक, मा.उच्च न्यायालय, मुळ न्याय शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर.
१२. प्रबंधक, मा.उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर.
१३. प्रबंधक, मा. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर.
१४. प्रबंधक, मा. लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई.
१५. सर्व विभागीय आयुक्त/सर्व जिल्हाधिकारी/सर्व विभागीय जिल्हाधिकारी/उप विभागीय अधिकारी (प्रांत अधिकारी)/ सर्व तालुका दंडाधिकारी तथा तहसिलदार, महाराष्ट्र राज्य.
१६. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य.
१७. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.
१८. उप सचिव (आस्थापना शाखा), सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१९. सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२०. मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
२१. सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई.
२२. सचिव, राज्य माहिती आयोग, मुंबई.
२३. सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुळ शाखा व अपील शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर,
२४. सरकारी वकील, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर,
२५. सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त ,

पृष्ठ ३ पैकी २

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग आठ

वर्ष १०, अंक ७(४)]

सोमवार, फेब्रुवारी २६, २०२४/फाल्गुन ७, शके १९४५

[पृष्ठे ७, किंमत : रुपये २७.००

असाधारण क्रमांक २३

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम आणि
विधि व न्याय विभागाकडून आलेली विधेयके (इंग्रजी अनुवाद).

In pursuance of clause (3) of article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Maharashtra State Reservation for Socially and Educationally Backward Classes Act, 2024 (Mah. Act No. XVI of 2024), is hereby published under the authority of the Governor.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

SATISH WAGHOLE,
Secretary (Legislation) to Government,
Law and Judiciary Department.

MAHARASHTRA ACT No. XVI OF 2024

*(First published, after having received the assent of the Governor in the
"Maharashtra Government Gazette", on the 26th February 2024).*

An Act to specify certain communities as the Socially and Educationally Backward Classes in relation to the State of Maharashtra and to provide for reservation of seats for admission in educational institutions in the State and for reservation of posts for appointments in public services and posts under the State to such Socially and Educationally Backward Classes in the State of Maharashtra for their advancement and for matters connected therewith or incidental thereto.

WHEREAS it is expedient to specify certain communities as the Socially and Educationally Backward Classes in relation to the State of Maharashtra and to provide for reservation of seats for admission in educational institutions in the State and for reservation of posts for appointments in public services and posts under the State to such Socially

(१)

भाग आठ-२३-१

and Educationally Backward Classes in the State of Maharashtra for their advancement and for matters connected therewith or incidental thereto; it is hereby enacted in the Seventy-fifth Year of the Republic of India, as follows :—

Short title and commencement.

1. (1) This Act may be called the Maharashtra State Reservation for Socially and Educationally Backward Classes Act, 2024.

(2) It shall come into force on the date of publication of this Act in the *Official Gazette*.

Definitions.

2. (1) In this Act, unless the context otherwise requires,—

(a) “admission authority”, in relation to admissions to educational institutions, means the authority having supervisory and controlling powers over the educational institutions responsible for admissions to particular educational institutions ;

(b) “appointing authority”, in relation to public services and posts, means the authority empowered to make appointments to such services and posts ;

(c) “Competent Authority” means the Competent Authority appointed under section 7 ;

(d) “educational institutions” includes the educational institutions in the State of Maharashtra owned and controlled by the Government, which receives grant-in-aid from the Government, universities established by or under the relevant Maharashtra Acts, private educational institutions, whether aided or un-aided by the State, other than the minority educational institutions referred to in clause (1) of article 30 of the Constitution of India.

Explanation.—For the purposes of this clause, the expression “private educational institutions” means institutions which have been given either prior to coming into force of this Act or thereafter, aid in the form of Government land at concessional rates or any other monetary concessions by the Government, or are recognized, permitted, supervised or controlled by the Government ;

(e) “establishment” means any office of the Government or of a local authority or statutory authority constituted under any Act of the State Legislature for the time being in force, or university or company or corporation or co-operative society in which share capital is held by the Government or any Government aided institutions.

Explanation.—For the purposes of this clause, the expression “Government aided institutions” shall also include institutions or industries which have been given, either prior to coming into force of this Act or thereafter, aid in the form of Government land at concessional rates or any other monetary concessions by the Government or is recognized, licensed, supervised or controlled by the Government ;

(f) “Government” or “State Government” means the Government of Maharashtra ;

(g) “prescribed” means prescribed by rules made under this Act ;

(h) "public services and posts" means the services and posts in connection with the affairs of the State and includes services and posts in,—

(i) a local authority ;

Mah.
XXIV of
1961.

(ii) a co-operative society registered under the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960, in which the Government is a share holder ;

18 of 2013.

(iii) a board or a corporation or a statutory body established by or under a Central Act or a State Act which is owned and controlled by the Government, or a Government company as defined in the Companies Act, 2013 ;

(iv) an educational institution owned and controlled by the Government, which receives grant-in-aid from the Government including a university established by or under a Maharashtra Act; and

(v) any other establishment in respect of which reservation was applicable by Government orders on the date of commencement of this Act and which are not covered under sub-clauses (i) to (iv) ;

(i) "reservation" means the reservation of seats, for admission in educational institutions and reservation of posts for appointments in the public services and posts to the persons belonging to Socially and Educationally Backward Classes in the State ;

(j) "Socially and Educationally Backward Classes" means the Socially and Educationally Backward Classes as specified under this Act for the purposes of the State of Maharashtra in accordance with article 342A of the Constitution of India ;

(k) "State" means the State of Maharashtra.

Mah.
VIII of
2004.

(2) The words and expressions used in this Act, but not defined, shall have the same meanings respectively assigned to them in the Maharashtra State Public Services (Reservation for Scheduled Castes, Scheduled Tribes, De-notified Tribes (*Vimukta Jatis*), Nomadic Tribes, Special Backward Category and Other Backward Classes) Act, 2001.

3. The Maratha Community is hereby specified as the Socially and Educationally Backward Class for the purposes of the State.

Socially and
Educationally
Backward
Class in
State.

4. (1) This Act shall apply to all the direct recruitments and appointments made in the public services and posts in the State except,-

Applicability.

(a) the super specialized posts in medical, technical and educational field ;

(b) the posts to be filled by transfer or deputation ;

(c) the temporary appointments of less than forty-five days duration ; and

(d) the post which is single (isolated) in any cadre or grade.

(2) This Act shall also apply, for admissions in educational institutions including private educational institutions, whether aided or un-aided by the State, other than the minority educational institutions referred to in clause (1) of article 30 of the Constitution of India.

भाग आठ-२३-१अ

(3) The State Government shall, while entering into or renewing an agreement with any educational institution or any establishment for the grant of any aid as provided in the explanation to clauses (d) and (e) of section 2, respectively, incorporate a condition for compliance of the provisions of this Act, by such educational institution or establishment.

(4) For the removal of doubts, it is hereby declared that nothing in this Act shall affect the reservation provided to the Other Backward Classes under the Maharashtra State Public Services (Reservation for Scheduled Castes, Scheduled Tribes, De-notified Tribes (*Vimukta Jatis*), Nomadic Tribes, Special Backward Category and Other Backward Classes) Act, 2001 and the Maharashtra Private Professional Educational Institutions (Reservation of seats for admission for Scheduled Castes, Scheduled Tribes, De-notified Tribes (*Vimukta Jatis*), Nomadic Tribes and Other Backward Classes) Act, 2006.

Mah.
VIII
of 2004.

Mah.
XXX of
2006.

Reservation
of seats for
admission in
educational
institutions,
appointments
in public
services and
posts under
State for
Socially and
Educationally
Backward
Classes.

5. (1) Notwithstanding anything contained in any judgment, decree or order of any court or other authority, and subject to the other provisions of this Act,—

(a) ten per cent. of the total seats in educational institutions including private educational institutions, whether aided or un-aided by the State, other than minority educational institutions referred to in clause (1) of article 30 of the Constitution of India ; and

(b) ten per cent. of the total appointments in direct recruitment in public services and posts under the State,

shall be separately reserved for the Socially and Educationally Backward Classes :

Provided that, the above reservation shall not be applicable to the posts reserved in favour of the Scheduled Tribes candidates in the Scheduled Areas of the State under the Fifth Schedule to the Constitution of India as per the notification issued, from time to time, by the Governor, in this behalf.

(2) The principle of Creamy Layer shall be applicable for the purposes of reservation to the Socially and Educationally Backward Classes under this Act and reservation under this Act shall be available only to the persons belonging to the Socially and Educationally Backward Classes who are not falling in Creamy Layer.

Explanation.—For the purposes of this sub-section, the expression “Creamy Layer” means the person falling in the category of Creamy Layer as declared by the Government by general or special orders issued in this behalf, from time to time.

Reservation
not to be
affected.

6. Notwithstanding anything contained in section 5, the claims of students or persons belonging to Socially and Educationally Backward Classes shall also be considered for the allotment on unreserved seats and appointments on public services and posts which shall be filled on the basis of merit, and where students or persons belonging to such classes is selected on the basis of merit, the number of seats and appointments reserved for the Socially and Educationally Backward Classes, shall not in any way be affected.

Competent
Authority.

7. (1) The Government may, by notification in the *Official Gazette*, appoint any officer not below the rank of the District Social Welfare Officer to be the Competent Authority for such area as may be specified in such

notification for the purposes of carrying out the provisions of this Act and the rules made thereunder.

(2) The Competent Authority shall exercise such powers and perform such functions, as may be prescribed.

8. (1) If in respect of any recruitment year, any vacancy reserved for Socially and Educationally Backward Classes of persons remains unfilled, such vacancy shall be carried forward upto five years in case of direct recruitment : Carrying forward of reserved vacancies.

Provided that, on the date of commencement of this Act, if any Government Order, Resolution, Circular and Office Memorandum regarding filling of posts is in force then, the same shall continue to be in force unless modified or revoked by the Government :

Provided further that, if the sanctioned posts are not adequate to allocate atleast one post for each reserved category, then the reserved post shall be filled in by applying the principle of rotation in accordance with the Government roster orders or rules as may be prescribed or modified in this behalf.

(2) When a vacancy is carried forward as provided in sub-section (1), it shall not be counted against the quota of the vacancies reserved for the concerned classes of persons for the recruitment year to which it is carried forward :

Provided that, the appointing authority may, at any time, undertake a special recruitment drive to fill up such unfilled vacancies and if such vacancies remain unfilled even after such special recruitment drive then, it shall be filled up in the manner prescribed by the Government.

9. (1) The Government may, by order in writing, entrust upon every admission authority or appointing authority or any officer under such authority, with the responsibility of ensuring the compliance with the provisions of this Act. Responsibility and powers for compliance of Act.

(2) The Government may, in the like manner, invest the admission authority or appointing authority or officer with such powers or authority as may be necessary for such authority or officer, to effectively discharge such duty assigned to such authority or officer.

10. (1) Any admission authority or appointing authority or officer or employee entrusted with the duty or responsibility who willfully acts in a manner intended to contravene or defeat the purposes of this Act shall, on conviction, be punished with imprisonment for a term which may extend to ninety days or fine, which may extend to twenty-five thousand rupees, or with both. Penalty.

(2) No court shall take cognizance of an offence punishable under this section except with the previous sanction of the Government or officer authorized in this behalf by the Government.

11. When it comes to the notice of the Government or is brought to its notice that any person belonging to Socially and Educationally Backward Classes is adversely affected, on account of non-compliance with the provisions of this Act or the rules made thereunder or the Government orders Power to call for records.

issued in this behalf, by any admission authority or appointing authority, it may call for such records and pass such appropriate orders as it deems fit.

Procedure of issuance of Caste Certificate and Validity Certificate.	12. The provisions of the Maharashtra Scheduled Castes, Scheduled Tribes, De-notified Tribes (<i>Vimukta Jatis</i>), Nomadic Tribes, Other Backward Classes and Special Backward Category (Regulation of Issuance and Verification of) Caste Certificate Act, 2000 and the Maharashtra Scheduled Castes, De-notified Tribes (<i>Vimukta Jatis</i>), Nomadic Tribes, Other Backward Classes and Special Backward Category (Regulation of Issuance and Verification of) Caste Certificate Rules, 2012, shall <i>mutatis mutandis</i> apply for issuance of Caste Certificate and Validity Certificate for Maratha Community as Socially and Educationally Backward Class, for the purposes of this Act.	Mah. XXIII of 2001.
Representation in selection committee.	13. The Government may, by an order, provide for nomination of officers belonging to Socially and Educationally Backward Classes in selections, screening and departmental committee for the purpose of selecting persons for appointment to public services and posts.	
Irregular admissions and appointments void.	14. Any admissions or appointments made in contravention of the provisions of this Act shall be void.	
Competent Authority to be public servant.	15. The Competent Authority appointed under section 7 shall be deemed to be a public servant within the meaning of section 21 of the Indian Penal Code.	45 of 1860.
Protection of action taken in good faith.	16. No suit, prosecution or other legal proceeding shall lie against the Competent Authority or its officers, for anything which is in good faith done or intended to be done under this Act or the rules or orders made thereunder.	
Power to make rules.	17. (1) The State Government may, by notification in the <i>Official Gazette</i> , make rules to carry out the purposes of this Act. (2) Every rule made under this Act shall be laid, as soon as may be, after it is made, before each House of the State Legislature, while it is in session for a total period of thirty days, which may be comprised in one session or in two or more successive sessions, and if, before the expiry of the session in which it is so laid or the session immediately following, both Houses agree in making any modification in any rule or both Houses agree that the rule should not be made, and notify their decision to that effect in the <i>Official Gazette</i> , the rule shall, from the date of publication of notification of such decision have effect only in such modified form or be of no effect, as the case may be; so, however, that any such modification or annulment shall be without prejudice to the validity of anything previously done or omitted to be done under that rule.	
Savings.	18. (1) The provisions of this Act shall not apply to the cases in which selection process has already been initiated before the commencement of this Act, and such cases shall be dealt with in accordance with the provisions of law and the Government orders as they stood before such commencement. <i>Explanation.</i> —For the purposes of this section, the selection process shall be deemed to have been initiated where, under the relevant service rules,— (i) recruitment is to be made on the basis of written test or interview only, and such written test or the interview, as the case may be, has started; or	

(ii) recruitment is to be made on the basis of both, written test and interview and such written test has started.

(2) The provisions of this Act shall not apply to admissions in educational institutions and the cases in which the admission process has already been initiated before the commencement of this Act and such cases shall be dealt with in accordance with the provisions of law and the Government orders, as they stood before such commencement.

Explanation.- For the purposes of this section, the admission process shall be deemed to have initiated where,—

(i) admission is to be made on the basis of any entrance test, and procedure for such entrance test has started; or

(ii) in case of admission to be made other than on the basis of entrance test, the last date for filling the form is lapsed.

19. (1) If any difficulty arises in giving effect to the provisions of this Act, the Government may, as occasion arises, by an order published in the *Official Gazette*, do anything not inconsistent with the provisions of this Act, which appears to it to be necessary or expedient for the purpose of removing the difficulty : Power to remove difficulty.

Provided that, no such order shall be made after expiry of the period of two years from the date of commencement of this Act.

(2) Every order made under sub-section (1) shall be laid, as soon as may be, after it is made, before each House of the State Legislature.

Mah. **20.** (1) The Maharashtra State Reservation (of seats for admission in educational institutions in the State and for appointments in the public services and posts under the State) for Socially and Educationally Backward Classes (SEBC) Act, 2018 is hereby repealed. Repeal and saving.

LXII of 2018. (2) The provisions of section 7 of the Maharashtra General Clauses Act 1 of 1904. with regard to effect of repeal shall apply.

सन २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षासाठी अभियांत्रिकी,
वैद्यकीय आणि इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांमधील
शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी जात वैधता
प्रमाणपत्र सादर करण्यास उमेदवारांना सहा
महिण्यांचा कालावधी देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक - संकिर्ण-२०२४/प्र.क्र. ७५/आरक्षण-५

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०००३२

दिनांक - २२ जुलै, २०२४

संदर्भ-

महाराष्ट्र राज्यातील सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासवर्गाकरिता आरक्षण
अधिनियम, २०२४ (सन २०२४ चा महाराष्ट्र अधियमन क्रमांक १६)

प्रस्तावना -

महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळाने दिनांक २० फेब्रुवारी, २०२४ रोजी विशेष अधिवेशन घेऊन
महाराष्ट्र राज्यातील सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासवर्गाकरिता आरक्षण अधिनियम, २०२४
(एसईबीसी आरक्षण अधिनियम २०२४) एकमताने संमत केला आहे. दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०२४ पासून
सदर अधिनियम अंमलात आला आहे. सदर अधिनियमाच्या कलम ५ अन्वये सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या
मागासवर्गासाठी राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशामध्ये तसेच राज्याच्या लोकसेवांमधील
शासकीय व निमशासकीय सेवेत सरळसेवा भरतीच्या पदांमध्ये १० टक्के आरक्षण विहित करण्यात आले
आहे.

२. सामान्य प्रशासन विभाग शासन परिपत्रक समक्रमांक दि. ११.०३.२०२४ व शासन
शुद्धिपत्रक समक्रमांक दि. १५.०३.२०२४, शासन शुद्धिपत्रक समक्रमांक दि. २८.०६.२०२४ व शासन
परिपत्रक समक्रमांक दि. ०५.०७.२०२४ अन्वये महाराष्ट्र राज्यातील सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या
मागासवर्गाकरिता आरक्षण अधिनियम, २०२४ च्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने द्यावयाचे जात प्रमाणपत्र
आणि नॉन-क्रिमीलेयर प्रमाणपत्र प्रदान करण्याबाबत मार्गदर्शक सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. सदर
शासन परिपत्रकानुसार कार्यवाही करण्यास्तव माहिती व जनसंपर्क संचालनालयास दि. ०१.०७.२०२४
रोजीच्या पत्रान्वये सूचना दिलेल्या आहेत. तथापि, राज्यात सध्या विविध महाविद्यालयांत सुरु असलेल्या
शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी जात वैधता प्रमाणपत्र प्राप्त करण्यास उमेदवारांना अडचणी येत
असल्याबाबत काही लोकप्रतिनिधी तसेच उमेदवारांकडून निवेदने प्राप्त झालेली आहेत.

३. सबब, राज्यात सध्या सुरु असलेल्या सन २०२४-२५ मधील विविध शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी (अभियांत्रिकी, वैद्यकीय आणि इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसहित) जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्यास उमेदवारांना प्रवेशासाठी अर्ज केल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांचा कालावधी देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. यानुषंगाने शासनाने खालील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय-

राज्यात सध्या सुरु असलेल्या सन २०२४-२५ मधील विविध शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी (अभियांत्रिकी, वैद्यकीय आणि इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसहित) उमेदवारांना जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्यास येत असलेल्या अडचणी लक्षात घेऊन सदर शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी (अभियांत्रिकी, वैद्यकीय आणि इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसहित) उमेदवारांना जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्यासाठी, प्रवेशासाठी अर्ज केल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांचा कालावधी देण्यात येत आहे. सदर सहा महिन्यांच्या कालावधीमध्ये संबंधित उमेदवाराने जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करणे बंधनकारक राहिल. अन्यथा अशा उमेदवारांचे प्रवेश रद्द होतील व त्याबाबत संबंधित उमेदवार जबाबदार राहतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२४०७२२१६०१२९८७०७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

SUMANT NAMDEORAO
BHANGE

Digitally signed by SUMANT NAMDORAO BHANGE
DN: cn=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=SOCIAL JUSTICE AND
SPECIAL ASSISTANCE DEPARTMENT,
2.5.4.20=17b7b71796a005dadd859d4b6554e83dd1177972936e55dcfe
4da20e, postalCode=400032, st=Maharashtra,
serialNumber=1F81E45850C3E5A741751F14C10BC907C696EA9323F7522582
9C7322584556, cn=SUMANT NAMDORAO BHANGE
Date: 2024.07.02 16:12:40 +05'30'

(सुमंत भांगे)

सचिव (साविस), महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे अ.मु.स./प्र.स./सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
- ४) मा.विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
- ५) मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
- ६) सर्व विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य/संसद सदस्य
- ७) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य.

- ८) अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग मंत्रालय, मुंबई.
- ९) अपर मुख्य सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०) अपर मुख्य सचिव, कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ११) प्रधान सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १२) प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १४) प्रधान सचिव, इतर मागास व बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १५) सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, जी.टी. हॉस्पिटल, मुंबई.
- १६) सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-
- १७) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.
- १८) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१. मुंबई.
- १९) महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर,
- २०) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- २१) मुख्य महानगर दंडाधिकारी,
- २२) सर्व विभागीय आयुक्त.
- २३) सर्व जिल्हाधिकारी,
- २४) सर्व उप विभागीय दंडाधिकारी (महसूल) तथा उप विभागीय अधिकारी,
- २५) सर्व तालुका कार्यकारी दंडाधिकारी तथा तहसिलदार,
- २६) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई
- २७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय अपील शाखा, मुंबई.
- २८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, खंडपीठ नागपूर.
- २९) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय अपील शाखा, नागपूर,
- ३०) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर,
- ३१) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय अपील शाखा, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर,
- ३२) आयुक्त, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ३३) महासंचालक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
- ३४) संचालक, विजाभज संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ३५) संचालक, उच्च तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ३६) संचालक, माध्यमिक शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- ३७) संचालक, प्राथमिक शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- ३८) सदस्य सचिव, राज्य मागासवर्ग आयोग, पुणे,
- ३९) सर्व मंत्रालयीन विभाग त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख/कार्यालय प्रमुख यांना याबाबतच्या सूचना द्याव्यात,
- ४०) सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण विभाग/सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण
- ४१) सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
- ४२) सर्व जिल्हा परिषदांचे समाजकल्याण अधिकारी
- ४३) सर्व अध्यक्ष/सदस्य सचिव, जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती
- ४४) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
- ४५) निवड नस्ती, आरक्षण-५

ANNEXURE -"L"

Hon'ble Supreme court order Dated 16/12/2021 in Special Leave to Appeal (C)
No(s).10487/2021

1

ITEM NO.9

COURT NO.5

SECTION XI-A

S U P R E M E C O U R T O F I N D I A RECORD OF PROCEEDINGS

Petition(s) for Special Leave to Appeal (C) No(s).10487/2021

(Arising out of impugned final judgment and order dated 15-12-2020
in WA No.1692/2020 passed by the High Court Of Kerala At Ernakulam)

NIHILA P.P.

Petitioner(s)

VERSUS

THE MEDICAL COUNSELING COMMITTEE (MCC) & ORS.

Respondent(s)

WITH

W.P.(C) No. 820/2021 (X)

(IA No. 89275/2021 - APPROPRIATE ORDERS/DIRECTIONS,

IA No. 150012/2021 - INTERVENTION/IMPLEADMENT)

Date : 16-12-2021 This petition was called on for hearing today.

CORAM :

HON'BLE MR. JUSTICE L. NAGESWARA RAO

HON'BLE MR. JUSTICE B.R. GAVAI

HON'BLE MRS. JUSTICE B.V. NAGARATHNA

For Petitioner(s)

Mr. Roy Abraham Adv
Ms. Reena Roy Adv
Mr. Aditya Koshy Adv
Mr. Himinder Lal AOR

For Respondent(s)

Mr. Aishwarya Bhatti, Ld. ASG
Mr. Ashok Panigrahi, Adv.
Mr. B.K. Satija, Adv.
Mr. Adit Khorana, Adv.
Mr. Anil Hooda, Adv.
Mr. Navanjay Mahapatra, Adv.
Mr. Aman Sharma, Adv.
Mr. Gurmeet Singh Makker, AOR

Mr. Gaurav Sharma, AOR
Mr. Prateek Bhatia, Adv
Mr. Dhawal Mohan, Adv

Mr. G. Prakash, AOR
Ms. Priyanka Prakash, Adv.
Ms. Beena Prakash, Adv.
Mr. Anoop R., Adv.

Signature Not Verified
Digitally signed by
Gaurav Sharma, Adv.
DN: cn=Gaurav Sharma,
o=Advocate,
c=India

Mr. P. S. Sudheer, AOR
 Mr. Bharat Sood, Adv.
 Mr. Rishi Maheshwari, Adv.
 Ms. Anne Mathew, Adv.
 Ms. Shruti Jose, Adv.

UPON hearing the counsel the Court made the following
 O R D E R

An affidavit has been filed by Medical Council Committee of Directorate General of Health Services (DGHS), Ministry of Health and Family Welfare and Union of India on 03.12.2021.

It has been stated in the affidavit that DGHS is the designated authority for counselling for 50% All India Quota seats of the contributing States. The competent authority has decided to conduct 4 rounds of All India Quota counseling from the current academic year 2021-2022 for NEET - Under Graduate and Post Graduate as per the modified policy approved by this Court and Government Orders issued from time to time.

The proposed modified scheme of Online 4 rounds of counselling will be in tune with the prevailing norms of counselling (including the fees and security deposit) being followed for Central Institutes/Universities. The silent points of the scheme are as follows:

- "a) There will be 04 rounds of Online counselling i.e. AIQ Round I, AIQ Round 2, AIQ Mop-up Round and AIQ Stray Vacancy Round.
- b) The seats which were earlier reverted back to

the respective States after the completion of Round 2 of AIQ will continue to be filled in the AIQ Mop-Up Round and AIQ Stray Vacancy Round to be conducted by MCC of DGHS, MoHFW in online mode.

c) The said rounds will only be conducted for the AIQ seats having All India character which are contributed by the States for 15% UG seats and 50% PG seats.

d) Fresh registration of candidates will be allowed in:

AIQ Round 1

AIQ Round 2

AIQ Mop-Up Round.

e) There will be no fresh registration for candidates in the AIQ Stray Vacancy Round.

f) There will be an option for up-gradation and free exit, only in Round 1 of the AIQ counselling.

g) There will not be an option of up-gradation to Mop-up round from round 2.

h) Candidates who have joined the allotted seat in Round 2 and further rounds of counselling will not be allowed to resign and will also be ineligible to take part in further rounds of any type of counselling.

i) Candidates who have not joined the allotted seat in Round 2 will be eligible for further rounds of counselling subject to forfeiture of security

deposit and fresh registration in only mop-up round.
j) The provisions with regard to security deposit, option of free exit and eligibility for participation will be as per the Gazette Notification No.MCI-34(41)/2018-Med./109835 dated 18/05/2018."

This Court has been informed that the modified schemes shall be implemented for the current year 2021-2022 for admissions to NEET UG and PG.

In view of the aforesaid statement made on behalf of MCC, Directorate of Health Services, nothing remains to be adjudicated in the Special Leave Petition and Writ Petition which are disposed of accordingly. Pending application(s), if any, shall stand disposed of.

(B.Parvathi)
Court Master

(Anand Prakash)
Court Master

ANNEXURE – “M”

✂.....

CERTIFICATE OF MEDICAL FITNESS

This is to certify that I have conducted clinical examination of Dr. .... who is desirous of admission to Medical Postgraduate Courses.

He/she has not given any personal history of any disease incapacitating him/her to undergo the professional course. Also, on clinical examination it has been found that he/she is medically fit to undergo the medical postgraduate course (NEET-PG 2024).

- (1) Absence of any incapacitating and /or progressive systematic disease/disorder / condition,
- (2) Absence of any disability of upper limb/s,
- (3) Absence of any major visual/auditory disability,
- (4) Absence of psychosis/neurosis/mental retardation,
- (5) Ability to maintain erect posture,
- (6) Reasonable manual dexterity.

Address of the Registered Medical Practitioner	Signature
	Name
	Registration No.
	Seal of Registered Medical Practitioner
Date	

✂.....

Note:

A candidate must be medically fit to undergo the Medical Postgraduate Courses (NEET-PG 2024) applied for. The medical fitness must be certified by a Registered Medical Practitioner in the prescribed Proforma, as given above on a **Letterhead**.

ANNEXURE “N”

As per Govt. of Maharashtra General Administration Department No. - Code-2024/P.No. 75/Reserve-5, dated 5th September, 2024, candidates belonging to OBC Category can produce his/her Caste Validity certificate upto six months from the date of application for admission to the Health Science Courses

सन २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षासाठी अभियांत्रिकी,
वैद्यकीय आणि इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांमधील
शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी जात वैधता प्रमाणपत्र
सादर करण्यास उमेदवारांना सहा महिन्यांची मुदत
देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक - संकीर्ण-२०२४/प्र.क्र. ७५/आरक्षण-५
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक - ५ सप्टेंबर, २०२४

संदर्भ-

शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०२४/ प्र.क्र. ७५/ आरक्षण ५, दिनांक २२.०७.२०२४

प्रस्तावना -

संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनांक २२ जुलै, २०२४ अन्वये राज्यात सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासवर्ग (एसईबीसी) प्रवर्गासाठी सन २०२४-२५ मधील विविध शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी (अभियांत्रिकी, वैद्यकीय आणि इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसहित) उमेदवारांना जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्यास येत असलेल्या अडचणी लक्षात घेऊन सदर शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी (अभियांत्रिकी, वैद्यकीय आणि इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसहित) उमेदवारांना जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्यासाठी, प्रवेशासाठी अर्ज केल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांचा कालावधी देण्यात आला आहे.

२. इतर मागास वर्ग (ओबीसी) प्रवर्गाचे जात प्रमाणपत्र प्राप्त झालेल्या उमेदवारांनाही शैक्षणिक प्रवेशासाठी जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्यासाठी अडचणी येत असल्याचे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. त्यामुळे सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासवर्ग (एसईबीसी) प्रवर्गाप्रमाणेच इतर मागास वर्ग (ओबीसी) प्रवर्गातील उमेदवारांकरीता सन २०२४-२०२५ या वर्षासाठी शैक्षणिक प्रवेशाकरीता अर्ज करण्याच्या अंतिम दिनांकापासून सहा महिन्यांचा कालावधी देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. या अनुषंगाने शासन खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय-

राज्यात सध्या सुरू असलेल्या सन २०२४-२५ या वर्षामधील विविध शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी (अभियांत्रिकी, वैद्यकीय आणि इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसहित) इतर मागास वर्ग (ओबीसी) प्रवर्गाचे जात प्रमाणपत्र प्राप्त झालेल्या उमेदवारांना सद्यःस्थितीत जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्यास येत असलेल्या अडचणी लक्षात घेता, राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी (अभियांत्रिकी, वैद्यकीय आणि इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसहित) सदर प्रवर्गातील उमेदवारांना जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्याकरीता, प्रवेशासाठी अर्ज करण्याच्या अंतिम दिनांकापासून सहा महिन्यांचा कालावधी देण्यात येत आहे. सदर सहा महिन्यांच्या कालावधीमध्ये संबंधित उमेदवाराने जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करणे बंधनकारक राहील. अन्यथा अशा उमेदवारांचे प्रवेश रद्द होतील व त्याबाबत संबंधित उमेदवार स्वतः जबाबदार राहतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२४०९०५१४५२१४८९०७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

ARCHANA J
TAMORE

Digitally signed by ARCHANA J TAMORE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=GENERAL
ADMINISTRATION DEPARTMENT,
2.5.4.20=b89cc23b64c2e257260277a5f6dc9f92cb978bc5e229e75
98b2a40a61d487, postalCode=400032, st=Maharashtra,
serialNumber=01748DEAF7128E9C9EASD3C7A15EA58D13AD6E
AF0FA0A656E1BBA62A15BD5, cn=ARCHANA J TAMORE
Date: 2024.09.05 14:52:48 +05'30'

(अर्चना तामोरे)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे अ.मु.स./प्र.स./सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
- ४) मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
- ५) मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
- ६) सर्व विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य/संसद सदस्य
- ७) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य.
- ८) अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग मंत्रालय, मुंबई.
- ९) अपर मुख्य सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०) अपर मुख्य सचिव, कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ११) प्रधान सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १२) प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १४) प्रधान सचिव, इतर मागास व बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १५) सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, जी.टी. हॉस्पिटल, मुंबई.
- १६) सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-
- १७) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.
- १८) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१. मुंबई.
- १९) महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर,
- २०) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- २१) मुख्य महानगर दंडाधिकारी,
- २२) सर्व विभागीय आयुक्त.
- २३) सर्व जिल्हाधिकारी,
- २४) सर्व उप विभागीय दंडाधिकारी (महसूल) तथा उप विभागीय अधिकारी,
- २५) सर्व तालुका कार्यकारी दंडाधिकारी तथा तहसिलदार,
- २६) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई
- २७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय अपील शाखा, मुंबई.
- २८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, खंडपीठ नागपूर.
- २९) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय अपील शाखा, नागपूर,
- ३०) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर,
- ३१) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय अपील शाखा, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर,

ANNEXURE “O ”

MEDICAL COUNCIL OF INDIA, NOTIFICATION: Admission schedule from the academic year 2018-19 onwards for Postgraduate courses

रजिस्ट्री सं० डी० एल०-33004/99

REGD. NO. D. L.-33004/99

भारत का राजपत्र
The Gazette of India

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग III—खण्ड 4

PART III—Section 4

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं. 144]

नई दिल्ली, बृहस्पतिवार, अप्रैल 5, 2018/चैत्र 15, 1940

No. 144]

NEW DELHI, THURSDAY, APRIL 5, 2018/CHAITRA 15, 1940

भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद्

अधिसूचना

नई दिल्ली, 5 अप्रैल, 2018

सं. भा.आ.प.-18(1)/2018-मेड./100818.— भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् अधिनियम, 1956 (1956 का 102) की धारा 33 द्वारा प्रदत्त शक्तियों का इस्तेमाल करते हुए, भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् “स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000” में पुनः संशोधन करने के लिए केंद्र सरकार की पूर्व स्वीकृति से एतद्वारा निम्नलिखित विनियम बनाती है, नामतः:-

- (i) ये विनियम, “स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा (संशोधन) विनियमावली, 2018” कहे जाएंगे।
- (ii) ये सरकारी राजपत्र में उनके प्रकाशन की तारीख से प्रवृत्त होंगे।
2. “स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000” के “स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा पाठ्यक्रम आरंभ करना और उनकी मान्यता” शीर्षक के अंतर्गत खंड 6(1), (2) और (3) को निम्नलिखित रूप में प्रतिस्थापित किया जाएगा:

“(1) कोई स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा पाठ्यक्रम आरंभ करने या पहले से चल रहे पाठ्यक्रम में वार्षिक प्रवेश क्षमता में वृद्धि करने का इच्छुक कोई संस्थान, अधिनियम की धारा 10 क के अंतर्गत केंद्र सरकार की पूर्वानुमति प्राप्त करेगा। स्नातकोत्तर डिग्री/स्नातकोत्तर डिप्लोमा पाठ्यक्रमों के लिए केंद्र सरकार द्वारा प्रदान की गई पूर्वानुमति क्रमशः चार और तीन शैक्षिक वर्षों के लिए होगी।

परंतु यह कि मेडिकल कालेजों/संस्थानों के लिए यह आवश्यक होगा कि वे मान्यता प्रदान किए जाने के तीन वर्ष अर्थात् भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् अधिनियम, 1956 की प्रथम अनुसूची में की गई एमबीबीएस शैक्षिक योग्यता के शामिल किए जाने की तारीख से तीन वर्ष के अंदर स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा पाठ्यक्रम आरंभ करने के लिए आवेदन करें। स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम आरंभ करने के लिए अनुबद्ध समय के अंदर आवेदन करने में विफल रहने पर, एम बी बी एस शैक्षिक योग्यता की मान्यता वापस लेनी आवश्यक हो जाएगी।

परंतु यह भी कि कोई ऐसे मेडिकल कालेज/चिकित्सा संस्थान, जो अनुमोदन की स्थिति में कोई स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम आरंभ करने के लिए आवेदन करने के आगामी वर्षों के लिए दो और अवसर प्रदान किए जाएंगे। इसके पश्चात केंद्र सरकार की अनुमति प्राप्त करने में विफल रहने पर, एमबीबीएस शैक्षिक योग्यता की मान्यता वापस लेनी आवश्यक हो जाएगी।

परंतु यह भी कि मौजूदा कालेजों को आवेदन करने का समय उपलब्ध कराने की दृष्टि से, उपर्युक्त, शैक्षिक वर्ष 2020-21 से प्रस्तुत की गई योजना पर लागू होगा।

- (2) संस्थान, स्नातकोत्तर चिकित्सा शैक्षिक योग्यता की मान्यता के लिए संबद्ध विश्वविद्यालय के जरिए केंद्र सरकार को आवेदन करेगा, जब दाखिल किया गया प्रथम बैच, संबद्ध विश्वविद्यालय द्वारा आयोजित की जाने वाली परीक्षा में बैठने के लिए नियत होगा।

मूल्यांकन में कमियां पाए जाने की स्थिति में संस्थान को, परिषद् द्वारा कमियों के संसूचन की तारीख से 30 दिन के अंदर अनुपालन प्रस्तुत करने का एक अवसर प्रदान किया जाएगा। कमियों का अनुपालन करने के ऐसे अवसर का लाभ संस्थान द्वारा केवल दो बार लिया जाएगा। अनुपालन के संतोषजनक पाए जाने पर स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा समिति, पाठ्यक्रम को मान्यता देने की अनुशंसा संसूचित करेगी। अन्य सभी मामलों में, उप-खंड (1) के अंतर्गत प्रदान की गई केंद्र सरकार की पूर्वानुमति, स्नातकोत्तर डिग्री/स्नातकोत्तर डिप्लोमा पाठ्यक्रम के लिए क्रमशः चार और तीन वर्षों के पश्चात व्ययगत हुई मानी जाएगी। इसके अलावा, ऐसे मामलों में, केंद्र सरकार से, स्नातकोत्तर डिग्री पाठ्यक्रम के केवल प्रथम चार बैचों और स्नातकोत्तर डिप्लोमा पाठ्यक्रमों के तीन बैचों के संबंध में, भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् अधिनियम, 1956 की प्रथम अनुसूची में शैक्षिक योग्यताएं शामिल करने की अनुशंसा की जाएगी।

- (3) उप-खंड 2 में यथा अपेक्षित समय से मान्यता प्राप्त करने में विफल रहने की स्थिति में संबंधित स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम में दाखिला बंद कर दिया जाएगा।

मौजूदा पाठ्यक्रमों के लिए मान्यता प्राप्त करने में संस्थान के विफल रहने की स्थिति में, परिषद् केंद्र सरकार से निवारक शास्ति लगाने की अनुशंसा कर सकती है, जो स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम की प्रति सीट दस लाख रुपये और/या संस्थान के अन्य स्नातकोत्तर चिकित्सा पाठ्यक्रमों के बंद किए जाने और/या किसी विनिर्दिष्ट अवधि के लिए स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम आरंभ करने या सीटों में वृद्धि करने के लिए आवेदन करने से संस्थान को विवर्जित करने और/या एमबीबीएस में प्रवेश क्षमता को कम करने तक हो सकती है।"

3. "स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000" के "सामान्य" शीर्षक के अंतर्गत खंड 8(1) को निम्नलिखित रूप में प्रतिस्थापित किया जाएगा:-

"भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् (संशोधन) अधिनियम, 1993 के प्रारंभण से पहले स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम चलाने के लिए भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् अधिनियम, 1956 के अंतर्गत मान्यताप्राप्त चिकित्सा संस्थान, आयुर्विज्ञान तथा शल्य विज्ञान स्नातक (एम बी बी एस) पाठ्यक्रम चलाने के लिए मान्यताप्राप्त मेडिकल कालेज और स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा प्रदान करने के उद्देश्य के लिए केंद्र सरकार द्वारा स्थापित चिकित्सा संस्थान, स्नातकोत्तर चिकित्सा पाठ्यक्रम आरंभ करने या पहले से चल रहे किसी स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा पाठ्यक्रम में प्रवेश क्षमता में वृद्धि करने के पात्र होंगे।

परंतु यह कि भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् अधिनियम, 1956 के अंतर्गत एमबीबीएस डिग्री प्रदान करने के लिए मान्यता प्रदान न किए गए मेडिकल कालेजों के लिए यह अनुमति होगी कि वे तीसरे नवीनीकरण के समय अर्थात् एमबीबीएस पाठ्यक्रम के चौथे बैच के दाखिले के साथ प्रि-नैदानिक और पारा-नैदानिक विषयों नामतः शरीररचना-विज्ञान; शरीरक्रिया-विज्ञान; जीवरसायन; भेषज-विज्ञान; रोग-विज्ञान; सूक्ष्मजीव-विज्ञान; फार्मसिक मेडिसिन; और कम्प्यूटिटी मेडिसिन में और चौथे नवीनीकरण के समय अर्थात् एमबीबीएस पाठ्यक्रम के

लिए पांचवे बैच के दाखिले के साथ नैदानिक विषयों नामतः निश्चेतना-संचेतना-हर-विज्ञान; त्वचारोग-विज्ञान; रतिजरोग विज्ञान एवं कुष्ठ रोग; जनरल मेडिसिन, बालरोग; मनश्चिकित्सा; विकिरण निदान; रेडिएशन ऑनकोलोजी; श्वसनी मेडिसिन; नाक-कान-गला रोग-विज्ञान; जनरल सर्जरी; नेत्ररोग-विज्ञान; अस्थि रोग; प्रसूति एवं स्त्रीरोग-विज्ञान में किसी स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा पाठ्यक्रम आरंभ करने के लिए आवेदन कर सकें।"

4. "स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000" में "स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों के लिए अभ्यर्थी के चयन की प्रक्रिया" शीर्षक के अंतर्गत विनियम 9 को निम्नलिखित रूप में प्रतिस्थापित किया जाएगा:-

प्रस्तावना

1. भारत की संसद ने, भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् (संशोधन) अधिनियम, 2016 द्वारा भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् अधिनियम, 1956 को संशोधित कर दिया है। राष्ट्रपति की मंजूरी प्राप्त होने के पश्चात यह संशोधन अधिनियम, 5 अगस्त 2016 को भारत के राजपत्र में अधिसूचित कर दिया गया है। भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् (संशोधन) अधिनियम, 2016 ने भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् अधिनियम, 1956 में धारा 10 व और धारा 33 (ड ब) जोड़ दी है। उक्त उपबंध में, "नामित प्राधिकारी" द्वारा स्नातक-पूर्व स्तर और स्नातकोत्तर स्तर पर सभी चिकित्सा शैक्षिक संस्थानों में एक समान प्रवेश परीक्षा की व्यवस्था दी गई है। इस संशोधन के बल पर संसद ने, दिनांक 27 दिसंबर, 2010, 27 फरवरी, 2012 और 23 अक्तूबर, 2012 को सरकारी राजपत्र में अधिसूचित संशोधनों द्वारा "स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 1997" में शामिल की गई राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा (जिसे इसमें आगे "नीट" कहा गया है) की विधायी पुनीतता का उपबंध किया है।
2. पहले, नीट से संबंधित उपबंध, क्रिश्चियन मेडिकल कालेज, बैल्लोर और अन्य [2012 की टीसी (सी) संख्या 98 और 114 अन्य संबंधित याचिकाओं] के मामले में दिनांक 18 जुलाई, 2013 के अपने निर्णय के अंतर्गत माननीय उच्चतम न्यायालय द्वारा रद्द कर दिए गए हैं। तथापि, भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् और भारत की संघ सरकार द्वारा दायर की गई एक पुनर्विचार याचिका पर माननीय उच्चतम न्यायालय ने, 'भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् बनाम क्रिश्चियन मेडिकल कालेज, बैल्लोर और अन्य' शीर्षक वाली 2013 की पुनर्विचार याचिका (सिविल) संख्या 2059-2268 में दिनांक 11 अप्रैल, 2016 के अपने आदेश के अंतर्गत नीट विनियमावली को पुनरजीवित कर दिया। शैक्षिक वर्ष 2017-18 के लिए स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम में दाखिले, भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् (संशोधन) अधिनियम, 2016 के उपबंधों और माननीय उच्चतम न्यायालय द्वारा पुनरजीवित नीट विनियमावली के आधार पर और भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् (संशोधन) अधिनियम, 2016 की शर्तों के अनुसार राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा, स्नातकोत्तर स्तर पर सभी चिकित्सा शैक्षिक संस्थानों के लिए एक समान प्रवेश परीक्षा है और स्नातकोत्तर स्तर पर सभी चिकित्सा शैक्षिक संस्थानों के लिए एक समान प्रवेश परीक्षा बनी रहेगी।

9. स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों के लिए अभ्यर्थियों के चयन की प्रक्रिया निम्नलिखित होगी:-

- (1) प्रत्येक शैक्षिक वर्ष स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों में दाखिले के लिए स्नातकोत्तर स्तर पर सभी चिकित्सा शैक्षिक संस्थानों के लिए एक समान प्रवेश परीक्षा नामतः 'राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा' होगी और यह स्वास्थ्य एवं परिवार कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार के समग्र पत्रवेक्षण के अधीन आयोजित की जाएगी।

(2) "राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा" आयोजित करने के लिए 'नामित प्राधिकारी' राष्ट्रीय परीक्षा बोर्ड या स्वास्थ्य एवं परिवार कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार द्वारा नामित कोई अन्य निकाय/संगठन होगा।

(3) किसी शैक्षिक वर्ष के लिए स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम में दाखिले हेतु पात्र बनने की दृष्टि से किसी अभ्यर्थी के लिए यह आवश्यक होगा कि वह उक्त शैक्षिक वर्ष के लिए आयोजित की गई स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों हेतु पात्रता 'राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा' में 50 वें पर्सेंटाइल पर न्यूनतम अंक प्राप्त करे। तथापि, अनुसूचित जातियों, अनुसूचित जनजातियों और अन्य पिछड़ा वर्गों से संबंधित अभ्यर्थियों के संबंध में न्यूनतम अंक 40 वें पर्सेंटाइल पर होंगे। विकलांग व्यक्तियों के अधिकार अधिनियम, 2016 के अंतर्गत विनिर्दिष्ट बैंच मार्क विकलांगताओं वाले अभ्यर्थियों के संबंध में न्यूनतम अंक सामान्य श्रेणी के लिए 45 वें पर्सेंटाइल पर और अ.जा./अ.ज.जा./अ.पि.व.के लिए 40 वें पर्सेंटाइल पर होंगे। पर्सेंटाइल, स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों के लिए 'राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा' में अखिल भारतीय सामूहिक मेरिट सूची में प्राप्त उच्चतम अंकों के आधार पर निर्धारित की जाएगी।

परंतु यह कि जब संबंधित श्रेणियों में पर्याप्त संख्या में अभ्यर्थी स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों में दाखिले के लिए किसी शैक्षिक वर्ष हेतु आयोजित राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा में यथा विनिर्धारित न्यूनतम अंक प्राप्त करने में विफल रहते हैं तो भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् के परामर्श से केंद्र सरकार अपने विवेक पर, संबंधित श्रेणियों से संबंधित अभ्यर्थियों के लिए स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम में दाखिले के लिए अपेक्षित न्यूनतम अंक कम कर सकती है और केंद्र सरकार द्वारा इस प्रकार कम किए अंक केवल उसी शैक्षिक वर्ष के लिए लागू होंगे।

(4) संबंधित श्रेणियों के लिए, मेडिकल कॉलेजों/संस्थानों में सीटों का आरक्षण, राज्यों/संघ शासित क्षेत्रों में प्रचलित लागू होने वाले कानूनों के अनुसार होगा। पात्र अभ्यर्थियों की अखिल भारतीय मेरिट सूची और राज्य-वार मेरिट सूची, 'राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा' में प्राप्त अंकों के आधार पर तैयार की जाएगी और अभ्यर्थियों को केवल उक्त मेरिट सूचियों से स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों में दाखिल किया जाएगा।

परंतु यह कि ऐसे अभ्यर्थियों, जो सरकार/लोक प्राधिकरण की सेवा में हैं, की मेरिट निर्धारित करने में, 'राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा' में प्राप्त अंकों के अधिकतम 30% तक, दूर-दराज के और/या दुर्गम्य क्षेत्रों या ग्रामीण क्षेत्रों में सेवा के प्रत्येक वर्ष के लिए, प्राप्त अंकों के 10% तक एक प्रोत्साहन के रूप में सरकार/सक्षम प्राधिकारी द्वारा अंकों में भारांश दिया जा सकता है। दूर-दराज के और/या दुर्गम्य क्षेत्र या ग्रामीण क्षेत्र वह होंगे जो समय-समय पर राज्य सरकार/सक्षम प्राधिकारी द्वारा अधिसूचित किए गए हों।

(5) वार्षिक स्वीकृत प्रवेश क्षमता की 5% सीटें, स्नातकोत्तर चिकित्सा पाठ्यक्रमों में दाखिले के लिए 'राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा' की मेरिट सूची के आधार पर, विकलांग व्यक्तियों के अधिकार अधिनियम, 2016 के उपबंधों के अनुसार बैंचमार्क विकलांगताओं वाले व्यक्तियों द्वारा भरी जाएंगी।

किसी शैक्षिक वर्ष के लिए स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम में दाखिले हेतु पात्र बनने की दृष्टि से किसी अभ्यर्थी के लिए यह आवश्यक होगा कि वह उक्त शैक्षिक वर्ष के लिए आयोजित की गई स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों हेतु पात्रता 'राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश परीक्षा' में 50 वें पर्सेंटाइल पर न्यूनतम अंक प्राप्त करे। तथापि, अनुसूचित जातियों, अनुसूचित जनजातियों और अन्य पिछड़ा वर्गों से संबंधित अभ्यर्थियों के संबंध में 40 वें पर्सेंटाइल पर न्यूनतम अंक होंगे। विकलांग व्यक्तियों के अधिकार अधिनियम, 2016 के अंतर्गत विनिर्दिष्ट बैंच मार्क विकलांगताओं वाले अभ्यर्थियों के संबंध में सामान्य श्रेणी के लिए न्यूनतम अंक 45 वें पर्सेंटाइल पर और अ.जा./अ.ज.जा./अ.पि.व.के लिए 40 वें पर्सेंटाइल पर होंगे।

(6) किसी ऐसे अभ्यर्थी, जो ऊपर उप-खंड (3) में यथा विनिर्धारित न्यूनतम पात्रता अंक प्राप्त करने में विफल रहा है, को उक्त शैक्षिक वर्ष में किसी स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम में दाखिल नहीं किया जाएगा।

(7) गैर सरकारी मेडिकल कॉलेजों/संस्थानों में, कुल सीटों में से 50% (पचास प्रतिशत) सीटें राज्य सरकार या उनके द्वारा नियुक्त प्राधिकारी द्वारा भरी जाएंगी और शेष 50% (पचास प्रतिशत) सीटें "राष्ट्रीय पात्रता व प्रवेश-परीक्षा" में प्राप्त अंकों के आधार पर बनाई गई मेरिट सूची के अनुसार संबंधित मेडिकल कॉलेजों/संस्थानों द्वारा भरी जाएंगी।

(8) स्नातकोत्तर डिप्लोमा पाठ्यक्रमों में 50% सीटें, सरकारी सेवा में ऐसे चिकित्सा अधिकारियों के लिए आरक्षित होंगी, जिन्होंने दूर-दराज के और/या दुर्गम्य क्षेत्रों और/या ग्रामीण क्षेत्रों में कम से कम तीन वर्ष तक सेवा की है।

स्नातकोत्तर डिप्लोमा प्राप्त करने के पश्चात ये चिकित्सा अधिकारी, समय-समय पर राज्य सरकार/सक्षम प्राधिकारी द्वारा यथा परिभाषित दूर-दराज के और/या दूरगम्य क्षेत्रों में दो और वर्ष तक सेवा करेंगे।

(9) विश्वविद्यालय और अन्य संबंधित प्राधिकारी, दाखिले की प्रक्रिया ऐसे तरीके से आयोजित करेंगे कि सामान्य विशेषज्ञता पाठ्यक्रमों में हर वर्ष 1 मई तक और अति विशेषज्ञता पाठ्यक्रमों में 1 अगस्त तक अध्यापन आरंभ हो जाए। इस उद्देश्य के लिए वे परिशिष्ट III में दर्शायी गई समय अनुसूची का पालन करेंगे।

(10) स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों के लिए 31 मई के पश्चात और अति विशेषज्ञता पाठ्यक्रमों के लिए 31 अगस्त के पश्चात किसी भी परिस्थिति में किसी शैक्षिक सत्र के संबंध में छात्रों का कोई दाखिला नहीं किया जाएगा। विश्वविद्यालय उक्त तारीखों के पश्चात दाखिल किए गए किसी छात्र का पंजीकरण नहीं करेंगे।

(11) कोई भी प्राधिकारी/संस्थान, इन विनियमों द्वारा यथा विनिर्धारित मापदंड/प्रक्रिया का उल्लंघन करके और/या दाखिलों के संबंध में माननीय उच्चतम न्यायालय द्वारा पारित निर्णयों का उल्लंघन करके, किसी स्नातकोत्तर मेडिसिन पाठ्यक्रम में किसी अभ्यर्थी को दाखिल नहीं करेगा। उपर्युक्त का उल्लंघन करके दाखिल किए गए किसी अभ्यर्थी को परिषद् द्वारा तुरंत निकाल दिया जाएगा। ऐसे प्राधिकारी/संस्थान, जो इन विनियमों और/या माननीय उच्चतम न्यायालय द्वारा पारित निर्णयों का उल्लंघन करके किसी छात्र को दाखिला प्रदान करता है, उसके विरुद्ध ऐसी कार्रवाई की जा सकेगी जो परिषद् द्वारा विनिर्धारित की जाए, जिसमें आगामी शैक्षिक वर्ष/वर्षों के लिए उसकी स्वीकृत प्रवेश क्षमता से, किए गए ऐसे दाखिलों की सीमा के समतुल्य सीटों का अभ्यर्षण शामिल है।”

5. स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली में 9 क (3) के पश्चात निम्नलिखित खंड जोड़ा जाएगा:-

9 क (4) स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों में दाखिले के लिए सामूहिक परामर्श में सीट ब्लाकिंग और परामर्श के दौरान नया विकल्प चुनने की अनुमति रोकने की दृष्टि से, शुल्क की जब्ती, परिशिष्ट-III में दिए गए मापदंडों के अनुसार होगी।

6. “ स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000” में, स्टाफ संकाय शीर्षक के अंतर्गत खंड 11.1 (क) में निम्नलिखित

अभिवर्धन किया जाएगा, दूसरे परंतुक के पश्चात निम्नलिखित जोड़ा जाएगा:

“न्यूनतम अपेक्षित स्टाफ (सामान्य विशेषज्ञता):

(प्रथम इकाई)

1-प्रोफेसर

1-एसोसिएट प्रोफेसर

1-सहायक प्रोफेसर

1-वरिष्ठ रेजीडेंट

2-कनिष्ठ रेजीडेंट

विभाग की बाकी इकाइयों (बहु-इकाई विभागों में) का अध्यक्ष प्रोफेसर या एसोसिएट प्रोफेसर हो सकता है और बाकी दो संकाय सदस्य, एक वरिष्ठ रेजीडेंट तथा दो कनिष्ठ रेजीडेंटों के अलावा सहायक प्रोफेसर हो सकते हैं।

उपर्युक्त परिभाषा, श्वसनी मेडिसिन/त्वचारोग-विज्ञान, रतिजरोरोग-विज्ञान, कुष्ठ रोग/नेत्ररोग-विज्ञान/नाक कान गला रोग-विज्ञान आदि जैसे दिवा देखभाल सेवाओं वाले विभागों/गंभीर देखभाल वाले विभागों पर लागू नहीं होगी। परिषद् ने स्नातकोत्तर में सभी विभागों में रेजीडेंटों की शर्त शामिल करने का भी निर्णय लिया है।

7. “स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000” में ‘स्टाफ संकाय’ शीर्षक के अंतर्गत खंड 11.1 (ख) में निम्नलिखित

अभिवर्धन किया जाएगा, तीसरे परंतुक के पश्चात निम्नलिखित जोड़ा जाएगा:-

“न्यूनतम अपेक्षित स्टाफ (अति विशेषज्ञता):

(प्रथम इकाई)

1-प्रोफेसर

1-एसोसिएट प्रोफेसर

1-सहायक प्रोफेसर

1-वरिष्ठ रेजीडेंट

2-कनिष्ठ रेजीडेंट

विभाग की बाकी इकाइयों (बहु-इकाई विभागों में) का अध्यक्ष, प्रोफेसर या एसोसिएट प्रोफेसर हो सकता है और बाकी दो संकाय सदस्य, एक वरिष्ठ रेजिडेंट तथा दो कनिष्ठ रेजिडेंटों के अलावा सहायक प्रोफेसर हो सकते हैं।

8. "स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000" के "दाखिल किए जाने वाले स्नातकोत्तर छात्रों की संख्या" शीर्षक के अंतर्गत खंड 12(1) को निम्नलिखित रूप में प्रतिस्थापित किया जाएगा/उसमें निम्नलिखित जोड़ा जाएगा:-

दूसरे पैराग्राफ में "रेडियोथेरेपी" शब्द "रेडिएशन ऑनकोलॉजी" के रूप में प्रतिस्थापित किया जाएगा।

तीसरे पैराग्राफ के पश्चात निम्नलिखित जोड़ा जाएगा:-

"यह भी कि गैर-सरकारी मेडिकल कॉलेजों/चिकित्सा संस्थानों में उक्त अनुपात के आधार पर सीटों की वृद्धि के लिए किए गए आवेदनपत्र पर केवल तभी विचार किया जाएगा, यदि उस कॉलेज/संस्थान की-

1. 15 वर्ष की स्टैंडिंग है;
2. वह 10 वर्ष से स्नातकोत्तर पाठ्यक्रम चलाने वाला होना चाहिए;
3. उसे मान्यता के मूल्यांकन की कम से कम एक निरंतरता संतोषजनक ढंग से पूरी कर लेनी चाहिए; और
4. यदि वह सीटों की वृद्धि के लिए भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् अधिनियम, 1956 की धारा 10क के अंतर्गत आवेदन करता है जो केवल संकाय सदस्य, रेजिडेंट, नैदानिक सामग्री और अवसंरचनात्मक सुविधाओं आदि के वास्तविक सत्यापन के पश्चात ही प्रदान की जाएगी।

9. "स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000" के "प्रशिक्षण कार्यक्रम" शीर्षक के अंतर्गत खंड 13(2) की तीसरी पंक्ति में "प्रत्येक शैक्षिक वर्ष" शब्द निम्नलिखित रूप में प्रतिस्थापित किए जाएंगे:-
"6 महीने की शैक्षिक अवधि"

10. "स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000" के "परीक्षा" शीर्षक के अंतर्गत खंड 14 को निम्नलिखित रूप में प्रतिस्थापित किया जाएगा:-

"डिग्री की परीक्षाओं के लिए सभी चार प्रश्नपत्रों और डिप्लोमा परीक्षा में तीन प्रश्नपत्रों में सिद्धांत के प्रत्येक प्रश्नपत्र में न्यूनतम 40% और संचयी रूप से कम से कम 50% अंक प्राप्त करना। उक्त डिग्री/डिप्लोमा परीक्षा, जैसा भी मामला हो, में कुल मिलाकर, उत्तीर्ण होने के लिए प्रयोगात्मक परीक्षा में 50% अंक प्राप्त करना अनिवार्य होगा।

11. "स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000" में परिशिष्ट में, स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमों (सामान्य विशेषज्ञता) के लिए शैक्षिक वर्ष 2018-19 में दाखिला अनुसूची के नीचे निम्नलिखित टिप्पणी जोड़ी जाएगी:-

टिप्पणी:-

1. कार्य आरंभ की अंतिम तारीख अर्थात् 10 मई के पश्चात खाली बची अखिल भारतीय कोटा सीटें, राज्य सरकार के कोटे में परिवर्तित मानी जाएगी।
2. 28 फरवरी के पश्चात अनुमत संस्थान/कालेज/पाठ्यक्रमों पर चालू शैक्षिक वर्ष के लिए दाखिले/सीटों के आबंटन हेतु विचार नहीं किया जाएगा।
3. किसी भी परिस्थितियों में, दाखिले/कार्य आरंभ की अंतिम तारीख, 31 मई के बाद नहीं बढ़ाई जाएगी।
4. उपर्युक्त समय-सारणी का निष्ठापूर्वक पालन करने के उद्देश्य के लिए शनिवार, रविवार या अवकाशों (राष्ट्रीय अवकाशों को छोड़कर) को कार्य दिवस के रूप में माना जाएगा।
5. परामर्श के दौरान नया विकल्प चुनने की छात्रों की अनुमति के संबंध में निम्नलिखित मापदंड लागू होंगे:

चक्र	निःशुल्क निर्गमन	शुल्क की जस्टी के साथ निर्गमन	आगे परामर्श के लिए अपात्र	पंजीकरण शुल्क की धनराशि
ए.आई.क्यू. I/ मानित	✓			
ए.आई.क्यू. II/मानित		यदि कार्य आरंभ नहीं किया	यदि कार्य आरंभ कर दिया	सरकारी-25,000/- रु. (अ.जा./अ. ज. जा./अ.पि.व. के लिए आधी) मानित 2,00,000/- रुपये
राज्य कोटा I	✓			
राज्य कोटा II		यदि कार्य आरंभ नहीं किया	यदि कार्य आरंभ कर दिया	सरकारी-25,000/- रु. (अ.जा./अ. ज. जा./अ.पि.व. के लिए आधी) प्राइवेट 2,00,000/- रुपये
राज्य कोटा मोप-अप			✓	
मानित मोप-अप			✓	

12. "स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000" की अनुसूची में, क्रम संख्या 25 पर खंड 'क' के अंतर्गत 'एम डी (रेडियोथेरेपी)' का नाम बदल कर निम्नलिखित किया जाएगा:-

"एम डी (रेडिएशन ऑनकोलोजी)"

डॉ. रीना नय्यर, सचिव (प्रभारी)

[विज्ञापन III/4/असा./18/17]

पाद टिप्पणी: प्रधान विनियमावली नामतः "स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षा विनियमावली, 2000" दिनांक 7 अक्टूबर, 2000 को भारत के राजपत्र के भाग III, खंड 4 में प्रकशित की गई थी और इसे भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद् की दिनांक 03/03/2001, 06/10/2001, 16/03/2005, 23/03/2006, 20/10/2008, 25/03/2009, 21/07/2009, 17/11/2009, 09/12/2009, 16/04/2010, 08/12/2010, 27/12/2010 09/02/2012, 27/02/2012, 28/03/2012, 17/04/2013, 01/02/2016, 17/06/2016, 08/08/2016, 31/01/2017, 11/03/2017, 06/05/2017, 27/06/2017 और 31/07/2017 की अधिसूचनाओं के अंतर्गत संशोधित किया गया था।

MEDICAL COUNCIL OF INDIA

NOTIFICATION

New Delhi, the 5th April, 2018

No. MCI-18/1/2018-Med./100818.— In exercise of powers conferred by Section 33 of the Indian Medical Council Act, 1956 (102 of 1956), the Medical Council of India with the previous sanction of the Central Government hereby makes the following regulations to further amend the “Postgraduate Medical Education Regulations, 2000,” namely:-

1. (i) These regulations may be called the “Postgraduate Medical Education (Amendment) Regulations, 2018”.
- (ii) They shall come into force from the date of their publication in the Official Gazette.
2. Clause 6(1), (2) & (3) under the heading “Starting of postgraduate Medical Courses and their recognition” of the “Postgraduate Medical Education Regulations, 2000”, shall be substituted as under:-

“(1) An institution intending to start a post-graduate medical education course or to increase the annual intake capacity in an already ongoing course shall obtain the prior permission of the Central Government under section 10A of the Act. The prior permission granted by the Central Government for Postgraduate Degree/Postgraduate Diploma courses shall be for four and three academic years respectively. Provided that it shall be incumbent upon Medical Colleges/Medical Institutions to make an application for starting of Post-graduate medical education courses within three years of grant of recognition, i.e., three years from the date of inclusion of the MBBS qualification awarded by the Medical College in the First Schedule of the Indian Medical Council Act, 1956. Failure to make an application for starting of Postgraduate courses within the stipulated time shall entail the withdrawal of recognition of MBBS qualification.

Provided further that a Medical College/Medical Institution that makes an application for starting of a Postgraduate course in the eventuality of disapproval shall be granted two more opportunities for the succeeding years to make an application. Failure to obtain permission of the Central Government thereafter shall entail the withdrawal of Recognition of MBBS qualification.”

Provided further that above shall be applicable to the scheme submitted from the academic year 2020-21 onwards, in order to provide time to the existing colleges to apply.

- (2) The Institution shall apply for recognition of the Post Graduate Medical qualification to the Central Government through the affiliating University, when the first admitted batch shall be due to appear for the examination to be conducted by the affiliating University.

In the event of deficiencies being found in the assessment, the Institution shall be granted an opportunity to submit compliance within 30 days from the date of communication of deficiencies by the Council. Such an opportunity to comply with the deficiencies shall be availed by the Institute only twice. The Postgraduate Medical Education Committee on finding the compliance satisfactory shall convey the recommendation to recognize the course. In all other cases, the prior permission of the Central Government granted under sub-clause (1) shall be deemed to have lapsed after four and three years for Postgraduate Degree/Postgraduate Diploma courses respectively. Further, in such cases; recommendation shall be made to the Central Government to include the qualifications in the First Schedule of the Indian Medical Council Act, 1956 only in respect of first four batches of Postgraduate Degree Courses and three batches of Postgraduate Diploma courses.

- (3) Failure to seek timely recognition as required in sub-clause 2 shall invariably result in stoppage of admission to the concerned Post Graduate course.

In the event of failure of the institute to seek recognition for existing Post Graduate courses, the Council may recommend to the Central Government for imposition of exemplary penalty which may extend to Rupees ten lakhs per seat of the postgraduate course; and/or stoppage of other postgraduate Medical courses of the Institution; and/or debar the Institution from making any application for starting or increase of seats in postgraduate courses for a specified period; and/or reducing the intake capacity in MBBS.”

3. Clause 8(1) under the heading “General” of the “Postgraduate Medical Education Regulations, 2000”, shall be substituted as under:-

“The Medical Institution recognized under the Indian Medical Council Act, 1956 for running post-graduate courses prior to the commencement of the Indian Medical Council (Amendment) Act, 1993; the Medical

Colleges recognised for running Bachelor of Medicine and Bachelor of Surgery (MBBS) course; and the Medical Institutions established by the Central Government for the purpose of imparting postgraduate medical education shall be eligible for starting a post-graduate medical education course or to increase the intake capacity in any already ongoing postgraduate medical education course.

Provided that it shall be permissible for Medical Colleges not yet recognized for the award of MBBS degree under the Indian Medical Council Act, 1956 to apply for starting of a Post-graduate medical education course in pre clinical and para clinical subjects, namely, Anatomy; Physiology; Biochemistry; Pharmacology; Pathology; Microbiology; Forensic Medicine; and Community Medicine at the time of third renewal i.e., alongwith the admission of fourth batch for the MBBS course; and in clinical subjects, namely, Anaesthesiology; Dermatology, Venereology and Leprosy; General Medicine; Paediatrics; Psychiatry; Radio-diagnosis; Radiation Oncology; Respiratory Medicine; Otorhinolaryngology; General Surgery; Ophthalmology; Orthopaedics; Obstetrics & Gynaecology, at the time of fourth renewal, i.e., along with the admission of fifth batch for the MBBS course."

4. In the "Postgraduate Medical Education Regulations, 2000", in Regulation 9 under the heading "Procedure for selection of candidate for Postgraduate courses" shall be substituted as under:-

Preamble

1. The Parliament of India has amended the Indian Medical Council Act, 1956 by the Indian Medical Council (Amendment) Act 2016. This Amendment Act after receiving the assent of the President has been notified in the Gazette of India on 5th August 2016. The Indian Medical Council (Amendment) Act 2016 has inserted section 10 D and section 33 (mb) to the Indian Medical Council Act, 1956. The said provision provides for a uniform entrance examination to all medical educational institutions at the under graduate level and post graduate level by the "designated authority". By virtue of this Amendment the Parliament has provided legislative sanctity to the National Eligibility-Cum-Entrance Test [hereinafter "NEET"] included in the Post-Graduate Medical Education Regulations, 1997 by Amendments notified in the Official Gazette on 27th December 2010, 27th February 2012 and 23rd October 2012.
2. Earlier the provisions relating to NEET were quashed by the Hon'ble Supreme Court vide its judgment dated 18th July 2013 in Christian Medical College Vellore & Ors. (TC (C) No. 98 of 2012 and other 114 connected petitions). However, on a Review Petition preferred by the Medical Council of India and the Union of India, the Hon'ble Supreme Court vide its order dated 11th April 2016 in Review Petition (c) Nos. 2059-2268 of 2013 captioned as Medical Council of India vs. Christian Medical College Vellore & Ors. has revived NEET Regulations. The admission to postgraduate courses for the academic year 2017-18 were conducted on the basis of provisions of the Indian Medical Council (Amendment) Act, 2016 and the NEET Regulations revived by the Hon'ble Supreme Court and in the Terms of the Indian Medical Council (Amendment) Act, 2016 the National Eligibility-cum-Entrance Test is the uniform entrance examination to all medical educational institutions at the post graduate level and shall continue to be the uniform entrance examination to all medical educational institutions at the post graduate level.

9. **Procedure for selection of candidate for Postgraduate courses shall be as follows:-**

- (1) There shall be a uniform entrance examination to all medical educational institutions at the Postgraduate level namely 'National Eligibility-cum-Entrance Test' for admission to postgraduate courses in each academic year and shall be conducted under the overall supervision of the Ministry of Health & Family Welfare, Government of India.
- (2) The "designated authority" to conduct the 'National Eligibility-cum-Entrance Test' shall be the National Board of Examination or any other body/organization so designated by the Ministry of Health and Family Welfare, Government of India.
- (3) In order to be eligible for admission to Postgraduate Course for an academic year, it shall be necessary for a candidate to obtain minimum of marks at 50th percentile in the 'National Eligibility-Cum-Entrance Test for Postgraduate courses' held for the said academic year. However, in respect of candidates belonging to Scheduled Castes, Scheduled Tribes, and Other Backward Classes, the minimum marks shall be at 40th percentile. In respect of candidates with benchmark disabilities specified under the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016, the minimum marks shall be at 45th percentile for General Category and 40th percentile for SC/ST/OBC. The percentile shall be determined on the basis of highest marks secured in the All India Common merit list in National Eligibility-cum-Entrance Test for Postgraduate courses.

Provided when sufficient number of candidates in the respective categories fail to secure minimum marks as prescribed in National Eligibility-cum-Entrance Test held for any academic year for admission to Postgraduate Courses, the Central Government in consultation with Medical Council of India may at its

discretion lower the minimum marks required for admission to Post Graduate Course for candidates belonging to respective categories and marks so lowered by the Central Government shall be applicable for the academic year only.

- (4) The reservation of seats in Medical Colleges/institutions for respective categories shall be as per applicable laws prevailing in States/Union Territories. An all India merit list as well as State-wise merit list of the eligible candidates shall be prepared on the basis of the marks obtained in National Eligibility-cum-Entrance Test and candidates shall be admitted to Postgraduate Courses from the said merit lists only.

Provided that in determining the merit of candidates who are in service of government/public authority, weightage in the marks may be given by the Government/Competent Authority as an incentive upto 10% of the marks obtained for each year of service in remote and/or difficult areas or Rural areas upto maximum of 30% of the marks obtained in National Eligibility-cum Entrance Test. The remote and/or difficult areas or Rural areas shall be as notified by State Government/Competent authority from time to time.”.

- (5) 5% seats of annual sanctioned intake capacity shall be filled up by persons with benchmark disabilities in accordance with the provisions of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016, based on the merit list of National Eligibility-Cum-Entrance Test for admission to Postgraduate Medical Courses.

In order to be eligible for admission to Postgraduate Course for an academic year, it shall be necessary for a candidate to obtain minimum of marks at 50th percentile in the ‘National Eligibility-Cum-Entrance Test for Postgraduate courses’ held for the said academic year. However, in respect of candidates belonging to Scheduled Castes, Scheduled Tribes, and Other Backward Classes, the minimum marks shall be at 40th percentile. In respect of candidates with benchmark disabilities specified under the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016, the minimum marks shall be at 45th percentile for General Category and 40th percentile for SC/ST/OBC.

- (6) No candidate who has failed to obtain the minimum eligibility marks as prescribed in Sub-Clause (3) above shall be admitted to any Postgraduate courses in the said academic year.
- (7) In non-Governmental medical colleges/institutions, 50% (Fifty Percent) of the total seats shall be filled by State Government or the Authority appointed by them, and the remaining 50% (Fifty Percent) of the seats shall be filled by the concerned medical colleges/institutions on the basis of the merit list prepared as per the marks obtained in National Eligibility-cum-Entrance Test.”
- (8) 50% of the seats in Postgraduate Diploma Courses shall be reserved for Medical Officers in the Government service, who have served for at least three years in remote and /or difficult areas and / or Rural areas. After acquiring the Postgraduate Diploma, the Medical Officers shall serve for two more years in remote and /or difficult areas and / or Rural areas as defined by State Government/Competent authority from time to time.
- (9) The Universities and other authorities concerned shall organize admission process in such a way that teaching in broad speciality postgraduate courses starts by 1st May and for super speciality courses by 1st August each year. For this purpose, they shall follow the time schedule indicated in Appendix-III.
- (10) There shall be no admission of students in respect of any academic session beyond 31st May for postgraduate courses and 31st August for super speciality courses under any circumstances. The Universities shall not register any student admitted beyond the said date.
- (11) No authority / institution shall admit any candidate to any postgraduate medicine course in contravention of the criteria / procedure as laid down by these Regulations and / or in violation of the judgements passed by the Hon’ble Supreme Court in respect of admissions. Any candidate admitted in contravention / violation of aforesaid shall be discharged by the Council forthwith. The authority / institution which grants admission to any student in contravention / violation of the Regulations and / or the judgements passed by the Hon’ble Supreme Court, shall also be liable to face such action as may be prescribed by the Council, including surrender of seats equivalent to the extent of such admission made from its sanctioned intake capacity for the succeeding academic year / years.”.

5. In the Postgraduate Medical Education Regulations following clause shall be added after 9A(3):-

9A(4) In order to prevent seat blocking in common counseling for admission to Postgraduate Courses and permissibility to exercise fresh choice during Counseling, forfeiture of fee shall be in accordance with the matrix contained in appendix-III.

6. In the “Postgraduate Medical Education Regulations, 2000”, the following additions in clause 11.1(a) under the heading Staff – Faculty, the following shall be added after the second proviso:

Minimum staff required (Broad speciality):

(First Unit)

1-Professor

1-Associate Professor

1- Assistant Professor

1-Senior Resident

2-Junior Resident

Remaining units of the department (in multi unit departments) can be headed by Professor or Associate Professor and remaining two faculties can be Assistant Professor in addition to one Senior Resident and two Junior Resident.

The above definition shall not apply to the Departments of Critical Care/Departments with day care services such as Respiratory Medicine/ Dermatology Venereology Leprosy/Ophthalmology/Otorhinolaryngology etc. The Council also decided to include the requirement of Residents in all departments in the Postgraduate..

7. In the "Postgraduate Medical Education Regulations, 2000", the following additions in clause 11.1(b) under the heading Staff – Faculty, the following shall be added after the third proviso

Minimum staff required (Super-speciality):

(First Unit)

1-Professor

1-Associate Professor.

1- Assistant Professor

1-Senior Resident

2-Junior Resident

Remaining units of the department (in multi-unit departments) can be headed by Professor or Associate Professor and remaining two faculties can be Assistant Professor in addition to one Senior Resident and two Junior Resident.

8. Clause 12(1) under the heading "Number of Postgraduate students to be admitted " of the "Postgraduate Medical Education Regulations, 2000", following shall be substituted/added:-

The word Radiotherapy shall be substituted as "Radiation Oncology" in 2nd paragraph

After Third paragraph following shall be added:-

Provided further that in non-governmental Medical Colleges/Medical Institution, the application for increase of seats on the basis of said ratio shall be considered only if the College/Institute:-

1. Has a standing of 15 years
2. Should be running the Postgraduate course since 10 years
3. Should have completed atleast 1 continuance of recognition assessment satisfactorily and
4. Applies u/s 10A of the Indian Medical Council Act, 1956 for increase of seats which would be granted only after physical verification of faculty, resident, clinical material and infrastructural facilities etc.

9. Clause 13(2) under the heading "TRAINING PROGRAMME" of the "Postgraduate Medical Education Regulations, 2000", in third line "each academic year" shall be substituted as under:-

"Academic Term of 6 months"

10. Clause 14 under the heading "EXAMINATION" of the "Postgraduate Medical Education Regulations, 2000", following shall be substituted as under:-

Obtaining a minimum of 40% marks in each theory paper and not less than 50% cumulatively in all the four papers for degree examinations and three papers in diploma examination. Obtaining of 50% marks in Practical examination shall be mandatory for passing the examination as a whole in the said degree/diploma examination as the case may be.

11. In the Postgraduate Medical Education Regulations, 2000, in appendix the following note shall be added below the Admission schedule from the academic year 2018-19 onwards for Postgraduate Courses (broad Speciality):-

Note:

1. All India Quota Seats remaining vacant after last date for joining, i.e 10th May will be deemed to be converted into State Quota.
2. Institute/College/Courses permitted after 28th February will not be considered for admission/allotment of seats for current academic year.
3. In any circumstances, last date for admission/joining will not be extended after 31st May.
4. For the purpose of ensuring faithful obedience to the above time-schedule, Saturday, Sunday or Holidays (except National Holiday) shall be treated as working day.
5. The following Matrix shall be applicable with regard to permissibility to students to exercise fresh choice during counseling :-

Round	Free Exit	Exit with forfeiture of fees	Ineligible for further counselling	Amount of registration fee
AIQ I/Deemed	✓			
AIQ II / Deemed		If not joined	If joined	Government – Rs. 25,000 (half for SC/ST/OBC) Deemed – Rs. 2,00,000
State Quota I	✓			
State Quota II		If not joined	If joined	Government – Rs. 25,000 (half for SC/ST/OBC) Private – Rs. 2,00,000
State Quota Mop- Up			✓	
Deemed Mop-Up			✓	

12. In Schedule of the Postgraduate Medical Education Regulations, 2000, under Clause “A” at Sl.No. 25, the nomenclature of “MD(Radio-Therapy)” is changed to

“MD (Radiation Oncology)”.

Dr. REENA NAYYAR, Secy. (Ic)
[ADVT. III/4/Exty./18/17]

Footnote: The Principal Regulations namely, “Postgraduate Medical Education Regulations, 2000” were published in Part III, Section 4 of the Gazette of India on 7th Oct., 2000 and amended *vide* Medical Council of India Notification dated 03/03/2001; 06/10/2001; 16/03/2005; 23/03/2006; 20/10/2008; 25/03/2009; 21/07/2009; 17/11/2009; 09/12/2009; 16/04/2010; 08/12/2010; 27/12/2010; 09/02/2012; 27/02/2012; 28/03/2012; 17/04/2013; 01/02/2016; 17/06/2016; 08/08/2016; 31/01/2017; 11/03/2017; 06/05/2017; 27/06/2017 and 31/07/2017

RAKESH
SUKUL

Digitally signed by
RAKESH SUKUL
Date: 2016.04.27
14:07:57 +05'30'

Uploaded by Dte. of Printing at Government of India Press, Ring Road, Mayapuri, New Delhi-110064
and Published by the Controller of Publications, Delhi-110054.

ANNEXURE "P"

**Specimen Copy of Online Application form DNB Degree/ Diploma
NEET-PG 2024.**

The form will be made available on the website

www.mahacet.org.

ANNEXURE "Q "

General Instructions for filling online application Form

STEPS FOR APPLICATION FORM	
Fill Application Form	→ Verify the correctness of entries made in Application Form
Make Payment by Online	→ After successful Payment Upload required Documents
Take Print out of Application form	
*The candidate has not uploaded required document will not be considering nighters for Document verification nor for admission process.	
1.	Click Here - Process flow for DNB Degree/Diploma Admission - 2024
2.	Applicant should have a valid Email Id.
3.	Before filling Online Application Form Download INFORMATION BROCHURE and read the same carefully. Candidates ascertain the eligibility before filling application form and paying fees.
4.	Candidate should note the password given by Him/Her and keep in safe custody. It is necessary for further login. Safe custody of the password is the responsibility of candidate.
5.	Please note that if a candidate commits any mistake in filling the online Application Form, it cannot be corrected by this office. The Office will take no responsibility of any kind for such forms.
6.	The Applicant must possess the required criteria and education qualification as mentioned in the Information Brochure.
7.	Applicant email id and mobile number will be used for OTP based registration process and further correspondence.
8.	After reading above instructions to fill Online Application Form, the Applicant has to click Next button to display Online Application Form.
9.	Candidate should Login with Application No. (User Name) and his/her Unique Password and verify the correctness of entries made in application form. There is provision to make changes in the Application Form before confirmation. There is no provision to make changes in the application form after confirmation. Candidate can pay registration fee online via Credit card / Debit Card or Internet banking. Online payment should be done till last date stated in the Notice.
10.	Candidate have to make Payment through Online Payment Gateway.
11.	After successful Payment, candidate should upload required Documents before the scheduled date. The candidate should pre-scan the documents, name it and keep ready on the desk. Instructions For the Image Upload is As follows <ul style="list-style-type: none"> • Size of each document must be less than 200 kb. • Width (Horizontal) of document must be GREATER THAN 400px • Height (Vertical) of document must be GREATER THAN 600px. • Document must be in .jpg or .jpeg Format only. Note = To resize image, Open it in Paint. Click on '<Resize>', select Pixels and specify Horizontal and Vertical values. Don't use percentage.
12.	Office will do Online Scrutiny of uploaded Documents. Candidate who has not uploaded required document will not be considered for Admission Process. Or will not be eligible for constitutional reservation.
13.	Applicant need not send copy of application form or any document to this office. However candidate may take print out of application form for His/Her subsequent use / record.

ANNEXURE “R”

Specimen Copy of Online Preference form

The form will be made available on the website

www.mahacet.org.

ANNEXURE “S”

Govt. GR for DNB Degree /Diploma

शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालये व
महानगरपालिका अंतर्गत असलेल्या वैद्यकीय
महाविद्यालयांमध्ये सार्वजनिक आरोग्य
विभागातील सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकारी
यांचे DNB अभ्यासक्रमासाठी
प्रवेशप्रक्रीयेबाबत...

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: डिएनबी २०२२/प्र.क्र.२४/सेवा-३

१० वा मजला, संकुल इमारत, गो.ते. रुग्णालय, संकुल इमारत,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ००९

दिनांक : ०४ फेब्रुवारी, २०२२

प्रस्तावना :-

वैद्यकीय पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाकरिता National Board of Examination (NBE) ही संस्था भारत सरकारतर्फे कार्य करते व त्यांच्यामार्फत विविध विशेषज्ञ अभ्यासक्रमाकरिता परीक्षा घेऊन Diplomate of National Board (DNB) ही पदवी /पदविका प्रदान करण्यात येते. सदर अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशाकरिता NBE तर्फे राष्ट्रीय स्तरावर सामाईक प्रवेश परीक्षा घेण्यात येते व गुणवत्तेनुसार मध्यवर्ती समुपदेशनाद्वारे (Centralized Counselling) जागा भरण्यात येतात. महानगरपालिके अंतर्गत व वैद्यकीय शिक्षण विभागांतर्गची वैद्यकीय महाविद्यालयांमध्ये NBE बोर्डाकडून उपलब्ध झालेल्या जागांपैकी या विभागाच्या सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकार्यांसाठी DNB पदवी व Post Diploma DNB पदवी या अभ्यासक्रमाकरिता NBE च्या मार्गदर्शक तत्वानुसार जागा राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत. या अनुषंगाने सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकारी यांचे DNB प्रवेशाकरिता समितीचे गठन करून प्रवेशाचे निकष निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

महानगरपालिका व वैद्यकीय शिक्षण विभाग यांचे अंतर्गत असलेल्या वैद्यकीय महाविद्यालयांमध्ये सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकारी यांचे DNB पदवी प्रवेशाकरिता खालीलप्रमाणे समितीचे गठन करून प्रवेशाचे निकष निश्चित करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

१. सन २०२१-२०२२ या शैक्षणिक वर्षापासून या विभागातील सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिका-यांसाठीच्या प्रवेश प्रक्रियेचे आयोजन, उमेदवारांची गुणवत्ता यादी आणि त्या गुणवत्ता यादीच्या आधारे विहित पद्धतीनुसार प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण करणे, ही कार्ये पार पाडण्याकरिता संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांना सक्षम अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात यावे. तसेच सदर प्रवेश प्रक्रीया पार पाडण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.

संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई

- अध्यक्ष

सहसचिव, सेवा३-, सावि.आ., मंत्रालय, मुंबई	- सदस्य
उपसचिव, समाज कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई	- सदस्य
सहसंचालक, अर्थ व प्रशासन आ.आ.से., मुंबई	- सदस्य
आयुक्तालय, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन यांचे प्रतिनिधी, मुंबई	- सदस्य
सहा.संचालक, (पी.जी.सेल), आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई	- सदस्य सचिव

४. या अभ्यासक्रमासाठी धनादेश अथवा ऑनलाईन पद्धतीने अर्ज नोंदणी शुल्क जमा करण्याकरिता राज्यस्तरावर Director of Health Service Mumbai -NBE या नावाने केंद्रशासन अंगीकृत बँक खाते उघडण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर बँक खात्याचे सहयाचे अधिकार हे संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई व सहा.संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांना राहतील. सदर बँक खात्यामध्ये नोंदणी शुल्क तसेच बंधपत्र अनुपालन न केल्यास दंडाची रक्कम जमा करण्यात यावी. तसेच सदर प्रवेश प्रक्रियेचा (ऑनलाईन किंवा ऑफलाईन पद्धतीने राबविल्यास) खर्च उमेदवारांच्या प्राप्त शुल्क व बंधपत्रीत दंडामधून भागविण्यात यावा. सदर प्रवेश प्रक्रियेअंतर्गत प्रवेश घेणाऱ्या उमेदवारांकडून अर्ज नोंदणी शुल्क भरणे व सदरचे शुल्क ठरविण्याचे अधिकार संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय यांना राहतील. एकदा शुल्क भरल्यानंतर पुन्हा उमेदवारांना परत मिळणार नाही.

५. जे उमेदवार DNB पदवी अभ्यासक्रमांची जागा निश्चीत करून संस्थेत रुजू होणार नाहीत तसेच संस्थेमध्ये रुजू होऊन शैक्षणिक कालावधी पूर्ण न करता जागा सोडतील अशा उमेदवारांकडून रुपये १०.०० लाख (रुपये दहा लाख फक्त) इतका दंड वसूल करण्यात येईल.

६. DNB पदवी तसेच Post Diploma DNB पदवी जागांच्या प्रवेश प्रक्रियेकरीता अतिदुर्गम, दुर्गम व ग्रामीण भागातील सेवेसाठी सेवांतर्गत उमेदवारांना या विभागाच्या शासन निर्णय दि.१९/०३/२०१९ मधील तरतूदीनुसार अतिरिक्त गुण देण्यात येतील.

७. DNB पदवी अभ्यासक्रमासाठी शासन सेवेत कार्यरत असलेले जे वैद्यकीय अधिकारी ५० टक्के सेवांतर्गत कोटयातून प्रवेश घेतील अशा वैद्यकीय अधिका-यांना त्यांचा ३ वर्षांचा पदवी अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यावर शासन निर्णय दि. १९/०३/२०१९ नुसार ५ वर्षांची बंधपत्रीत सेवा पूर्ण करावी लागेल व Post Diploma DNB पदवी अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेणा-या सेवांतर्गत अधिका-यांचा २ वर्षांचा पदवी अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यावर ५ वर्षांची बंधपत्रीत सेवा पूर्ण करावी लागेल. तसेच सेवा पूर्ण न केल्यास रु. ५०,००,०००/- (रुपये पन्नास लक्ष) एवढी तसेच शासन वेळोवेळी विहित करेल एवढी बंधपत्राची रक्कम दंड म्हणून भरावी लागेल.

८. जे उमेदवार DNB पदवी / Post Diploma DNB पदवी कोर्सेससाठी वैद्यकीय शिक्षण विभाग / महापालिका यांच्या अधिनस्त वैद्यकीय महाविद्यालयांमध्ये प्रवेश घेतील अशा उमेदवारांची मुळ शैक्षणिक प्रमाणपत्रे त्यांनी प्रवेश घेतलेल्या संस्थेमध्ये जमा करणे बंधनकारक राहिल. उमेदवाराचा

शैक्षणिक कालावधी पूर्ण करून उमेदवार उत्तीर्ण झाल्यावर शासनाने विहित केलेली बंधपत्रीत सेवा पूर्ण केल्यावर किंवा बंधपत्र पूर्ण न केल्यास त्या अनुषंगाने आकारण्यात आलेला दंड भरल्यानंतरच मुळ शैक्षणिक प्रमाणपत्रे परत करण्यात येतील. तसेच याबाबत आरोग्य सेवा आयुक्तालयामार्फत वेळोवेळी मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करण्यात येतील.

९. MMC/MCI registration renewal of the candidates - जे उमेदवार शासनाने विहित केलेली बंधपत्रीत सेवा पूर्ण करणार नाहीत तसेच दंड सुध्दा भरणार नाहीत अशा उमेदवारांवर महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषद अधिनियम १९६५ च्या २२ - १ मधून तरतूदीनुसार कार्यवाही करण्याबाबत महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषदेस संबंधितांची नावे प्रस्तावित करण्याचे अधिकार संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय यांना राहतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०२०४१६४५१३९९१७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

LAHANE
VIJAYKUMAR
LAXMANRAO

(वि.ल.लहाने)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

Digitally signed by LAHANE VIJAYKUMAR LAXMANRAO
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA,
ou=PLANNING DEPARTMENT, postalCode=400032,
st=Maharashtra,
2.5.4.20=04747770d4845170e3864652c9b9e380c78f11
c0a607746c0b15w34648284,
serialNumber=91CF303CCF98A9BC38FDB7CDA71DA771A
6A7250,
serialNumber=8902AEDC7471C4CF3899A7F59E5A6F5D
C8D02C0538F2C8BEE4B71E77EC0, cn=LAHANE
VIJAYKUMAR LAXMANRAO
Date: 2022.02.04 17:45:55 +05'30'

प्रत,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव
३. मा.मंत्री (सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. राज्यमंत्री (सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
५. मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
६. अपर मुख्य सचिव (वित्त) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
७. अपर मुख्य सचिव (नियोजन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
८. अ.मु.स., सार्वजनिक आरोग्य यांचे स्वीय सहायक, गो.ते.रुग्णालय संकुल इमारत, मुंबई.
९. प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य, यांचे स्वीय सहायक, गो.ते.रुग्णालय संकुल इमारत, मुंबई.
१०. सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये, यांचे स्वीय सहायक, गो.ते.रुग्णालय संकुल इमारत, मुंबई.

११. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय विभाग, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
१२. आयुक्त, आरोग्य सेवा व कु.क.तथा संचालक, रा.आ.अ, आरोग्य भवन, मुंबई.
१३. संचालक, आरोग्य सेवा, आरोग्य भवन, मुंबई.
१४. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई.
१५. उपसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)
१६. जिल्हा शल्यचिकित्सक, सामान्य रुग्णालय (सर्व).
१७. जिल्हा अरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व).
१८. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२ लेखा परिक्षा लेखा व अनुज्ञेयता, मुंबई/नागपूर.
१९. लेखा व अधिदान, मुंबई
२०. जिल्हा कोषागार अधिकारी (संबंधित).
२१. निवृडनस्ती (सेवा-३)

Diploma GR

सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत असलेल्या
जिल्हा रुग्णालयांमध्ये DNB अभ्यासक्रम सुरु
करण्यास तसेच प्रवेश प्रक्रिया निश्चित
करणेबाबत . . .

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: डिएनबी २०२२/प्र.क्र.२४/सेवा-३
१० वा मजला, संकुल इमारत, गो.ते. रुग्णालय, संकुल इमारत,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ००१
दिनांक : ०२ जानेवारी, २०२३

प्रस्तावना :-

वैद्यकीय पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाकरीता National Board of Examination (NBE) ही संस्था भारत सरकारतर्फे कार्य करते व त्यांच्यामार्फत विविध विशेषज्ञ अभ्यासक्रमाकरीता परीक्षा घेऊन Diplomate of National Board (DNB) ही पदवी /पदविका प्रदान करण्यात येते. सदर अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशाकरीता NBE तर्फे राष्ट्रीय स्तरावर सामाईक प्रवेश परीक्षा घेण्यात येते व गुणवत्तेनुसार मध्यवर्ती समुपदेशनाद्वारे (Centralized Counselling) जागा भरण्यात येतात.

आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांनी जिल्हास्तरीय जिल्हा रुग्णालयांमध्ये DNB पदविका अभ्यासक्रम सुरु करणेबाबत कळविले होते. त्याअनुषंगाने सार्वजनिक आरोग्य विभागाने NBE कडे अर्ज सादर केले होते. मुल्यांकनापश्चात ज्या संस्थांना DNB पदविका अभ्यासक्रम राबविण्यास मान्यता दिलेली आहे अशा संस्थांमध्ये DNB पदविका अभ्यासक्रम सुरु करण्यास परवानगी देण्याची तसेच प्रवेशप्रक्रिया निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

राष्ट्रीय परीक्षा बोर्ड, नवी दिल्ली (NBE) यांनी सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गतच्या मान्यता दिलेल्या आरोग्य संस्थामध्ये (जिल्हा रुग्णालयांमध्ये) सन २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षापासून DNB पदविका अभ्यासक्रम राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. या अभ्यासक्रमाकरीता उपलब्ध होणाऱ्या एकूण जागांपैकी ५० % जागा या विभागातील सेवांतर्गत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांसाठी राखीव ठेवण्यात येतील. या संस्थांमधील जागांकरीता प्रवेश प्रक्रियेचे आयोजन, उमेदवारांची गुणवत्ता यादी आणि त्या गुणवत्ता यादीच्या आधारे विहित पद्धतीनुसार प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण करणे, ही कार्ये पार पाडण्याकरीता संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांना सक्षम अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. तसेच सदर प्रवेश प्रक्रिया पार पाडण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.

संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई

- अध्यक्ष

सह सचिव, सेवा-३, सा.आ.वि., मंत्रालय, मुंबई

- सदस्य

उप सचिव, समाज कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई	- सदस्य
सह संचालक, अर्थ व प्रशासन, आ.आ.से., मुंबई	- सदस्य
आयुक्तालय, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन यांचे प्रतिनिधी, मुंबई	- सदस्य
सहा.संचालक, (पी.जी.सेल), आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई	- सदस्य सचिव

४. या अभ्यासक्रमासाठी धनादेश अथवा ऑनलाईन पद्धतीने अर्ज नोंदणी शुल्क जमा करण्याकरिता राज्यस्तरावर Director of Health Service Mumbai -NBE या नावाने केंद्रशासन अंगीकृत बँक खाते उघडण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर बँक खात्याचे सहाय्येचे अधिकार हे संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई व सहा.संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांना राहतील. सदर बँक खात्यामध्ये नोंदणी शुल्क तसेच बंधपत्र अनुपालन न केल्यास दंडाची रक्कम जमा करण्यात यावी. तसेच सदर प्रवेश प्रक्रियेचा (ऑनलाईन किंवा ऑफलाईन पद्धतीने राबविल्यास) खर्च उमेदवारांच्या प्राप्त शुल्क व बंधपत्रीत दंडामधून भागविण्यात यावा. सदर प्रवेश प्रक्रियेअंतर्गत प्रवेश घेणाऱ्या उमेदवारांकडून अर्ज नोंदणी शुल्क भरणे व सदरचे शुल्क ठरविण्याचे अधिकार संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय यांना राहतील. एकदा शुल्क भरल्यानंतर पुन्हा उमेदवारांना परत मिळणार नाही.

५. जे उमेदवार DNB पदविका अभ्यासक्रमांची जागा निश्चीत करून संस्थेत रुजू होणार नाहीत तसेच संस्थेमध्ये रुजू होऊन शैक्षणिक कालावधी पूर्ण न करता जागा सोडतील अशा उमेदवारांकडून रुपये १०.०० लाख (रुपये दहा लाख फक्त) इतका दंड वसूल करण्यात येईल.

६. DNB पदविका अभ्यासक्रमासाठी शासन सेवेत कार्यरत असलेले जे वैद्यकीय अधिकारी ५० टक्के सेवांतर्गत कोटयातून प्रवेश घेतील अशा वैद्यकीय अधिका-यांना त्यांचा २ वर्षांचा पदविका अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यावर शासन निर्णय दि. १९/०३/२०१९ नुसार ३ वर्षांची बंधपत्रीत सेवा पूर्ण करावी लागेल. तसेच सेवा पूर्ण न केल्यास रु. ५०,००,०००/- (रुपये पन्नास लक्ष) एवढी तसेच शासन वेळोवेळी विहित करेल एवढी बंधपत्राची रक्कम दंड म्हणून भरावी लागेल.

७. तसेच जे उमेदवार खाजगी कोटयातून प्रवेश घेतील अशा खाजगी उमेदवारांना त्यांचा २ वर्षांचा पदविका अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यावर १ वर्षांची बंधपत्रीत सेवा पूर्ण करावी लागेल. तसेच सेवा पूर्ण न केल्यास रु. २०,००,०००/- (रुपये वीस लक्ष) एवढी बंधपत्राची रक्कम दंड म्हणून भरावी लागेल.

८. जे उमेदवार या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतील अशा उमेदवारांची मुळ शैक्षणिक प्रमाणपत्रे त्यांनी प्रवेश घेतलेल्या संस्थेमध्ये जमा करणे बंधनकारक राहिल. उमेदवारांचा शैक्षणिक कालावधी पूर्ण करून

उमेदवार उत्तीर्ण झाल्यावर शासनाने विहित केलेली बंधपत्रीत सेवा पुर्ण केल्यावर किंवा बंधपत्र पूर्ण न केल्यास त्या अनुषंगाने आकारण्यात आलेला दंड भरल्यानंतरच मुळ शैक्षणिक प्रमाणपत्र परत करण्यात येतील. तसेच याबाबत आरोग्य सेवा आयुक्तालयामार्फत वेळोवेळी मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करण्यात येतील.

९. MMC/MCI registration renewal of the candidates - जे उमेदवार शासनाने विहित केलेली बंधपत्रीत सेवा पुर्ण करणार नाहीत तसेच दंड सुध्दा भरणार नाहीत अशा उमेदवारांवर महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषद अधिनियम १९६५ च्या २२ - १ मधून तरतूदीनुसार कार्यवाही करण्याबाबत महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषदेस संबंधितांची नावे प्रस्तावित करण्याचे अधिकार संचालक, आरोग्य सेवा आयुक्तालय यांना राहतील.

१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०१०२१६४०१५७२१७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षात्कृत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

LAHANE
VIJAYKUMAR
LAXMANRAO

Digitally signed by LAHANE VIJAYKUMAR LAXMANRAO
DN: cn=LAHANE VIJAYKUMAR LAXMANRAO, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA,
ou=PLANNING DEPARTMENT, postalCode=400032,
st=Maharashtra,
2.5.4.23=047AF7796488179638646208c0380278F11c6
6077460b15e93f6828a,
serialNumber=91CF303CCF9BAFBC28F087CA71DA717A6A
7295,
serialNumber=802AEDC7AF3AC3F8B67FF1955AFA1DC8F
00C03B87C0B8E4678F7F3C8, cn=LAHANE
VIJAYKUMAR LAXMANRAO
Date: 2023.01.02 17:08:03 +05'30'

(वि.ल.लहाने)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव
३. मा.मंत्री (सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
५. अपर मुख्य सचिव (वित्त) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
६. अपर मुख्य सचिव (नियोजन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
७. प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य यांचे स्वीय सहायक, गो.ते.रुग्णालय संकुल इमारत, मुंबई.
८. सचिव-२, सार्वजनिक आरोग्य, यांचे स्वीय सहायक, गो.ते.रुग्णालय संकुल इमारत, मुंबई.
९. सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये, यांचे स्वीय सहायक, गो.ते.रुग्णालय संकुल इमारत, मुंबई.
१०. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय विभाग, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई

पृष्ठ ४ पैकी ३

ANNEXURE “T”

Format of BOND

(Make it on Rupees 100/- stamp paper and Notarize all pages attached)

Indemnity Bond

I Dr. _____, aged _____
yr, having permanent address as _____
do hereby take an oath and State on solemn affirmation as under.

I the undersigned, Dr. _____ Student for
_____ DNB Degree/DNB Diploma Course
at _____ Hospital.
through CHS PG DNB Courses for batch of the
year _____ as per CHS DNB Degree/Diploma Courses Information
Brochure 2024-25, undertake on following points.

1. I will join and complete all six/four terms of the Degree/Diploma Course in allotted institute and course. If I fail to do so, I will be liable to pay penalties of Rs.10,00,000/- (Rupees Ten Lakhs Only) for causing seat lapse. I accept the term that if I cause any seat lapse, I will not get my submitted original documents back unless I pay the penalty fees.
2. I will not behave in a manner that may cause harm to the patients or their relatives/co-workers, cause any disturbance to service provision of the institute, indecent behaviour towards patients or their relatives/co-workers or indulge in professional misconduct. If I fail to do so, I will be liable for immediate cancellation of admission and pay penalties of Rs.10,00,000/- (Rupees Ten Lakhs Only) for causing seat lapse. I accept the term that in this situation, I will not get my submitted original documents back unless I pay the penalty fees.
3. During the course period, I will not work as individual medical practitioner anywhere else. If I fail to do so, it will be considered as

professional misconduct and I will be liable for immediate cancellation of admission and pay penalties of Rs.10,00,000/- (Rupees Ten Lakhs Only) for causing seat lapse. I accept the term that in this situation, I will not get my submitted original documents back unless I pay the penalty fees.

4. On completion of my PG Course, I will be bound to serve Public Health Department of Maharashtra as per government order for a minimum period of five/three years. If for any reason, I fail to serve or choose to leave the bond period in that event DHS will be entitled to claim and recover from me a sum of Rs.50,00,000/- (Rupees Fifty Lakhs Only) as penalty amount as per the GR Dated: 19 March,2019& 19 July 2023.
5. In the event I fail to comply with conditions of this Undertaking, the said amount of Rs.10,00,000/- (Rupees Ten Lakhs Only) or Rs. 50,00,000/- (Rupees Fifty Lakhs Only) shall become forthwith payable by my parents / guardians / sureties jointly and severally at the discretion of the Commissionerate of Health Services and the Commissionerate of Health Services will be entitled to seek legal remedies against my parents / guardians / sureties. If I am an in-service candidate, this penalty sum can be recovered from my salary at the discretion of the Commissionerate of Health Services.

I undertake to communicate my address and contact number from time to time if there is any change.

Signature of Identifier

Place -

Signature of Student

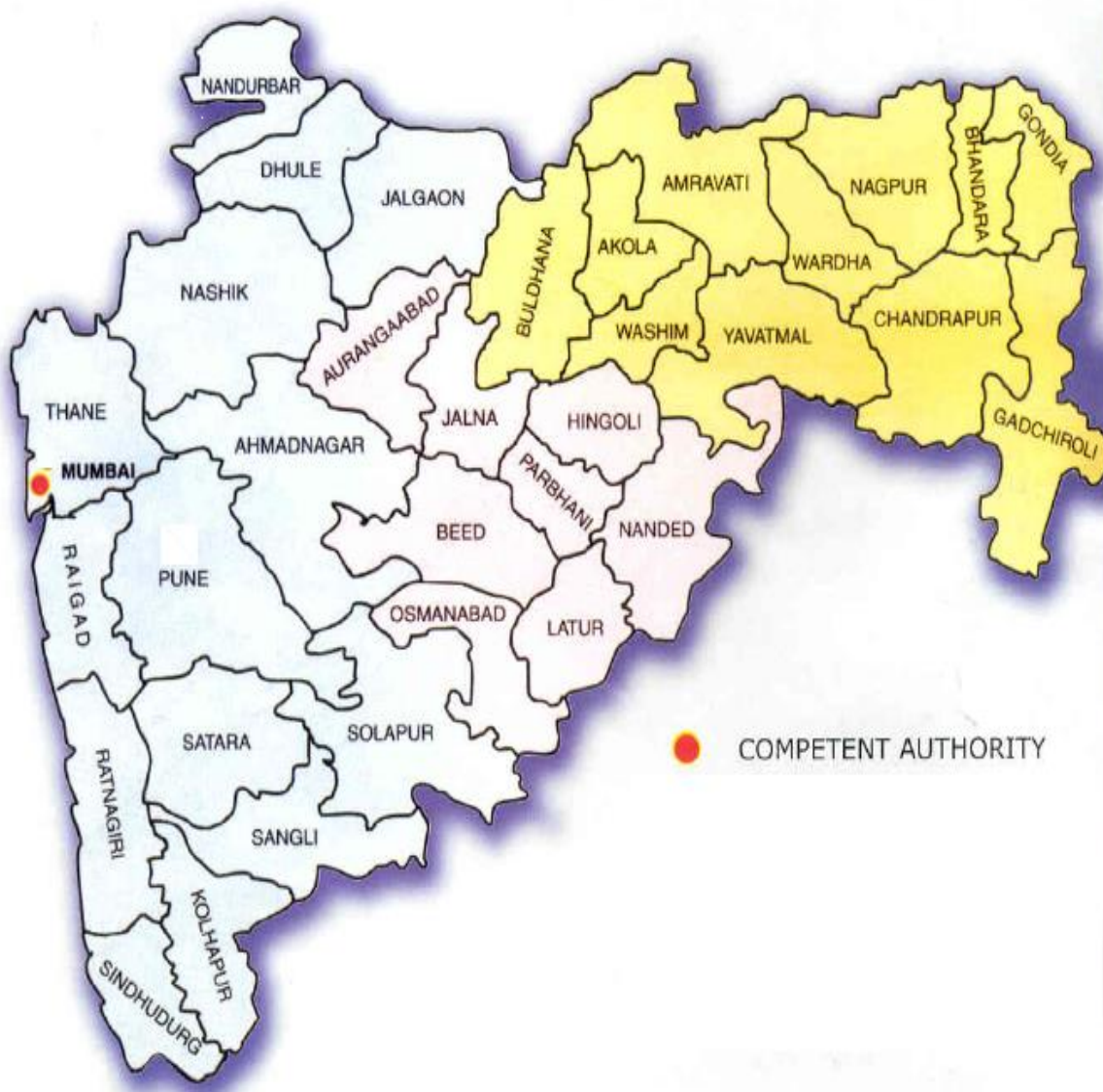
Date -

Before Me:

1) Name, Address and Sign -

2) Name, Address and Sign -

DNB Degree / Diploma Courses 2024

COMMISSIONRATE, COMMON ENTRANCE TEST CELL, MUMBAI

8th Floor, New Excelsior Building,
A. K. Nayak Marg, Fort, Mumbai - 400 001 (M.S.)

Tel No.: +91-22-22016157/59

Email ID: maharashtra.cetcell@gmail.com WEBSITE: <http://www.mahacet.org>